

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1994-1995

23 MAART 1995

Ontwerp van wet betreffende seksueel misbruik ten aanzien van minderjarigen

Voorstel van wet houdende verlenging van de verjaringstermijn voor strafvorderingen wanneer het slachtoffer van het strafbaar feit minderjarig is

Voorstel van wet houdende verbod op de uitoefening van bepaalde rechten door personen die wegens pedofiele handelingen zijn veroordeeld of geïnterneerd

Voorstel van wet houdende voorwaarden voor de voorwaardelijke invrijheidsstelling van personen die wegens pedofiele handelingen zijn veroordeeld of geïnterneerd

Voorstel van wet houdende organisatie van de rechtsbijstand voor minderjarigen die het slachtoffer zijn van pedofiele handelingen

Voorstel van wet houdende wijziging van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten met het oog op een betere bescherming tegen pedofiele handelingen

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
JUSTITIE UITGEBRACHT
DOOR MEVR. HERZET

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen:

1. Vaste leden: de heren Lallemand, voorzitter, Barzin, Borin, mevrouw Cahay-André, de heer Cooreman, mevrouw Delcourt-Pêtre, de heren Erdman, Goovaerts, Loones, Lozie, mevrouw Maximus, de heren Mouton, Pataer, Vaes, Van Belle, Vandenberghe, R. Van Rompaey, mevrouw Verhoeven en de heer Weyts.

2. Plaatsvervangers: de heren Didden, Hatry, Leroy, Monfils, Péciaux en mevrouw Herzet, rapporteur.

3. Andere senatoren: de heren Buelens en Desmedt.

R. A 16840 - 15859 - 16557 - 16558 - 16562 - 16798

Zie:

Gedr. St. van de Senaat:

1348-1 (1994-1995): Ontwerp van wet.
286-1 (B.Z. 1991-1992): Voorstel van wet.
1041-1 (1993-1994): Voorstel van wet.
1042-1 (1993-1994): Voorstel van wet.
1046-1 (1993-1994): Voorstel van wet.
1302-1 (1994-1995): Voorstel van wet.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1994-1995

23 MARS 1995

Projet de loi relatif aux abus sexuels à l'égard des mineurs

Proposition de loi allongeant le délai de la prescription pénale lorsque la victime du fait délictueux est un mineur d'âge

Proposition de loi interdisant l'exercice de certains droits par les condamnés ou internés pour faits de pédophilie

Proposition de loi prescrivant certaines conditions pour l'octroi de la liberté conditionnelle aux condamnés et internés pour faits de pédophilie

Proposition de loi organisant l'assistance judiciaire du mineur victime de faits de pédophilie

Proposition de loi modifiant la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail en vue d'assurer une meilleure prévention des faits de pédophilie

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA
COMMISSION DE LA JUSTICE
PAR MME HERZET

Ont participé aux travaux de la commission:

1. Membres effectifs: MM. Lallemand, président, Barzin, Borin, Mme Cahay-André, M. Cooreman, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Erdman, Goovaerts, Loones, Lozie, Mme Maximus, MM. Mouton, Pataer, Vaes, Van Belle, Vandenberghe, R. Van Rompaey, Mme Verhoeven et M. Weyts.

2. Membres suppléants: MM. Didden, Hatry, Leroy, Monfils, Péciaux et Mme Herzet, rapporteuse.

3. Autres sénateurs: MM. Buelens et Desmedt.

R. A 16840 - 15859 - 16557 - 16558 - 16562 - 16798

Voir:

Documents du Sénat:

1348-1 (1994-1995): Projet de loi.
286-1 (S.E. 1991-1992): Proposition de loi.
1041-1 (1993-1994): Proposition de loi.
1042-1 (1993-1994): Proposition de loi.
1046-1 (1993-1994): Proposition de loi.
1302-1 (1994-1995): Proposition de loi.

INHOUD

	Blz.
I. Inleidende uiteenzetting van de Vice-Eerste minister en minister van Justitie	3
II. Algemene bespreking	4
III. Bespreking van de artikelen	17
— Artikel 1 (art. 1 van de aangenomen tekst)	17
— Artikel 2 (art. 2 van de aangenomen tekst)	23
— Artikel 3 (art. 4 van de aangenomen tekst)	28
— Artikel 4 (art. 5 van de aangenomen tekst)	28
— Artikel 4bis	29
— Artikel 4ter	30
— Artikelen 5 tot 7 (nieuw) (art. 6 tot 8 van de aangenomen tekst)	32
1) Artikel 5 (nieuw) (art. 6 van de aangenomen tekst)	34
2) Artikel 6 (nieuw) (art. 7 van de aangenomen tekst)	36
3) Artikel 7 (nieuw) (art. 8 van de aangenomen tekst)	37
— Artikel 8 (nieuw) (art. 3 van de aangenomen tekst)	43
— Artikel 9 (nieuw)	50
IV. Eindstemming	52
Tekst aangenomen door de Commissie	53

SOMMAIRE

	Pages
I. Exposé introductif du Vice-Premier ministre et ministre de la Justice	3
II. Discussion générale	4
III. Discussion des articles	17
— Article 1 ^{er} (art. 1 ^{er} du texte adopté)	17
— Article 2 (art. 2 du texte adopté)	23
— Article 3 (art. 4 du texte adopté)	28
— Article 4 (art. 5 du texte adopté)	28
— Article 4bis	29
— Article 4ter	30
— Articles 5 à 7 (nouveau) (art. 6 à 8 du texte adopté)	32
1) Article 5 (nouveau) (art. 6 du texte adopté)	34
2) Article 6 (nouveau) (art. 7 du texte adopté)	36
3) Article 7 (nouveau) (art. 8 du texte adopté)	37
— Article 8 (nouveau) (art. 3 du texte adopté)	43
— Article 9 (nouveau)	50
IV. Vote final	52
Texte adopté par la commission	53

I. INLEIDENDE UITEENZETTING VAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN JUSTITIE

Het voorliggende ontwerp van wet heeft een lange voorgeschiedenis. Het werd voorafgegaan door verschillende voorstellen van wet en interpellaties. Het wenst trouwens een antwoord te bieden op de petitie inzake de strijd tegen de pedofilie die op 17 juni 1994 ingediend werd door mevrouw Marie-France Botte en de heer Claude Lelièvre, algemeen afgevaardigde bij « Droits de l'enfant et de l'aide à la jeunesse » van de Franse Gemeenschap van België.

Het ontwerp vormt een onderdeel van een algemeen antwoord op het probleem van de pedofilie, een probleem waarbij de Gemeenschappen betrokken zijn. Het sluit aan op het ontwerp van wet tot invoering in het Strafwetboek van een artikel 380quinquies en tot opheffing van artikel 380quater, tweede lid, van hetzelfde Wetboek (Gedr. St. Kamer nr. 1710-1, 1994-1995), dat ertoe strekt de jongeren te beschermen tegen het fenomeen van de « sekslijnen » en op het ontwerp van wet houdende bepalingen tot bestrijding van de mensenhandel en van de kinderpornografie (Gedr. St. Senaat nr. 1142-1, 1993-1994).

Dit ontwerp heeft het voordeel dat het kort en technisch gezien eenvoudig is.

Het beoogt op de eerste plaats het vertrekpunt van de verjaring uit te stellen. Kinderen die het slachtoffer zijn van pedofilie, moeten verschillende jaren na de feiten een klacht kunnen indienen. De verjarings-termijn begint dan ook te lopen vanaf het ogenblik waarop het slachtoffer de leeftijd van 18 jaar bereikt.

Het ontwerp maakt het bovendien mogelijk in sommige gevallen de misdaad van verkrachting te correctionaliseren. Op dit ogenblik maakt de strafmaat voor verkrachting het correctionaliseren ervan onmogelijk. Alleen het hof van assisen is thans bevoegd. Er bestaat een tendens om de internering van de schuldige uit te spreken, voornamelijk om te voorkomen dat de zaak voor het hof van assisen komt.

Met de verenigingen voor de bescherming van kinderen die het slachtoffer zijn van seksueel misbruik, is lange tijd overleg gepleegd over de maatregel om correctionalisering van verkrachting mogelijk te maken. Het misdrijf blijft een misdaad die in principe moet uitmonden in een assisenproces. Men kan deze misdaad evenwel correctionaliseren om er zeker van te zijn dat er een straf wordt uitgesproken en om de openbaarheid en de traagheid te voorkomen die eigen zijn aan een assisenproces, want dat heeft een bijzonder traumatiserende invloed op het kind.

Bovendien kunnen de verhoren die nodig zijn om de waarheid aan het licht te brengen, vaak zware trauma's teweegbrengen bij kinderen die het slachtoffer zijn van een seksueel misdrijf. Het probleem geeft

I. EXPOSÉ INTRODUCTIF DU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE LA JUSTICE

Le projet de loi à l'examen a une longue histoire. Il a été précédé de diverses propositions de loi et de diverses interpellations. Il s'inscrit d'ailleurs dans le contexte de la réponse apportée à la pétition dite de « lutte contre la pédophilie », déposée le 17 juin 1994 par Mme Marie-France Botte et M. Lelièvre, délégué général aux droits de l'enfant et de l'aide à la jeunesse de la Communauté française de Belgique.

Le projet fait partie d'une réponse globale au problème de la pédophilie, impliquant les Communautés. Il s'ajoute au projet de loi insérant un article 380quinquies dans le Code pénal et abrogeant l'article 380quater, deuxième alinéa, du même code (Doc. parl. Chambre, 1710-1, 1994-1995), qui vise la protection des jeunes à l'égard du phénomène du « téléphone rose », et au projet de loi contenant des dispositions en vue de la répression de la traite des êtres humains et de la pornographie infantile (Doc. parl. Sénat, 1142-1, 1993-1994).

Le présent projet a l'avantage d'être bref et simple sur le plan technique.

Il vise en premier lieu à retarder le point de départ de la prescription. Les enfants victimes de la pédophilie doivent pouvoir porter plainte plusieurs années après les faits. Le délai de prescription ne court, dès lors, qu'à partir du moment où la victime atteint l'âge de 18 ans.

Le projet permet en outre de correctionnaliser, dans certains cas, le crime de viol. Actuellement, le taux de la peine dont le viol est puni empêche en effet la correctionnalisation. Seule la Cour d'assises peut en connaître. Il existe une tendance à prononcer l'internement du coupable, en vue principalement d'éviter la Cour d'assises.

La mesure tendant à permettre la correctionnalisation du viol a été longuement discutée avec des associations protectrices des enfants victimes de sévices sexuels. L'infraction demeure un crime devant aboutir en principe à un procès d'assises. On peut toutefois correctionnaliser ce crime pour être sûr qu'une peine sera prononcée, et pour éviter la publicité et la lenteur attachées à un procès d'assises, qui sont particulièrement traumatisantes pour l'enfant.

De plus, les auditions nécessaires à l'établissement de la vérité risquent souvent de perturber gravement les enfants victimes d'une infraction sexuelle. Le problème est d'autant plus préoccupant qu'il est

des te meer reden tot ongerustheid omdat het slachtoffer geregeld te maken krijgt met talrijke ondervragingen met betrekking tot zijn seksuele intimiteit. Verschillende verbeteringen van de procedure worden in het vooruitzicht gesteld, zoals het opnemen van de verhoren die aangewend kunnen worden voor talrijke ondervragingen.

In het ontwerp wordt het de minderjarige toegestaan zich vanaf het eerste verhoor door de verbalisanten te laten vergezellen door een persoon van zijn keuze. De procureur des Konings of de onderzoeksrechter hebben evenwel het recht, zelfs in de loop van het verhoor, te beslissen of er eventueel geen grond bestaat om in dit bijzonder geval deze begeleiding te weigeren. Deze beslissing moet in elk geval afzonderlijk gemotiveerd worden door het belang van de minderjarige of de ontdekking van de ware toedracht.

Om de muur van het stilzwijgen te doorbreken, legt het ontwerp ten slotte zwaardere straffen op voor weigering van bijstand aan een persoon in gevaar. Het is de bedoeling de volwassenen medeverantwoordelijk te maken ten aanzien van de minderjarigen die gevaar lopen.

II. ALGEMENE BESPREKING

Een lid spreekt zijn verbazing uit over de procedure die de Regering volgt en de haastige spoed waarmee ze thans het ontwerp indient, na eerst een jaar te hebben laten voorbijgaan.

Spreker wil een aantal inhoudelijke opmerkingen maken en terzelfdertijd de voorstellen van wet aanklaarten die hij in deze heeft ingediend.

Zo behoort zijn voorstel van wet houdende verbod op de invoer in België van obscene publikaties waarbij minderjarigen betrokken zijn (Gedr. St. Senaat, 1045-1, 1993-1994) behandeld te worden samen met het ontwerp van wet houdende bepalingen tot bestrijding van de mensenhandel en van de kinderpornografie. Dat geldt eveneens voor zijn voorstel van wet houdende bestraffing van seksuele handelingen met minderjarigen die door Belgen in het buitenland zijn gepleegd (Gedr. St. Senaat, 1044-1, 1993-1994) en voor zijn voorstel van wet houdende verzwarende straffen voor misdrijven tegen de openbare zeden waarbij minderjarigen betrokken zijn (Gedr. St. Senaat 1043-1, 1993-1994).

Het voorstel van wet houdende organisatie van de rechtsbijstand voor minderjarigen die het slachtoffer zijn van pedofiele handelingen (Gedr. St. Senaat, 1046-1, 1993-1994) sluit nauwer aan bij het ontwerp dat in behandeling is. Dit voorstel biedt onder meer de mogelijkheid aan kinderen die seksueel misbruikt zijn, zich voor de rechtbank te laten bijstaan door een lid van een door de bevoegde overheid erkende instelling die gespecialiseerd is in de problemen van

souvent procédé à de multiples interrogatoires concernant l'intimité sexuelle de la victime. On envisage diverses améliorations de procédure telles que l'enregistrement des auditions, qui pourrait servir à de multiples interrogatoires.

Le projet permet au mineur de se faire accompagner par une personne de son choix dès sa première audition par les verbalisants. Il appartient toutefois au procureur du Roi ou au juge d'instruction de décider, même en cours d'audition, s'il n'y a éventuellement pas lieu, dans le cas d'espèce, de refuser cet accompagnement. Cette décision sera, au cas par cas, motivée par l'intérêt du mineur ou de la manifestation de la vérité.

Enfin, le projet prévoit, pour que se brise le mur du silence, un renforcement de la peine prévue pour non-assistance à personne en danger. Il s'agit de responsabiliser les adultes à l'égard des mineurs en danger.

II. DISCUSSION GENERALE

Un membre s'étonne de la procédure suivie par le gouvernement et de la rapidité avec laquelle il dépose ce projet, après avoir attendu un an pour le faire.

L'intervenant souhaite formuler des remarques quant au fond, et présenter en même temps les propositions de loi qu'il a déposées en la matière.

La proposition de loi interdisant l'entrée en Belgique de publications obscènes impliquant des mineurs (Doc. parl. Sénat, 1045-1, 1993-1994) doit être jointe à la proposition de loi sur la traite des êtres humains et la pornographie infantile. Il en va de même pour la proposition autorisant la répression des actes sexuels commis sur des mineurs par des Belges à l'étranger (Doc. parl. Sénat, 1044-1, 1993-1994) et pour la proposition de loi renforçant les sanctions prévues en cas d'outrage public aux bonnes mœurs commis envers des mineurs (Doc. parl. Sénat, 1043-1, 1993-1994).

La proposition de loi organisant l'assistance judiciaire du mineur victime de faits de pédophilie (Doc. parl. Sénat, 1046-1, 1993-1994) est plus directement liée au projet de loi en discussion. Cette proposition prévoit notamment la possibilité pour les enfants, victimes d'abus sexuels, d'être accompagnés auprès du tribunal par un membre d'un organisme agréé par l'autorité publique compétente, spécialisé dans la problématique de la maltraitance des enfants. Lors-

kindermishandeling en inzonderheid in de strijd tegen seksueel misbruik. Wanneer het jeugdig slachtoffer zich laat begeleiden door een persoon van zijn keuze, zoals artikel 2 van het ontwerp bepaalt, kan deze persoon op de hoogte zijn van de feiten. In dat geval ligt het niet echt in de bedoeling van de begeleider de minderjarige bij te staan, maar toe te zien op wat die verklaart. Het doel van de deskundige begeleiding bestaat erin iedere vorm van psychische druk op te heffen. Het ontwerp biedt daartoe geen enkele waarborg.

Daarbij komt dat het ontwerp van wet houdende bepalingen tot bestrijding van de mensenhandel en van de kinderpornografie en het voorliggend ontwerp zwaardere straffen invoeren. Dat een pedofiel zijn straf uitzit biedt echter nog geen waterdichte garantie dat hij nadien niet dezelfde feiten pleegt, ook als hij eventueel onder therapeutische begeleiding staat. Men moet de verleiding wegnemen die het contact met minderjarigen voor hem vormt bij verenigingen of instellingen die zich met minderjarigen bezig houden. Daarom wil het lid verscheidene amendementen indienen. Een daarvan wil de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten wijzigen om de arbeidsovereenkomst van een werknemer voorlopig te schorsen die van pedofiele handelingen wordt verdacht, tot wanneer het definitieve ontslag van rechtsvervolging of de definitieve vrijspraak volgt, wanneer hij bij de onderneming een beroepsactiviteit uitoefent die hem in contact brengt met minderjarigen. Het tweede amendement wil verbieden dat eenieder die wordt veroordeeld of geïnterneerd wegens pedofiele handelingen, nog werkt bij instellingen die hem in contact brengen met minderjarigen. Daar staat tegenover dat het hem niet verboden is beroepen uit te oefenen die geen contacten met minderjarigen inhouden, noch enige uitoefening van rechtstreeks gezag over hen. Deze amendementen nemen de inhoud over van het voorstel van wet houdende verbod op de uitoefening van bepaalde rechten door personen die wegens pedofiele handelingen zijn veroordeeld of geïnterneerd (Gedr. St. Senaat, 1041-1, 1993-1994) en van het voorstel van wet houdende wijziging van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten met het oog op een betere bescherming tegen pedofiele handelingen (Gedr. St. Senaat, 1302-1, 1994-1995). Die voorstellen werden door de spreker ingediend.

Tot slot wil het lid een amendement indienen dat de pedofiel bij voorwaardelijke invrijheidstelling ertoe verplicht een therapeutische behandeling te ondergaan. Weigert hij dat te doen, dan gaat hij opnieuw achter de tralies. Het is immers onaanvaardbaar dat de opgelegde voorwaarden in de praktijk niet worden nagekomen. Dit amendement neemt de regeling over in het voorstel van wet houdende voorwaarden voor de voorwaardelijke in-

que la victime se fait accompagner d'une personne de son choix, comme le prévoit l'article 2 du projet de loi, il se peut que cette personne ait été au courant des faits. Dans ce cas, la personne accompagnante n'entend pas procurer l'assistance au mineur, mais contrôle ce qu'il va dire. L'accompagnement par un spécialiste compétent a pour objectif d'éliminer toute pression psychologique. Cet objectif n'est pas garanti par le projet de loi.

En outre, le projet de loi sur la traite des êtres humains et la pornographie infantile et le présent projet imposent des sanctions accrues. Mais le fait pour le pédophile de purger sa peine ne donne pas toute garantie qu'il ne récidivera pas, malgré un éventuel suivi thérapeutique. Il faut écarter les tentations que représente pour lui la mise en contact avec des mineurs dans des associations ou des organismes s'occupant de mineurs. C'est pourquoi le membre envisage de déposer plusieurs amendements. L'un viserait à modifier la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, pour permettre la suspension provisoire du contrat de travail d'un travailleur inculpé de faits de pédophilie jusqu'à ordonnance définitive de non-lieu ou jugement définitif d'acquiescement, s'il exerce au sein de l'entreprise une activité le mettant en contact avec des mineurs. Le second amendement viserait à interdire à tout condamné ou interné pour faits de pédophilie de faire partie d'organismes qui le mettent en contact avec des mineurs. Par contre, rien ne lui interdirait d'exercer des professions qui n'impliquent pas le contact avec des mineurs ou l'exercice d'une autorité directe sur ceux-ci. Ces amendements reprennent la proposition de loi interdisant l'exercice de certains droits pour les condamnés ou internés pour faits de pédophilie (Doc. parl. Sénat, 1041-1, 1993-1994) et la proposition de loi modifiant la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail en vue d'assurer une meilleure prévention des faits de pédophilie (Doc. parl. Sénat, 1302-1, 1994-1995), toutes deux déposées par l'intervenant.

Enfin, le membre envisage le dépôt d'un amendement prévoyant l'obligation pour le pédophile d'accepter, en cas de liberté conditionnelle, un traitement thérapeutique. Le refus de suivre ce traitement entraînerait sa réincarcération. Il est en effet inacceptable que les conditions imposées ne soient pas respectées dans la pratique. Cet amendement reprendrait la proposition de loi prescrivant certaines conditions pour l'octroi de la liberté conditionnelle aux condam-

vrijheidstelling van personen die wegens pedofiele handelingen zijn veroordeeld of geïnterneerd (Gedr. St. Senaat, 1042-1, 1993-1994), dat ook door spreker werd ingediend.

Een ander lid vraagt of het Bijzonder Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden kan zorgen voor een financiële tegemoetkoming aan kinderen die het slachtoffer zijn van seksueel misbruik. Zo te zien draagt dit Fonds niet bij in de gerechtskosten. Nu zijn de slachtoffers in de regel evenwel personen wier materiële en gezinstoestand dramatisch is. Hoe dan ook, de regeling inzake rechtsbijstand laat te wensen over.

Spreker vraagt bovendien of men geen zwaardere straf moet opleggen wanneer blijkt dat de schuldige een bloedverwant in de opgaande lijn van het slachtoffer is of tot degenen behoort die over het slachtoffer gezag hebben.

De minister antwoordt dat artikel 377 van het Strafwetboek reeds in die verzwarende omstandigheden voorziet.

Een lid verklaart te betreuren dat men bij de behandeling van dit ontwerp overhaast en onbezonnen tewerk gaat. Duidelijk is dat het ontwerp in de schemerzone ligt tussen justitie en jeugdbescherming en dat zulks bevoegdheidsconflicten meebrengt. Daarenboven wijzen de opmerkingen van de vorige spreker erop dat men andere soorten van maatregelen kan invoeren dan die welke het ontwerp voorstelt.

Inzake de verjaring vereist de specifieke toestand van het kind dat seksueel misbruikt werd, een aangepaste aanpak. Het verleggen van het tijdstip waarop de verjaringstermijn ingaat, valt te verantwoorden, doch biedt ook nadelen. Een dergelijke bepaling dreigt onder meer de rechten van de verdediging in het gedrang te brengen. Het vonnis moet gewezen worden binnen een redelijke termijn nadat de feiten zijn gepleegd, ook al geeft het Europees Hof voor de rechten van de mens op dat punt blijk van enige soepelheid, zoals de Raad van State in zijn advies vermeldt.

Op dat punt is het ontwerp met zichzelf in tegenspraak. Seksuele misdrijven moeten uiteraard onmiddellijk bestraft worden, omdat herhaling bij dat soort van criminaliteit vaak voorkomt. Daarom wil het ontwerp zwaardere straffen opleggen bij weigering van bijstand aan persoon in gevaar. Door evenwel de verjaringstermijn aanzienlijk te verlengen, staat men toe dat de vordering laattijdig wordt ingesteld.

Het is derhalve mogelijk dat iemand een beroep heeft gedaan op het gerecht om de feiten aan te geven, terwijl het minderjarige slachtoffer geen klacht heeft ingediend. Welke gevolgen heeft een klacht die het slachtoffer heeft ingediend op het tijdstip waarop de dader reeds veroordeeld is?

nés et internés pour faits de pédophilie (Doc. parl. Sénat, 1042-1, 1993-1994), également déposée par l'intervenant.

Un autre membre se demande si le Fonds spécial pour l'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence ne peut pas accorder une aide financière aux enfants victimes d'abus sexuels. Apparemment, ce Fonds n'octroie pas d'aide pour les frais de justice. Cependant, il s'agit en général de personnes qui se trouvent dans une situation matérielle et familiale dramatique. De toute façon, le système de l'assistance judiciaire est insuffisant.

L'intervenant se demande, en outre, s'il ne faut pas prévoir un renforcement de la peine si le coupable est l'ascendant de la victime ou s'il est de ceux qui ont autorité sur elle.

Le ministre réplique que cette circonstance aggravante est déjà inscrite dans l'article 377 du Code pénal.

Un membre regrette que ce projet soit traité de façon rapide et irréfléchie. Il est clair que le projet se situe à la limite de la justice et de la protection de la jeunesse, ce qui implique des conflits de compétence. En outre, les remarques de l'intervenant précédent démontrent que l'on peut envisager d'autres types de mesures que celles prévues par le projet.

En ce qui concerne la prescription, la situation spécifique de l'enfant victime d'abus sexuels demande une approche appropriée. Le report du point de départ du délai de prescription est justifiable mais offre aussi des désavantages. Cette disposition risque notamment de porter atteinte aux droits de la défense. Il faut statuer dans un délai raisonnable après la perpétration des faits, même si la Cour européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales est assez souple sur ce point, comme l'énonce l'avis du Conseil d'État.

À cet égard, le projet est entaché d'une contradiction. Il importe évidemment que les infractions sexuelles soient réprimées immédiatement, vu la récurrence fréquente dans ce genre de criminalité. C'est là précisément l'objectif du renforcement de la peine prévue pour non-assistance à personne en danger. Par contre, en prolongeant sensiblement le délai de prescription, on permet l'introduction tardive de l'action.

On peut dès lors imaginer l'hypothèse où une personne a recouru à la justice pour dénoncer les faits tandis que le mineur victime n'a pas porté plainte. Dans un tel cas, quelles sont les conséquences de la plainte déposée par la victime à un instant où l'agresseur a déjà été condamné?

De minister antwoordt dat in een dergelijk geval niet andermaal vervolging kan worden ingesteld voor dezelfde feiten op basis van het adagium *non bis in idem*.

Een lid bevestigt dat de verschillende bevoegdheden op dat stuk versnipperd zijn. Het is immers niet voldoende te veroordelen wie seksueel misbruik pleegt, men moet ook de slachtoffers degelijk helpen en de veroordeelde pedofielen laten behandelen.

Volgens een ander lid bestaat er op dat stuk geen enkel bevoegdheidsconflict. De Raad van State heeft advies uitgebracht over een voorstel van decreet betreffende het schorsen van de arbeidsovereenkomst wanneer de werknemer van pedofiele handelingen wordt verdacht. In zijn advies is de Raad van State ervan uitgegaan dat het om een maatregel gaat in het kader van de strafvordering en dat die aangelegenheid bijgevolg tot de bevoegdheid van de federale overheid behoort. Dat geldt evenzeer voor de ontzetting uit een aantal rechten en de voorwaardelijke invrijheidstelling. In zoverre de basiswetten door de federale overheid worden goedgekeurd, nemen de Gemeenschappen wetgevende initiatieven voor alles wat hun bevoegdheid betreft en zijn zij ook bevoegd om de opvang van de slachtoffers te organiseren.

Spreker vraagt met nadruk dat er hoe dan ook een samenhangende tekst tot stand komt.

Een lid vraagt of de behandeling van pedofielen wel efficiënt is. Iemand die wegens pedofilie wordt veroordeeld, wordt voor de rest van zijn leven vrijwel uit de samenleving gestoten. Dat is aan verscheidene factoren te wijten. De veroordeelde verliest vaak alle familiebanden. Voorts is terugkeren naar het beroepsleven bijzonder moeilijk wegens de publiciteit die aan het proces wordt gegeven. Ten slotte blijft de straf voor seksueel misbruik vele jaren in het strafregister vermeld.

Welke zijn de mogelijkheden om pedofielen van hun ziekelijke neiging af te helpen en ze opnieuw in de samenleving te integreren? Kan men met het oog op hun herintegratie niet overwegen sommige onderdelen uit het strafregister niet bekend te maken bij het solliciteren? Wat is de huidige praktijk in dat verband?

Spreker vraagt of er voor dat soort overtredingen ook andere straffen dan hechtenis bestaan. Het probleem doet zich al voor bij de voorlopige hechtenis. Moet iemand die van pedofilie wordt beschuldigd terstond worden aangehouden zonder dat het bewijs van de feiten voldoende geleverd is? Thans zijn de procureurs meestal tot opsluiting en zelfs tot verbod van vrij verkeer geneigd, op grond van een klacht die trouwens vaak betwistbaar is. Zijn er geen andere maatregelen dan een vaak onterechte hechtenis? Te denken valt aan vrijheid onder toezicht, huisarrest, enz.

Le ministre répond que, dans ce cas, l'adage *non bis in idem* rend impossible toute nouvelle poursuite pour les mêmes faits.

Un membre affirme qu'il existe une dispersion de différentes compétences en la matière. En effet, il ne suffit pas de réprimer les abuseurs sexuels, il faut également aider convenablement les victimes et soigner les pédophiles condamnés.

Un autre membre estime qu'il n'existe pas de conflits de compétences en la matière. Le Conseil d'État a émis un avis sur une proposition de décret concernant la suspension du contrat de travail lorsque le travailleur est inculpé de faits de pédophilie. Dans cet avis, le Conseil d'État considèrerait qu'il s'agissait d'une mesure liée à la procédure pénale et que, par conséquent, cette matière relevait de la compétence du pouvoir fédéral. Il en va de même pour l'interdiction de droits et la liberté conditionnelle. Dans la mesure où les lois de base sont approuvées au niveau fédéral, les Communautés prendront des initiatives législatives pour ce qui relève de leur compétence, outre leur pouvoir d'organiser l'accueil des victimes.

L'intervenant plaide en tout cas pour un texte cohérent.

Un membre demande si le traitement des pédophiles est bien efficace. Une personne condamnée pour faits de pédophilie est quasiment exclue de la société pour le reste de sa vie. Ceci est dû à plusieurs facteurs. Le condamné se voit souvent privé de tout lien familial. En outre, la réintégration dans la vie professionnelle s'avère particulièrement hasardeuse en raison de la publicité du procès. Enfin, la peine infligée pour cause d'abus sexuel reste inscrite dans le casier judiciaire pendant de longues années.

Quelles sont les possibilités réelles d'amender les pédophiles dans leur propension vicieuse et de les réinsérer normalement? Ne peut-on pas envisager, en vue de leur réintégration, la non-communication de certains éléments du casier judiciaire en cas de recherche d'emploi? Quelle est la pratique actuelle à cet égard?

L'intervenant se demande aussi s'il existe pour ce type d'infractions des peines alternatives à la détention. Ce problème se pose déjà lors de la détention préventive. Faut-il nécessairement incarcérer sur le champ une personne inculpée de pédophilie sans que la preuve des faits soit suffisamment rapportée? À l'heure actuelle, l'attitude des procureurs est le plus souvent l'incarcération et même la mise au secret, sur la base d'une plainte, qui est d'ailleurs fréquemment contestable. N'y a-t-il pas de mesures alternatives à une détention souvent injustifiée? On pourrait songer à la liberté surveillée, à l'assignation à résidence, etc.

Vele pedofielengevallen doen zich voor in familiekring. Het gevolg daarvan is dat een persoon die getuige is van de feiten, zich voor een dilemma geplaatst ziet: klacht indienen tegen de dader die een bloedverwant is, of geheimhouding om de familie te beschermen. Het valt goed te begrijpen dat sommigen die met dat dilemma te maken krijgen daar de justitie niet willen bij betrekken. Spreker stelt dan ook voor dat er verschillende straffen zouden zijn, naargelang de getuige die zich schuldig maakt aan het niet bijstaan van een persoon in gevaar al dan niet een bloedverwant is van de dader of het slachtoffer. Bovendien is de rol van het parket uiterst gecompliceerd. Hoe kan dit veronderstellen dat een persoon op de hoogte is van de feiten? Voorts zal het vervolging moeten instellen tegen een persoon die zelf niet eens klacht heeft ingediend.

Spreker is van oordeel dat pedofielen over het algemeen geen gewelddadig karakter hebben. Het gaat om zwakke wezens, die vaak seksueel contact met volwassenen weigeren en toch een grote behoefte aan tederheid hebben. Met de zeer algemene term pedofilie worden dus zeer uiteenlopende toestanden bestreken waarvan de ernst sterk uiteenloopt. Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen de regelmatige en gewelddadige pedofilie en de incidentele niet-gewelddadige pedofilie. Niet alle pedofielen mogen op dezelfde voet worden geplaatst. Dit onderscheid kan verantwoorden dat sommige terechtzittingen achter gesloten deuren worden gehouden. Wat is de justitiële praktijk ter zake? Het proces wordt vaak beschouwd als een soort wraak van de samenleving op pedofielen.

Een ander lid toont zich verheugd dat het wetsontwerp nog voor de komende verkiezingen aan het Parlement wordt voorgelegd, al vraagt het diepgaande studie.

Het gaat onbetwistbaar om een federale bevoegdheid, aangezien het ontwerp alleen de strafwetten en het Wetboek van Strafvordering wijzigt.

De tekst raakt nochtans ook gemeenschapsbevoegdheden. Spreker geeft als voorbeeld het verhoor van minderjarigen. Deze regeling in het ontwerp beoogt het traumatiserende van herhaalde getuigenissen en justitiële verplichtingen te beperken. Dit komt eigenlijk neer op een soort slachtofferopvang. Voorts dient het verhoor ook om de waarheid aan de dag te brengen. Los van deze overwegingen zal spreker een amendement indienen over het verhoor van minderjarigen.

Wat het verjaren van de strafvordering betreft, brengt de verschuiving van het tijdstip waarop de verjaringstermijn begint te lopen heel wat nadelen mee waarop de minister onomwonden heeft gewezen in zijn inleidende uiteenzetting. Het gaat met name om het gevaar dat de rechten van de verdediging

Bon nombre de cas de pédophilie se produisent dans le milieu familial. Il en résulte qu'une personne témoin des faits se trouve placée devant un dilemme : porter plainte contre l'agresseur avec qui il a un lien de parenté, ou garder le secret afin de protéger la famille. Il est parfaitement compréhensible que, face à ce dilemme, certains n'osent pas recourir à la justice. L'intervenant suggère dès lors une diversification des peines, suivant que le témoin coupable de non-assistance à personne en danger a ou non un lien de parenté avec l'agresseur ou la victime. En outre, le rôle du parquet est particulièrement compliqué. Comment peut-il présumer qu'une personne est au courant des faits ? De plus, il devra engager des poursuites à l'encontre d'une personne à raison de ce qu'elle n'a pas porté plainte.

L'intervenant est d'avis que les pédophiles n'ont généralement pas un caractère violent. Il s'agit d'être faibles, qui souvent refusent le contact sexuel avec des adultes tout en ayant un grand besoin de tendresse. À travers le terme très générique de pédophilie, on vise donc un amalgame de situations présentant un degré de gravité fort variable. Il convient de discerner la pédophilie régulière et violente de la pédophilie occasionnelle non violente. On ne peut pas mettre tous les pédophiles sur le même pied. Ces nuances pourraient justifier que les audiences se fassent à huis clos en certains cas. Quelle est la pratique judiciaire en la matière ? Le procès est parfois considéré comme une vengeance sociale vis-à-vis des pédophiles.

Un autre membre se réjouit du fait que le projet de loi soit encore soumis au Parlement avant les prochaines élections, bien que ce projet demande une réflexion approfondie.

Il s'agit incontestablement d'une compétence fédérale, puisque le projet n'apporte des modifications qu'aux lois pénales et au Code d'instruction criminelle.

Le texte touche cependant aussi aux compétences communautaires. L'intervenant prend l'exemple de l'audition des mineurs. Le mécanisme projeté vise à limiter le traumatisme dû à des répétitions de témoignages et de devoirs judiciaires. Ceci concerne en quelque sorte l'accueil des victimes. D'autre part, l'audition sert également à mettre à jour la vérité. Abstraction faite de ces considérations, l'audition des mineurs fera l'objet d'un amendement de la part de l'intervenant.

Quant à la prescription de l'action publique, le report du point de départ du délai de prescription entraîne bien des inconvénients que le ministre a franchement évoqués dans son exposé introductif. Il s'agit notamment du risque d'atteinte aux droits de la défense et du danger de dépérissement des preuves

worden aangetast en de bewijsmiddelen na een lange periode verloren gaan. Zoals de Raad van State echter aanstipt, hebben enkele niet-Europese landen de verjaringstermijn in die aangelegenheid gewoon afgeschaft. De verlenging van de verjaringstermijn heeft ook te maken met de wens dat het naar de rechter stappen slechts een laatste redmiddel zou zijn.

Voorts is de mogelijkheid om de misdaad verkrachting te correctionaliseren onbetwistbaar nuttig. Het ontwerp zou echter kunnen bijdragen aan de uitholling van de assisenprocedure, ook al blijft het hof van assisen voor een dergelijke misdaad de gewone rechter. De assisenrechtspraak lokt thans veel kritiek uit, wegens de trage, kostbare en ingewikkelde procedure, maar men moet niet onbesuisd aan die kritiek toegeven. Een assisenproces is inderdaad bijzonder traumatiserend voor een kind dat slachtoffer is van seksueel misbruik, maar kinderen zijn ook verwickeld in andere misdaden, die nochtans tot de bevoegdheid van het assisenhof blijven behoren.

Een ander spreker is voorstander van het recht voor een minderjarige die slachtoffer is van seksueel misbruik, om zich te laten begeleiden door een meerderjarige bij ieder verhoor door een rechterlijke instantie. Toch lijkt het hem verkieslijk dat deze persoon lid is van een orgaan dat gespecialiseerd is in de problematiek van het mishandelen van kinderen. Vooral moet worden voorkomen dat het verhoor sterk traumatiserend is voor de minderjarige. Voorts zijn beschuldigingen van kinderen tegen volwassenen vaak niet gegrond. Deze beschuldigingen zijn nochtans zeer ernstig voor de beschuldigde, die er vaak zijn hele leven door getekend is. Daarom is het van belang dat een beroep wordt gedaan op gespecialiseerde instellingen die over een bijzonder en voortdurend aangescherpte deskundigheid beschikken. Deze specialisten zijn beter in staat om in te schatten hoe de kinderen met hun eigen seksualiteit omgaan.

Een spreker zegt zeer begaan te zijn met de psycho-affectieve stoornissen die zich voordoen bij kinderen die slachtoffer zijn van seksueel misbruik.

De maatregelen die worden voorgesteld opdat het kind zich meer op zijn gemak en beter opgevangen voelt van in het stadium van het gerechtelijk onderzoek, zijn een belangrijke maar ontoereikende stap in de goede richting.

Spreekster wenst dus dat het «therapeutische» aspect in al zijn onderdelen niet uit het oog wordt verloren en dat de federale regering over dat onderwerp zo snel mogelijk tot overleg komt met de Gemeenschappen.

Er moet hoe dan ook tegen worden gewaakt dat de dader van de feiten uiteindelijk op therapeutisch vlak niet meer bescherming zou genieten dan het slachtoffer van de strafbare feiten.

après une longue période. Cependant, comme le note le Conseil d'État, quelques États non européens ont supprimé purement et simplement tout délai de prescription en la matière. Le prolongement du délai de prescription est également lié au souhait que le recours à la justice ne soit qu'une solution ultime.

Par ailleurs, la possibilité de correctionnaliser le crime de viol est incontestablement utile. Le projet pourrait cependant contribuer à l'érosion de la procédure d'assises, même si la Cour d'assises reste la juridiction ordinaire pour un tel crime. La Cour d'assises fait actuellement l'objet de nombreuses critiques, en raison de sa procédure lente, coûteuse et compliquée, mais il ne faut pas céder à ces critiques d'une manière irréfléchie. Un procès d'assises est, il est vrai, particulièrement traumatisant pour un enfant victime d'abus sexuels, mais des enfants sont également impliqués dans d'autres crimes, qui restent cependant de la compétence de la Cour d'assises.

Un autre intervenant est favorable au droit du mineur d'âge, victime d'abus sexuels, de se faire accompagner par une personne majeure lors de toute audition effectuée par l'autorité judiciaire. Il lui semble cependant préférable que cette personne soit un membre d'un organisme spécialisé dans la problématique de la maltraitance des enfants. Il faut tout d'abord éviter que l'audition soit gravement traumatisante pour le mineur. D'autre part, les accusations portées par des enfants contre des majeurs sont parfois non fondées. Ces accusations sont néanmoins extrêmement graves pour l'accusé, qui en garde les traces toute sa vie. C'est pourquoi il importe de faire appel aux organismes spécialisés, qui disposent d'une qualification particulière et constamment approfondie. Ces spécialistes sont mieux à même d'appréhender la manière dont les enfants perçoivent leur sexualité.

Une intervenante se déclare très préoccupée par les suites psycho-affectives qui se manifestent chez les enfants victimes d'abus sexuels.

Les mesures préconisées pour que l'enfant se sente plus à l'aise et mieux accueilli, dès le stade de l'enquête judiciaire, sont un progrès important mais insuffisant.

L'intervenante souhaite donc que l'aspect «thérapie» dans toutes ses composantes ne soit pas perdu de vue et que le Gouvernement fédéral organise au plus tôt, sur ce sujet, une concertation avec les Communautés.

Il est en tout cas urgent que l'on veuille à faire en sorte que l'auteur des faits n'ait finalement pas, sur le plan thérapeutique, davantage de protection que la victime des faits délictueux.

De minister meent dat de discussie aantoont dat de in het ontwerp behandelde aangelegenheid goed bekend is.

Hij beschikt niet over statistieken betreffende de justitiële praktijken inzake openbaarheid van de debatten in dit soort zaken.

Wat de behandeling van pedofielen en het voorkomen van herhaling betreft, zijn de geraadpleegde specialisten het erover eens dat er bij incest weinig herhaling is, maar dat er veel wordt gerecidiveerd bij pedofilie. Over het algemeen is pedofilie ongeneeslijk. Een begeleiding of een therapie heeft hoofdzakelijk tot doel controle leren uit te oefenen op zijn gedrag en een beter sociaal aanvaardbaar levensevenwicht na te streven.

Het lijkt nogal dubbelzinnig om een onderscheid te maken tussen gewelddadige en niet gewelddadige pedofilie. Pedofilie is « het deelnemen van een kind of een minderjarige adolescent aan seksuele handelingen die zij niet in staat zijn te begrijpen, die niet passen bij hun leeftijd en hun psycho-seksuele ontwikkeling, die zij ondergaan onder dwang door geweld of door verleiding, of die sociale taboes over de familiale rollen doorbreekt » (Definitie van professor Kempe, stichter van de *Société internationale pour la protection des enfants abusés ou maltraités*). Er is steeds sprake van een vorm van dwang. Uit de aard der zaak dient men zich hierbij dus te houden aan algemene regels.

Het strafblad bevat een korte notitie met daarin elke zaak en de uitgesproken veroordeling. Een werkgever kan dus weten dat een sollicitant een veroordeling heeft opgelopen. Hiermee rijst het algemene probleem van de wederinschakeling van de veroordeelden. Men ziet niet goed in waarom de pedofielen een soepeler stelsel moeten genieten dan andere veroordeelden. Bovendien is het zeer nuttig dat een werkgever op de hoogte is van het strafblad van iemand die solliciteert voor een betrekking als leerkracht in een school, in een jeugdhuis, in een jeugdvereniging, enz. Zelfs al zijn er gevallen waarin het strafblad teveel elementen vrijgeeft, toch is het niet aangewezen in dit geval een uitzondering te maken. Dat neemt niet weg dat veroordeelde pedofielen zelf ook recht hebben op het mechanisme van de uitdoving van de straffen.

In verband met de alternatieve straffen kan men opmerken dat men reeds beschikt over de opschorting van de uitspraak van de veroordeling, het uitstel van de uitvoering en over een volledig nieuw gamma van mogelijkheden inzake strafbemiddeling. Men kan de pedofiel eveneens verplichten een therapie te volgen. Zowel in het belang van het onderzoek als om de betrokkene met name te onttrekken aan zijn arbeidsmilieu, is het evenwel raadzaam een aanhoudingsbevel uit te vaardigen tegen de verdachte wegens pedofiele handelingen.

Le ministre estime que la discussion démontre que la matière traitée par le projet est bien connue.

Il ne dispose pas de statistiques concernant la pratique judiciaire en matière de publicité des débats dans ce type d'affaires.

En ce qui concerne le traitement des pédophiles et la prévention de la récidive, les spécialistes consultés s'accordent pour reconnaître que le taux de récidive est faible en matière d'inceste, tandis qu'il est élevé en matière de pédophilie. En général, la pédophilie est incurable. L'objectif d'une guidance ou thérapie est essentiellement celui de l'apprentissage du contrôle de son comportement et de la recherche d'un meilleur équilibre de vie socialement acceptable.

Il paraît fort ambigu de faire une distinction entre la pédophilie violente et la pédophilie non violente. La pédophilie est la « participation d'un enfant ou d'un adolescent mineur à des activités sexuelles qu'il n'est pas en mesure de comprendre, qui sont inappropriées à son âge et à son développement psycho-sexuel, qu'il subit sous la contrainte par violence ou séduction, ou qui transgresse des tabous sociaux concernant les rôles familiaux » (Définition du professeur Kempe, fondateur de la Société internationale pour la protection des enfants abusés ou maltraités). Il y a toujours une contrainte. Par la force des choses, il faut donc s'en tenir en cette matière à des règles générales.

Le casier judiciaire contient une notice sommaire reprenant chaque affaire et la condamnation prononcée. Un employeur peut donc savoir qu'une personne qui pose sa candidature a été condamnée. Ceci pose le problème général de la réinsertion des condamnés. On perçoit mal pourquoi les pédophiles devraient jouir d'un régime plus souple que celui des autres condamnés. En outre, il paraît tout à fait utile qu'un employeur soit informé du casier judiciaire de quelqu'un qui pose sa candidature comme professeur dans une école, dans une maison de jeunes, dans une organisation de jeunesse, etc. S'il est des cas où le casier judiciaire révèle trop d'éléments, il ne convient pas pour autant de faire une exception en l'occurrence. Ceci n'empêche pas que les pédophiles condamnés bénéficient eux aussi du mécanisme de l'extinction des peines.

En ce qui concerne les peines alternatives, il faut remarquer qu'on dispose déjà de la suspension du prononcé de la condamnation, du sursis à l'exécution et d'un tout nouvel éventail des possibilités en matière de médiation pénale. On peut également obliger le pédophile à suivre une thérapie. Toutefois, à la fois dans l'intérêt de l'enquête et afin de soustraire l'intéressé à son milieu professionnel notamment, il s'indique de mettre sous mandat d'arrêt l'inculpé de faits de pédophilie.

De minister wijst erop dat de zwaardere bestraffing van weigering van bijstand aan een persoon in gevaar geen aansporing tot verklikking noch een verplichting om klacht in te dienen vormt en evenmin een nieuw misdrijf invoert. Het is in feite een verzwaring van de straf die bepaald is voor een reeds bestaand misdrijf. Het openbaar ministerie dient het bewijs te leveren dat een persoon op de hoogte was of had moeten zijn en bijgevolg bijstand had kunnen bieden aan het kind in gevaar. Deze persoon moet niet noodzakelijk naar het gerecht stappen. Het is vaak voldoende het kind te verwijzen naar bekwame beroepsmensen. Het is dus een aansporing om het kind te beschermen en op de gepaste wijze te reageren.

In zaken van seksueel misbruik van minderjarigen wordt vaker dan in andere zaken besloten het proces te voeren met gesloten deuren. In geval van incest gaat het immers om tegenstrijdige belangen. Enerzijds moet men het kind beschermen en het seksueel misdrijf bestraffen. Anderzijds wordt getracht het gezinsleven te beschermen. Het is de rechter en degeenen die zorgen voor de verdediging van het slachtoffer of van de vermoedelijke agressor die daarover dienen te oordelen. Artikel 6 van het Europees Verdrag ter bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden bepaalt dat de bescherming van het privé-leven en de belangen van minderjarigen twee bijkomende voorwaarden vormen die het sluiten van de deuren kunnen rechtvaardigen.

De kwestie van de verjaring is technisch gezien zeer eenvoudig opgelost. Het invoeren van een nieuwe verjaringstermijn zou onvermijdelijk tot moeilijkheden leiden. Indien de rechtspleging op een andere wijze aangevat en vervallen is, heeft de door het slachtoffer ingediende klacht natuurlijk geen enkele uitwerking meer.

De minister verklaart dat hij open staat voor de aangekondigde amendementen.

Hij meent evenwel dat geen afbreuk moet worden gedaan aan het recht van de minderjarige om zich te laten begeleiden door een meerderjarige persoon van zijn keuze tijdens elk verhoor, en dit met behoud van het recht van het openbaar ministerie en de onderzoeksmagistraat om de aangewezen persoon te weigeren in het belang van de minderjarige of ten einde de waarheid aan het licht te brengen. De vraag rijst of bepaald moet worden dat de minderjarige slechts bijgestaan kan worden door een lid van een erkende organisatie. Om welke organisaties gaat het? Bovendien zou dat de rechten van de minderjarige in het gedrang brengen. Het verhindert niet dat de minderjarige een lid van een dergelijke organisatie kan kiezen als vertrouwenspersoon. Het is ook mogelijk dat de rechtbank een expert aanwijst. Maar de minderjarige moet kunnen kiezen of een lid van zijn familie, een vriend dan wel een leerkracht hem begeleidt, onder toezicht van de onderzoeksrechter of de procureur des Konings.

Le ministre souligne que la répression renforcée de la non-assistance à personne en danger ne constitue pas une incitation à la délation, ni une obligation de porter plainte, ni la création d'une nouvelle infraction. C'est en fait un renforcement de la peine prévue pour une infraction qui existe déjà. Il appartient au ministère public d'apporter la preuve qu'une personne savait ou aurait dû savoir et, par conséquent, qu'elle aurait pu assister l'enfant en danger. Cette personne ne doit pas nécessairement recourir à la justice. Il suffit parfois d'orienter l'enfant vers des professionnels compétents. C'est donc une incitation à protéger l'enfant et à réagir de la manière la plus appropriée.

Quand au huis clos, il est plus souvent décidé dans les affaires d'abus sexuels à l'égard des mineurs que dans d'autres affaires. En cas d'inceste, il y a en effet des intérêts contradictoires. D'une part, il faut protéger l'enfant et réprimer l'abus sexuel. D'autre part, on tente de protéger la vie familiale. Il faut laisser cela à l'appréciation du juge et de ceux qui assurent la défense de la victime ou du présumé agresseur. L'article 6 de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales prévoit que le respect de la vie privée et l'intérêt du mineur sont deux conditions supplémentaires qui peuvent justifier le huis clos.

La question de la prescription a été résolue de la manière la plus simple sur le plan technique. L'introduction d'un nouveau délai de prescription soulèverait inévitablement des difficultés. Évidemment, si la procédure a été entamée d'une autre manière et si elle est épuisée, la plainte déposée par la victime n'aura plus aucun effet.

Le ministre se déclare ouvert aux amendements annoncés.

Il estime cependant qu'il ne faut pas porter atteinte au droit du mineur d'âge de se faire accompagner par la personne majeure de son choix lors de toute audition, et ce tout en maintenant le droit du ministère public et du magistrat instructeur de refuser la personne désignée dans l'intérêt du mineur ou de la manifestation de la vérité. La question qui se pose est de savoir s'il faut que le mineur puisse être assisté que par un membre d'un organisme agréé. De quels organismes s'agit-il? En outre, cela porterait atteinte aux droits du mineur. Ceci n'empêche pas que le mineur puisse choisir un membre d'un tel organisme comme personne de confiance. Il se peut aussi que le tribunal désigne un expert. Mais le mineur doit pouvoir choisir un membre de sa famille, un ami ou un enseignant pour l'accompagner, sous contrôle du juge d'instruction ou du procureur du Roi.

Met betrekking tot het verbod van uitoefening van bepaalde rechten door de verdachten of de veroordeelden wegens pedofiele handelingen, staat de minister positief ten aanzien van het aangekondigde amendement, onder een dubbel voorbehoud. Moet de rechter er op de eerste plaats toe worden verplicht de ontzetting uit te spreken of moet hij ertoe worden verplicht zich in de eerste plaats uit te spreken over de ontzetting? Bovendien is het beter dat de rechter zelf de duur van de ontzetting bepaalt.

Eveneens wordt voorgesteld in het ontwerp een artikel 8 (nieuw) op te nemen dat voorziet in de ontzetting van het recht om « op enigerlei wijze deel te nemen aan onderwijs in een openbare of particuliere instelling ».

De minister wijst erop dat artikel 31 van het Strafwetboek reeds handelt over de ontzetting van het recht om een aantal « ambten » te vervullen, en dat deze laatste term altijd wordt geïnterpreteerd als « openbare ambten ».

Het amendement zou ook op de particuliere sector slaan, wat logisch lijkt.

De minister verklaart bereid te zijn het amendement te steunen met voorbehoud voor de twee bovengenoemde punten, te weten dat de rechter zich daarover moet uitspreken en dat de wet niet hoeft te bepalen dat het om een levenslange ontzetting gaat.

Over het derde amendement dat een spreker heeft aangekondigd, en dat handelt over de schorsing van de arbeidsovereenkomst wanneer de betrokkene wordt verdacht, wijst de minister op het gevaar van een dergelijke maatregel, omdat personen soms valselijk worden beschuldigd.

Is het niet zo dat het arsenaal van de huidige wetgeving ruim genoeg is, wanneer men in die schorsing kan voorzien ofwel door een aanhoudingsbevel uit te vaardigen, ofwel door de onderzoeksrechter maatregelen te laten uitspreken die een alternatief vormen voor de voorlopige hechtenis?

Het is immers zo dat wanneer een onderzoeksrechter geen aanhoudingsbevel uitvaardigt of de betrokkene in vrijheid stelt, hij thans overeenkomstig de wet van 1990 kan bepalen dat de verdachte zich ertoe moet verbinden niet meer in de bedoelde instellingen te werken of de bedoelde beroepsactiviteiten uit te oefenen op straffe in voorlopige hechtenis te worden genomen.

Het vierde voorstel van een lid handelt over de voorwaardelijke invrijheidstelling.

De minister antwoordt dat men nu reeds in een aantal gevallen doet wat het voorstel wil bereiken.

Het probleem rijst veeleer bij het toezicht.

Wanneer hij de therapeutische begeleiding oplegt kan de minister immers alleen voortgaan op de

En ce qui concerne l'interdiction de l'exercice de certains droits par les inculpés ou les condamnés pour faits de pédophilie, le ministre envisage favorablement l'amendement annoncé, sous deux réserves. Tout d'abord, faut-il obliger le juge à prononcer l'interdiction, ou faut-il plutôt l'obliger à se prononcer sur l'interdiction? En outre, il vaudrait mieux que le juge détermine lui-même la durée de l'interdiction.

Il est également proposé d'insérer dans le projet de loi un article 8 nouveau visant l'interdiction « du droit de participer, à quelque titre que ce soit, à un enseignement donné dans un établissement public ou privé ».

Le ministre souligne que l'article 31 du Code pénal prévoit déjà l'interdiction d'exercer certaines « fonctions », ce dernier terme étant toujours interprété comme visant des fonctions publiques.

L'amendement couvrirait le secteur privé, ce qui paraît logique.

Le ministre se déclare donc prêt à le soutenir, sous les deux réserves indiquées ci-avant, à savoir que le juge soit obligé de se prononcer sur ce point et que l'on n'impose pas dans la loi que l'interdiction soit prononcée à perpétuité.

Quant au troisième amendement annoncé par un intervenant, qui concerne la suspension des fonctions en cas d'inculpation, le ministre estime qu'une telle mesure serait dangereuse, car il peut se faire que des personnes soient accusées injustement.

Ne pourrait-on considérer que la loi actuelle suffit, dans la mesure où elle permet soit par la délivrance d'un mandat d'arrêt, soit par des mesures alternatives à la détention préventive, décidées par le juge d'instruction, de prévoir ce genre de suspension?

En effet, un juge d'instruction qui ne délivrerait pas un mandat d'arrêt ou qui libérerait l'intéressé peut aujourd'hui, conformément à la loi de 1990, prévoir que la personne qu'il suspecte ou qu'il inculpe doit s'engager, sous peine de détention préventive, à ne plus travailler dans les institutions ou fonctions visées.

La quatrième proposition formulée par un membre concerne la libération conditionnelle.

Le ministre observe que, dans un certain nombre de cas, on procède déjà, à l'heure actuelle, comme le suggère cette proposition.

Le problème se situe plutôt au niveau du contrôle.

En effet, lorsqu'il impose un suivi thérapeutique, le ministre ne peut obtenir que l'engagement de la

verbintenis van de invrijheidgestelde om die therapie te volgen en moet hij hem wel zonder meer krediet geven, omdat de artsen tegen elke vraag stelselmatig het medisch beroepsgeheim aanvoeren.

Bij alcoholisme en toximanie stoot men overigens op hetzelfde probleem.

Volgens de minister zou in dergelijke zaken de overheid op de hoogte gebracht moeten worden, ook door de medische diensten.

Voorgesteld wordt het advies in te winnen van een door de bevoegde overheid aangewezen dienst, die gespecialiseerd is in de problematiek van de mishandeling van minderjarigen.

Nu hoeft men niet noodzakelijkerwijze een dergelijke dienst aan te spreken om tot de voorwaardelijke invrijheidstelling over te gaan. Zo voldoet het C.A.S.C. (1) niet aan de vereisten, doch dat belet niet dat hij hier nuttig werk kan verrichten.

De gespecialiseerde dienst moet een ruimere bepaling krijgen (bijvoorbeeld, een «dienst die in de behandeling van seksdelinquenten is gespecialiseerd») en daarna moet men de minister laten kiezen. Zoveel diensten van dien aard zijn er nu ook weer niet. Daarbij komt dat men bij de keuze van de dienst rekening kan houden met de persoon van de veroordeelde.

Met dat voorbehoud verklaart de minister geen bezwaar te hebben tegen het amendement. Evenmin heeft hij bezwaar tegen het voorstel om te bepalen dat «indien de veroordeelde een straf heeft ondergaan voor de feiten bedoeld in de artikelen 372 tot 386ter van het Strafwetboek en gepleegd op de persoon van minderjarigen of met hun deelneming, moet aan de invrijheidstelling de voorwaarde worden verbonden van het volgen van een behandeling. De nadere regels met betrekking tot die behandeling en de duur ervan worden bepaald in de vrijlatingsbrief».

Wellicht is het woord «behandeling» hier niet helemaal op zijn plaats omdat het veronderstelt dat men een beroep moet doen op een arts. Kan men hier spreken van begeleiding?

Een lid is van oordeel dat die term niet ver genoeg reikt.

De minister is het daarmee niet eens, want volgens hem kan begeleiding gepaard gaan met een strenger en regelmatig toezicht dan een therapie, die er bijvoorbeeld in kan bestaan een geneesmiddel te nemen, waarop men geen enkele controle heeft.

Een lid maakt voorbehoud over de mogelijkheid om de vervroegde invrijheidstelling afhankelijk te maken van de verplichting om een behandeling te volgen.

personne libérée sous condition de s'y soumettre, et est obligé de se fier à sa parole sur ce point, puisque les médecins opposent systématiquement à toute question le secret médical.

Le même problème se pose d'ailleurs en matière d'alcoolisme et de toxicomanie.

Le ministre estime que, dans ces matières, il devrait y avoir une information de l'autorité, y compris par les services médicaux.

Il est proposé de recueillir l'avis d'un service désigné par l'autorité publique compétente, spécialisé en matière de maltraitance des mineurs.

Or, ce n'est pas nécessairement d'un tel service que l'on a besoin pour procéder à une libération conditionnelle. Ainsi, le C.R.A.S.C. (1) ne correspond pas à cette définition, mais pourrait utilement intervenir en la matière.

Il faut déterminer le service spécialisé de manière plus large (par exemple, un service «spécialisé dans le traitement des délinquants sexuels») et laisser le choix au ministre. De tels services ne sont d'ailleurs pas légion. De plus, le choix du service peut varier en fonction de la personne du condamné.

Sous cette réserve, le ministre n'a pas d'objection à formuler à l'encontre de l'amendement. Il n'en a pas davantage contre la suggestion de prévoir que «si le condamné a subi une peine pour des faits visés aux articles 372 et 386ter du Code pénal, accomplis sur des mineurs ou impliquant leur participation, la libération doit être soumise à l'obligation de suivre un traitement thérapeutique, dont le permis de libération détermine les modalités et la durée».

Cependant, les termes «traitement thérapeutique» ne sont peut-être pas les termes les plus adéquats, car ils supposent un passage obligé par un médecin. Peut-être pourrait-on parler de guidance?

Un membre estime ce terme trop faible.

Le ministre ne partage pas ce point de vue, car une guidance peut supposer une surveillance plus stricte et plus régulière qu'une thérapie qui consisterait par exemple dans la prise d'un médicament, sur laquelle on n'a aucun contrôle.

Un membre exprime des réserves quant à la possibilité d'assortir une libération anticipée de l'obligation de suivre un traitement thérapeutique.

(1) Centrum voor Actieonderzoek in Sexuo-Criminologie.

(1) Centre de Recherche-Action en Sexuo-Criminologie.

Volgens hem kan een dergelijke behandeling alleen doelmatig zijn wanneer zij vrijwillig wordt gevolgd.

Een ander lid is het daarmee eens maar wijst erop dat het op dit punt nuttig kan zijn er de term « begeleiding » aan toe te voegen.

Het is voldoende dat de begeleidende instelling signaleert of de betrokkene al dan niet komt opdagen.

Toezicht blijft altijd nodig, in welke vorm ook.

De minister merkt op dat het te verantwoorden is de verplichting om zich te laten begeleiden of te behandelen op te leggen omdat er bij pedofielen heel wat gevallen van herhaling zijn. Daar komt nog bij dat het vaak om modelgevangenen gaat, die dikwijls worden mishandeld door hun medegevangenen zodat de druk om hen vrij te laten groot is.

De spreker die het amendement wilde indienen, deelt mee dat hij het eens is met de voorstellen van de minister, op één punt na, dat hierna wordt toegelicht.

Het voorstel van wet houdende wijziging van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten met het oog op een betere bescherming tegen pedofiele handelingen (Gedr. St. Senaat, 1302-1, 1994-1995), dat hij heeft ingediend, alsook het amendement om dat voorstel te doen opnemen in het voorliggend ontwerp, worden bijgevolg overbodig.

Spreker maakt meer voorbehoud over de bijstand van een instelling aan de minderjarige omdat hij de visie van de minister over het doel van de begeleiding van het kind niet kan delen. Die begeleiding wil de rechter niet helpen de waarheid te achterhalen, doch wel degelijk de minderjarige helpen om een moeilijk en traumatiserend stadium te doorlopen, dat het verschijnen voor de rechter betekent.

Het is niet noodzakelijk zo dat één van de ouders het kind een psychische reddingsboei kan toewerpen zodat hij dan in zekere zin als mede-aanklager optreedt. Dat was zeker niet de bedoeling van de indiener van het voorstel.

Volgens laatstgenoemde zouden de Gemeenschappen een lijst moeten opstellen van de instellingen die deze taak aankunnen.

Spreker heeft eveneens vragen bij de strafverzwaring voor het weigeren van bijstand aan personen in gevaar, waarop acht dagen tot zes maanden gevangenisstraf staat en geldboeten van 50 tot 500 frank.

In de meeste gevallen die spreker gekend heeft, wisten de ouders wat er gebeurde maar hebben zij een passieve houding aangenomen.

Il estime en effet que pour être efficace, un tel traitement doit être suivi volontairement.

Un autre membre le concède, mais souligne que, dans cette optique, l'ajout du terme « guidance » est utile.

Il suffit que l'organisme chargé de la guidance signale que l'intéressé se présente ou ne se présente pas.

Un contrôle est en tout cas nécessaire, quelle que soit la forme de celui-ci.

Le ministre fait observer que l'obligation de suivre une guidance ou un traitement se justifie par la proportion importante de récidives que l'on rencontre chez les pédophiles. En outre, ceux-ci sont souvent des détenus modèles qui, de plus, sont fréquemment maltraités par les autres détenus, de sorte que la pression en vue de leur libération est importante.

L'intervenant qui a annoncé le dépôt d'amendements déclare qu'il peut s'accorder avec les suggestions du ministre, à l'exception d'un point, indiqué ci-après.

Sa proposition de loi modifiant la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail en vue d'assurer une meilleure prévention des faits de pédophilie (Doc. parl. Sénat, 1302-1, 1994-1995), et l'amendement tendant à insérer cette proposition de loi dans le projet à l'examen deviennent par conséquent sans objet.

L'intervenant est plus réservé en ce qui concerne l'assistance du mineur par un organisme, car il ne partage pas la conception qu'a le ministre de la finalité de l'accompagnement de l'enfant. Cet accompagnement n'a pas pour objectif d'aider le juge à découvrir la vérité, mais bien d'aider le mineur à franchir le cap difficile et traumatisant du passage devant le juge.

Un parent n'est pas nécessairement capable de réaliser le sauvetage psychologique de l'enfant, et agit en quelque sorte comme coaccusateur, ce qui n'est pas l'objectif poursuivi par l'auteur de la proposition.

Dans l'esprit de celui-ci, les Communautés devraient dresser une liste des organismes susceptibles de jouer ce rôle.

L'intervenant exprime également des réserves sur la question de la non-assistance à personne en danger, qui est punie de 8 jours à 6 mois de prison, et de 50 à 500 francs d'amende.

Dans la plupart des cas dont l'intervenant a eu connaissance, les parents savaient ce qui se passait, mais étaient demeurés passifs.

In een dergelijke dramatische toestand komt het erop aan de ouders psychisch te begeleiden en ze te herinneren aan hun plichten; dat is beter dan hen een strafsancie op te leggen.

Het feit dat de maximale strafsancie op twee jaar gebracht wordt, dreigt te ontaarden in een vorm van verklikking wat zeker niet het doel van het ontwerp is en wat bovendien gevaarlijk zou zijn aangezien de aangeklaagde feiten niet noodzakelijk juist hoeven te zijn.

Voor zover spreker weet, worden de ouders die blijk hebben gegeven van een passieve houding op het ogenblik niet strafrechtelijk vervolgd, wat begrijpelijk is aangezien men in eerste instantie wil zorgen dat het kind niet getraumatiseerd wordt en dat de schuldige gestraft wordt.

Een lid is van mening dat in de gevallen die hem werden gerapporteerd de ouders bijna altijd op de hoogte zijn in geval van incest. Dat is niet altijd zo bij seksueel misbruik ten aanzien van minderjarigen.

Spreker stelt vast dat men in artikel 3 van het ontwerp voorstelt de maximumgevangenisstraf bij het weigeren van bijstand aan een minderjarige in gevaar te verzwaren maar dat de geldboeten niet worden verhoogd.

Spreker meent dat het beter omgekeerd zou zijn.

Los van de problemen die op het terrein veroorzaakt worden door de algemene tendens om langere gevangenisstraffen uit te spreken, is de persoon die veroordeeld wordt wegens weigering van bijstand aan een persoon in gevaar vooral gevoelig voor het feit dat hij veroordeeld wordt tot een gevangenisstraf, ongeacht hoe lang ze is.

Vanuit dat oogpunt is de verzwaring van de in de wet bedoelde gevangenisstraffen niet doorslaggevend.

De minister is niet gekant tegen de verzwaring van de geldboeten in het beoogde geval maar hij onderstreept dat er reeds een zeer brede waaier van geldboeten bestaat voor het weigeren van bijstand aan een persoon in gevaar. Die is veel groter dan voor andere soorten misdrijven.

Voor het overige pleit de minister voor het behoud van de ontwerp tekst en onderstreept dat een wijziging van die tekst geïnterpreteerd zou kunnen worden als een signaal dat haaks staat op het signaal dat de wetgever wil geven.

Een ander lid deelt het standpunt van de minister volgens hetwelk het kind in geen geval verplicht mag worden begeleiding door een erkende instelling te aanvaarden maar het is wel belangrijk dat in de wet uitdrukkelijk in die mogelijkheid wordt voorzien.

Het is immers op die instellingen dat men in de praktijk een beroep doet alvorens zich tot een rechter

Dans une situation aussi dramatique, il s'agit davantage de prendre les parents en charge sur le plan psychique, et de les rappeler à leurs devoirs, que de leur appliquer une sanction pénale.

Le fait de porter le maximum de celle-ci à 2 ans risque d'aboutir à une forme de délation, ce qui n'est certes pas l'objectif recherché, et qui serait d'ailleurs dangereux, car les faits dénoncés ne sont pas nécessairement exacts.

À la connaissance de l'intervenant, les parents qui ont fait preuve de passivité ne sont d'ailleurs pas poursuivis pénalement à l'heure actuelle, ce qui est compréhensible puisque l'on se préoccupe avant tout d'éviter au maximum un traumatisme à l'enfant, et de punir le coupable.

Un membre estime, au vu des cas qui lui ont été rapportés, que si les parents sont presque toujours au courant en cas d'inceste, ils le sont un peu moins en cas de pédophilie.

Un intervenant constate que l'on propose à l'article 3 du projet d'alourdir la peine maximum d'emprisonnement en cas de non-assistance à mineur en danger, mais que les peines d'amende ne seraient pas aggravées.

L'intervenant estime que ce devrait être l'inverse.

Indépendamment des problèmes que suscite sur le terrain la tendance générale que l'on constate à allonger les peines d'emprisonnement, la personne qui se voit condamner pour non-assistance à personne en danger est sensible avant tout au fait d'être condamnée à une peine d'emprisonnement, abstraction faite de la longueur de celle-ci.

Dans cette perspective, l'aggravation des peines d'emprisonnement prévues par la loi n'est pas déterminante.

Le ministre n'est pas opposé à l'alourdissement des amendes dans le cas envisagé, mais il souligne que la gamme des amendes prévues actuellement pour non-assistance à personne en danger est déjà fort large, plus même que pour d'autres types d'infractions.

Pour le surplus, le ministre plaide pour le maintien du texte du projet, en soulignant qu'une modification de ce texte pourrait être interprétée comme un signal contraire à celui que le législateur veut donner.

Un autre membre partage le point de vue du ministre selon lequel il ne faut en tout cas pas imposer à l'enfant l'accompagnement par un organisme agréé, mais il estime important de prévoir explicitement dans la loi l'opportunité de le faire.

En effet, c'est à ces organismes que l'on fait appel dans la pratique avant même que l'autorité judiciaire

te wenden. Ze beschikken over gekwalificeerd personeel dat speciaal is opgeleid om aan dat soort problemen het hoofd te bieden. Het werk dat door hen verricht wordt, moet erkenning krijgen.

Wanneer een dergelijke instelling in een bepaald geval reeds werd geraadpleegd zou de gerechtelijke instantie zich tot die instelling moeten kunnen wenden teneinde het aantal gerechtelijke ingrepen te beperken.

De minister antwoordt dat, indien de magistraat vaststelt dat de minderjarige een positief contact heeft met een erkende openbare instelling, niets hem verhindert zich zelf tot die instelling te wenden.

Het inschakelen van een dergelijke instelling verplicht stellen lijkt echter onmogelijk.

Een spreker vraagt of de tekst van artikel 2 van het ontwerp zo moet worden gelezen dat het openbaar ministerie of de magistraat die het onderzoek doet, kunnen beslissen om de minderjarige in algemene zin zijn recht op begeleiding te ontnemen.

De minister antwoordt ontkennend. Die beslissing moet worden gemotiveerd, en in het belang zijn van de minderjarige of van het aan het licht brengen van de waarheid, en mag alleen betrekking hebben op de begeleiding door een welbepaalde persoon.

De vorige spreker zou liever zien dat het recht op begeleiding als beginsel wordt neergelegd in de wettekst en dat de rechter die de begeleiding door een bepaalde persoon weigert, verplicht zou worden zich te wenden tot een erkende instelling, zodat de minderjarige hoe dan ook wordt begeleid.

De minister merkt op dat de minderjarige begeleiding zou kunnen weigeren, waarop vorige spreker antwoordt dat zelfs in dat geval de begeleiding verplicht zou moeten zijn.

Een lid verklaart dat het niet de bedoeling is om de kwaliteit van de begeleiding van gezinnen door bemiddeling van gespecialiseerde instellingen in twijfel te trekken.

Spreker acht het niettemin van wezenlijk belang dat de minderjarige vrij de persoon kan kiezen die hem begeleidt.

De vertrouwensrelatie met een lid van een erkende instelling moet echter nog worden opgebouwd, terwijl ze ten aanzien van een familielid of iemand uit de naaste omgeving reeds bestaat.

De minister besluit met te onderstrepen dat men oog moet hebben voor de meest gebruikelijke situaties. Als het om een jong kind gaat, zal de vertrouwenspersoon wellicht de vader of de moeder zijn.

De adolescenten echter hebben niet noodzakelijk zin om zich te laten begeleiden door een persoon aan wie zij de feiten zouden moeten uiteenzetten. Een begeleiding mag dus niet worden opgelegd.

n'intervienne; ils disposent d'un personnel hautement qualifié et spécialement formé pour aborder ce type de problèmes, et dont le travail devrait être reconnu.

Il faudrait donc, lorsqu'un tel organisme a déjà été consulté dans un cas précis, que l'autorité judiciaire puisse y avoir recours, afin d'éviter la multiplication des interventions.

Le ministre répond que, si le magistrat constate que le mineur a eu un contact positif avec un organisme agréé, rien ne l'empêche de s'adresser lui-même à cet organisme.

Il paraît par contre impossible de rendre obligatoire le recours à un tel organisme.

Un intervenant demande si le texte de l'article 2 du projet doit être interprété en ce sens que le ministère public ou le magistrat instructeur peuvent décider de priver de façon générale le mineur de son droit d'être accompagné.

Le ministre répond par la négative. La décision doit être motivée, et justifiée par l'intérêt du mineur ou de la manifestation de la vérité, et ne peut concerner que l'accompagnement par telle ou telle personne déterminée.

Le précédent intervenant préférerait que le droit d'être accompagné soit posé comme principe dans le texte légal et que le juge qui refuserait l'accompagnement par une personne déterminée soit obligé de s'adresser à un organisme agréé, de telle sorte que le mineur soit en tout cas accompagné.

Le ministre fait observer que le mineur pourrait refuser d'être accompagné, à quoi le précédent intervenant rétorque que, même dans ce cas, l'accompagnement devrait être obligatoire.

Un membre déclare qu'il n'est pas question de remettre en cause la qualité du travail d'accompagnement des familles que réalisent les organismes spécialisés.

L'intervenant estime toutefois essentiel que le mineur puisse choisir en toute liberté la personne qui l'accompagne.

Or, la relation de confiance avec un membre d'un organisme agréé doit encore être construite, alors qu'elle existe déjà vis-à-vis d'un parent ou d'un proche.

Le ministre conclut en soulignant qu'il ne faut pas perdre de vue les situations les plus courantes. S'il s'agit d'un jeune enfant, la personne de confiance sera vraisemblablement le père ou la mère.

Quant aux adolescents, ils n'ont pas nécessairement envie de se faire accompagner par une personne à laquelle ils seraient contraints d'exposer les faits. Il ne faut donc pas imposer un accompagnement.

Indien echter een gespecialiseerde instelling reeds bij de zaak is betrokken en er een vertrouwensrelatie bestaat, kan de magistraat begeleiding voorstellen door een vertegenwoordiger van deze instelling.

De adolescent kan ook spontaan kiezen voor een dergelijke oplossing.

Wat het begrip « erkende openbare instelling » betreft, daarbij is er een probleem.

De maatschappelijke assistenten van de parketten die zich met de slachtoffers bezighouden, zijn immers niet erkend door de Gemeenschappen.

Hetzelfde geldt voor de probatie-diensten, de diensten voor justitieel welzijnswerk, enz.

Er zouden echter circulaire kunnen worden gestuurd naar de parketten inhoudende dat aan de minderjarige een voorstel van begeleiding door een gespecialiseerde instelling moet worden gedaan, inzonderheid wanneer deze instelling reeds heeft meegewerkt, wanneer de minderjarige geen persoon kan of wil aanwijzen om hem te begeleiden, enz.

III. BESPREKING VAN DE ARTIKELEN

Artikel 1 (art. 1 van de aangenomen tekst)

Na een opmerking van een lid bevestigt de minister dat het artikel steunt op een wetsvoorstel dat door mevrouw Herzet werd ingediend op 31 maart 1992 (Gedr. St. Senaat nr. 286-1, B.Z. 1991-1992), en dat als volgt geformuleerd was:

« Enig artikel »

Artikel 21 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering, gewijzigd bij de wet van 30 mei 1961, wordt aangevuld met een derde lid, luidende:

« Wanneer de feiten bedoeld in de artikelen 347bis, 354 tot 360bis, 368 tot 382, 386 en 386bis, 398 tot 400, 401bis tot 403, 405 en 410 van het Strafwetboek werden gepleegd op de persoon van een minderjarige, begint de in het eerste lid bepaalde verjaringstermijn eerst te lopen van de dag waarop de minderjarige meerderjarig wordt. Indien de feiten de dood hebben veroorzaakt in de omstandigheden vermeld in de artikelen 393 tot 397, 401 en 404 van het Strafwetboek, gaat de verjaringstermijn in op de dag waarop de minderjarige meerderjarig zou zijn geworden. »

De toelichting bij het voorstel luidde als volgt:

« Elke vorm van criminaliteit is weerzinwekkend. Daden van geweld roepen evenwel nog heviger gevoelens van afkeer op indien het slachtoffer van een strafbaar feit een kind of een adolescent is. De

Cependant, si un organisme spécialisé est déjà intervenu et qu'une relation de confiance existe, le magistrat peut proposer un accompagnement par un représentant de cet organisme.

L'adolescent peut aussi opter spontanément pour une telle solution.

Quant à la notion d'« organisme public agréé », elle soulève une difficulté.

En effet, les assistants sociaux des parquets qui s'occupent des victimes ne sont pas agréés par les Communautés.

Il en va de même des services de probation, du service d'aide aux justiciables, etc.

Par contre, des circulaires pourraient être adressées aux parquets pour indiquer que la proposition d'accompagnement par un organisme spécialisé doit être faite au mineur, spécialement lorsque cet organisme est déjà intervenu, lorsque le mineur ne peut ou ne veut désigner aucune personne pour l'accompagner, etc.

III. DISCUSSION DES ARTICLES

Article 1er (art. 1er du texte adopté)

Le ministre confirme, sur observation d'un membre, que l'article s'inspire d'une proposition de loi déposée par Mme Herzet le 31 mars 1992 (Doc. parl. Sénat n° 286-1, S.E. 1991-1992), et ainsi libellée:

« Article unique »

L'article 21 du titre préliminaire du Code d'instruction criminelle, modifié par la loi du 30 mai 1961, est complété par un troisième alinéa, rédigé comme suit:

« Lorsque les faits visés aux articles 347bis, 354 à 360bis, 368 à 382, 386 et 386bis, 398 à 400, 401bis à 403, 405 et 410 du Code pénal ont été commis sur la personne d'un mineur d'âge, le délai de prescription prévu par le premier alinéa ne commence à courir qu'à compter du jour où le mineur d'âge a atteint sa majorité. Si les faits ont entraîné la mort dans les conditions énoncées aux articles 393 à 397, 401 et 404 du Code pénal, le délai de prescription court à compter du jour où le mineur aurait atteint sa majorité. »

Les développements précédant la proposition de loi étaient libellés comme suit:

« Toute forme de criminalité est odieuse. Cependant, l'écœurement que soulèvent les faits de violence est d'autant plus fort que la victime de l'acte délicieux est un enfant ou un adolescent. L'opinion

publieke opinie in haar geheel vindt het revolterend dat bepaalde personen zich vergrijpen aan hen die door hun jeugdige leeftijd tot de zwaksten en de meest kwetsbaren gerekend moeten worden en bijgevolg maximaal beschermd behoren te worden door een maatschappij die de menselijkheid in haar vaandel schrijft.

Jammer genoeg blijft een groot aantal tegen minderjarigen gepleegde misdaden en wanbedrijven nog steeds ongestraft om de eenvoudige reden dat de gerechtelijke overheid er nooit kennis van heeft gekregen. In het merendeel van de gevallen vormt de leeftijd van het slachtoffer de hoofdoorzaak van dat niet te verantwoorden stilzwijgen, dat tot straffeloosheid kan leiden.

Wanneer kinderen of jonge adolescenten op enigerlei wijze mishandeld worden, gaan zij vaak gebukt onder een gevoel van schaamte zodat zij niet durven te vertellen wat hun overkomen is. Daarenboven weten jeugdige slachtoffers vaak niet wie zij in vertrouwen kunnen nemen, hoe zij aangifte kunnen doen van de strafbare feiten of hoe zij een einde kunnen maken aan bepaalde wantoestanden of kunnen voorkomen dat die zich opnieuw voordoen. Dat gebrek aan mogelijkheden om de feiten aan te klagen wordt vrijwel onoverkomelijk wanneer de dader een bloedverwant in de opgaande lijn van het jeugdige slachtoffer is en bijgevolg voldoende gezag en morele druk kan uitoefenen om het slachtoffer ervan te weerhouden de strafbare feiten bekend te maken.

Een van de meest efficiënte methodes om aan die wantoestanden een halt toe te roepen, bestaat erin de verjaringstermijn van de strafvordering te verlengen. Wanneer het kind of de adolescent meerderjarig wordt, vervallen vaak de redenen waarom hij de mishandeling waarvan hij het slachtoffer was, niet heeft willen aangeven. Als volwassene beschikt hij over voldoende maturiteit om te begrijpen hoe abnormaal de toestand was waarin hij heeft geleefd. Voorts is hij ook in staat het hoofd te bieden aan de druk die men nog op hem zou kunnen uitoefenen om hem ervan te weerhouden de feiten aan te geven.

Ons voorstel strekt ertoe dat bij misdaden of wanbedrijven die door het Strafwetboek worden gestraft en op de persoon van minderjarigen worden gepleegd, de verjaring (tien jaar of drie jaar) begint te lopen niet van de dag waarop het misdrijf wordt gepleegd, maar pas van de dag waarop het slachtoffer meerderjarig wordt. Door de verjaringstermijn van de strafvordering te verlengen zullen strafbare feiten — vaker dan tot nu toe het geval was — voor de rechter worden gebracht. Zodoende zal ook de dader langer in juridische onzekerheid over zijn lot leven, wat dan weer een afschrikkende werking kan hebben.

publique éprouve un unanime sentiment de révolte à l'idée que certains puissent s'en prendre à des êtres que leur jeune âge place parmi les plus faibles et les plus vulnérables, parmi ceux qu'une société humaine, au sens plein du terme, se doit de préserver et de protéger au maximum.

Malheureusement, un nombre important de crimes et délits commis à l'encontre de mineurs d'âge restent encore impunis, tout simplement parce qu'ils n'ont pas été portés à la connaissance des autorités judiciaires. L'âge même des victimes est, dans la plupart des cas, la cause principale de cette inadmissible discrétion qui peut conduire à l'impunité.

L'enfant, le jeune adolescent victime de sévices, quels qu'ils soient, éprouve souvent un sentiment de honte qui l'empêche de révéler ce qu'il a dû endurer. On peut y joindre aussi le fait que la jeune victime ignore dans bien des cas à qui elle peut se confier ou quelles sont ses possibilités de dénoncer ou de mettre un terme à la situation qu'elle a vécue ou qu'elle vit encore. Cette impossibilité de dénonciation est bien sûr d'autant plus grande que l'auteur des faits est un ascendant de la jeune victime et exerce dès lors sur celle-ci une autorité et une pression morale suffisantes pour empêcher la divulgation des faits délictueux.

Il faut absolument remédier à cette situation. Pour ce faire, l'une des méthodes les plus adéquates semble bien être de prolonger le délai de prescription au-delà duquel l'action publique ne peut plus être exercée. Lorsque l'enfant ou l'adolescent est devenu majeur, les causes qui l'empêchaient de révéler les sévices dont il a été victime disparaissent bien souvent: l'enfant devenu adulte dispose alors d'une maturité suffisante pour comprendre exactement toute l'anormalité des situations qu'il a dû vivre; d'un autre côté, il est devenu apte à résister aux pressions qui pourraient encore être éventuellement tentées à son égard pour l'empêcher de dénoncer les faits.

Nous proposons dès lors de faire en sorte que lorsque les crimes ou délits sanctionnés par le Code pénal sont commis sur des mineurs d'âge, la prescription — de 10 ou de 3 ans — commence à courir, non pas à compter du jour de l'infraction, mais seulement à partir du jour où le mineur victime des sévices a atteint sa majorité. Cet allongement du délai de prescription pénale aura pour effet de permettre que soient portés à la connaissance des autorités judiciaires bien plus de faits délictueux qu'actuellement. De plus, cet allongement de la prescription aura aussi pour conséquence de faire vivre l'auteur des faits plus longtemps dans un sentiment d'insécurité judiciaire, ce qui peut avoir un heureux effet dissuasif.

In de regel vindt de publieke opinie het meest weerzinwekkend toestanden waarin een kind mishandeld wordt door een bloedverwant in de opgaande lijn. Om die reden werden er in het verleden een aantal voorstellen ingediend (cf. het voorstel van mevrouw Dardenne, 5 maart 1992, Gedr. St. Senaat nr. 216-1, B.Z. 1991-1992) om de verjaringstermijn te verlengen, doch uitsluitend wanneer het gaat om verkrachting van een minderjarige door een bloedverwant in de opgaande lijn. Volgens ons gaat dat niet ver genoeg en daarom doelt ons voorstel op ieder misdrijf waarvan jongeren het slachtoffer zijn en niet alleen op het geval van incest.

Dit voorstel heeft bijgevolg betrekking op de bepalingen van het Strafwetboek in verband met gijzeling, te vondeling leggen en verlaten van kinderen, ontvoering van minderjarigen, aanranding van de eerbaarheid en verkrachting, bederf van de jeugd en prostitutie, openbare schennis van de goede zeden, opzettelijk doden en opzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel.

Het voorstel bepaalt bovendien dat de verjaring, bij doodslag en bij opzettelijke slagen of verwondingen die de dood veroorzaken, ingaat op het tijdstip waarop de minderjarige die aan de gevolgen van de mishandeling is overleden, meerderjarig zou zijn geworden.

Artikel 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering, dat handelt over de verjaring van de burgerlijke rechtsvordering, hoeft niet te worden herzien omdat die vordering hoe dan ook niet kan verjaren vóór de strafvordering zelf eerst is verjaard.»

Een lid merkt op dat het vanuit technisch oogpunt verkieslijk was geweest de verjaringstermijn te schorsen tot de dag waarop het slachtoffer 18 jaar wordt.

De minister verkiest de tekst van het ontwerp te handhaven.

Een ander lid vraagt of de regel volgens welke de verjaringstermijn pas begint te lopen wanneer het slachtoffer 18 jaar wordt, eveneens geldt ten aanzien van andere klagers dan het slachtoffer, of voor een andere vervolging dan de vervolging die werd ingesteld ingevolge de klacht van het slachtoffer.

De minister antwoordt bevestigend wat betreft het eerste gedeelte van de vraag m.b.t. andere klagers.

Ook wat betreft het tweede deel van de vraag is het antwoord ja voor zover het een misdrijf betreft dat beoogd wordt door het nieuwe artikel 21bis van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering.

De in artikel 21bis opgenomen regel is algemeen.

De vorige spreker verklaart dat dit systeem hem betwistbaar lijkt.

Les situations les plus mal perçues par l'opinion publique sont généralement celles qui mettent aux prises l'enfant et l'un de ses ascendants. C'est pourquoi certaines propositions ont été déposées (proposition de Mme Dardenne du 5 mars 1992, doc. Sénat n° 216-1 S.E. 1991-1992) qui visent à allonger le délai de prescription uniquement dans le cas de viol commis par un ascendant sur un mineur d'âge. Nous pensons qu'il s'agit là d'une conception trop restrictive et que c'est toute forme de criminalité à l'encontre des jeunes, et non pas seulement le cas de l'inceste, qui doit être visée par la modification projetée.

La présente proposition concerne donc les dispositions du Code pénal relatives à la prise d'otages, à l'exposition et au délaissement d'enfants, à l'enlèvement de mineurs, à l'attentat à la pudeur et au viol, à la corruption de la jeunesse et à la prostitution, à l'outrage public aux bonnes mœurs, à l'homicide et aux lésions corporelles volontaires.

Elle précise que, dans le cas de meurtre et de coups et blessures volontaires ayant causé la mort, le point de départ de la prescription est la date à laquelle le mineur d'âge décède des suites des sévices aurait atteint sa majorité.

L'article 26 du titre préliminaire du Code d'instruction criminelle, qui traite de la prescription de l'action civile, ne doit pas être modifié en raison du fait que la prescription de cette action civile ne peut, en tout état de cause, être atteinte avant la prescription de l'action publique.»

Un membre fait observer que, sur le plan technique, il eût été préférable de prévoir que le délai de prescription était suspendu jusqu'au jour où la victime atteint l'âge de 18 ans.

Le ministre préfère maintenir le texte du projet.

Un autre membre demande si la règle selon laquelle le délai de prescription ne commence à courir que lorsque la victime atteint l'âge de 18 ans vaut également à l'égard d'autres plaignants que la victime, ou pour d'autres poursuites que celles consécutives à la plainte de la victime.

Le ministre répond par l'affirmative à la première partie de la question, relative à d'autres plaignants.

En ce qui concerne le second point, la réponse est également affirmative, pour autant que l'infraction concerne une incrimination visée à l'article 21bis du titre préliminaire du Code d'instruction criminelle.

La règle énoncée par l'article 21bis est générale.

Le précédent intervenant déclare que ce système lui paraît contestable.

Andere belangen dan die van het slachtoffer zouden zich lang na de feiten naar voren kunnen komen waarbij in voorkomend geval gesteund wordt op valse beschuldigingen.

Spreeker vindt zoiets gevaarlijk en kondigt aan dat hij zich zal onthouden bij de stemming over het artikel.

Een ander lid bevestigt dat, in geval van samenhang, het uitstellen van de ingangsdatum van de verjaringstermijn voor het gehele dossier zal gelden.

Indien de daders daarentegen worden vrijgesproken van de misdrijven gepleegd op minderjarigen, moeten de feiten gepleegd op meerderjarigen beschouwd worden als verjaard.

Er wordt eveneens onderstreept dat het uitstellen van het tijdstip waarop de verjaringstermijn ingaat, niet betekent dat men moet wachten tot het slachtoffer meerderjarig is om rechtsvervolging in te stellen.

Rechtsvervolging kan worden ingesteld zodra de feiten bekend zijn.

Een lid merkt op dat het in artikel 2 voorgestelde artikel 91 van het ontwerp onder meer de artikelen van het Strafwetboek beoogt die handelen over het bederf van de jeugd en de prostitutie (art. 379 tot 380bis). Voor die wanbedrijven wordt het tijdstip waarop de verjaringstermijn ingaat, niet uitgesteld.

Wat is de reden van deze discriminatie?

De minister herinnert eraan dat het behandelde ontwerp samen met het wetsontwerp over de mensenhandel en de kinderpornografie moet worden gelezen.

Daarenboven behoren de prostitutiemisdrijven gepleegd op minderjarigen vaak tot het toepassingsgebied van artikel 379 en tot dat van de zedendelicten die bestraft worden door de artikelen 372 en 373 (aanranding van de eerbaarheid) en 375 (verkrachting) van het Strafwetboek.

In heel wat gevallen zal de verlenging van de verjaringstermijn dus feitelijk van toepassing zijn op de prostitutiemisdrijven.

Artikel 380bis heeft betrekking op de meerderjarigen. Er werd dus van uitgegaan dat dit artikel niet past in een ontwerp betreffende seksueel misbruik ten aanzien van minderjarigen.

Een spreker merkt op dat het voorgestelde artikel 91 nog verwijst naar artikel 380 van het Strafwetboek, hoewel dit artikel in het wetsontwerp betreffende de mensenhandel wordt opgeheven.

Het is juist dat dit artikel 380 formeel blijft bestaan zolang bovenvermeld ontwerp geen wet is geworden.

Een spreker verwijst naar artikel 6 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens en naar het recht om binnen een redelijke termijn voor de rechter te verschijnen.

D'autres intérêts que ceux de la victime pourraient se manifester longtemps après les faits, en se fondant, le cas échéant, sur des accusations fausses.

L'intervenant estime cela dangereux et annonce qu'il s'abstiendra lors du vote de l'article.

Un autre membre confirme qu'en cas de connexité, le report du point de départ du délai de prescription vaudra pour l'ensemble du dossier.

Par contre, si les auteurs sont acquittés en ce qui concerne les infractions à l'égard des mineurs, les faits commis à l'égard de majeurs devront être considérés comme prescrits.

Il est également souligné que le report du départ du délai de prescription ne signifie pas qu'il faut attendre la majorité de la victime pour pouvoir engager des poursuites.

Celles-ci peuvent être entreprises dès que les faits sont connus.

Un membre observe que l'article 91 proposé à l'article 2 du projet vise notamment les articles du Code pénal relatifs à la corruption de la jeunesse et à la prostitution (art. 379 à 380bis), alors que, pour ces délits, le point de départ du délai de prescription n'est pas reporté.

Quel est le motif de cette discrimination?

Le ministre rappelle que le projet à l'examen doit être lu parallèlement au projet de loi sur la traite des êtres humains et la pornographie infantile.

De plus, les infractions de prostitution à l'égard des mineurs tombent souvent à la fois dans le champ d'application de l'article 379 et dans celui des infractions de mœurs, sanctionnées par les articles 372 et 373 (attentat à la pudeur) et 375 (viol) du Code pénal.

Dans bien des cas, l'allongement du délai de prescription s'appliquera donc de fait aux infractions de prostitution.

Quant à l'article 380bis, il concerne des majeurs. On a donc estimé qu'il n'avait pas sa place dans un projet traitant de la pédophilie.

Un intervenant note que l'article 91 proposé se réfère encore à l'article 380 du Code pénal, alors que cet article est abrogé par le projet de loi relatif à la traite des êtres humains.

Il est vrai que, formellement, et jusqu'à l'entrée en vigueur de ce dernier projet, l'article 380 subsiste.

Un intervenant renvoie à l'article 6 de la Convention européenne des droits de l'homme et au droit d'être jugé dans un délai raisonnable.

Dit artikel zou kunnen worden ingeroepen zowel wat de bewijsvoering betreft als, in voorkomend geval, de strafmaat.

Een andere spreker is geneigd het standpunt van de minister te volgen en de artikelen 379 tot 380bis van het Strafwetboek niet te vermelden in het door artikel 1 van het ontwerp voorgestelde artikel 21bis.

Een van de bestaansredenen van die laatste bepaling is immers dat de in de artikelen 372, 373 en 375 van het Strafwetboek bedoelde misdrijven vaak onbekend zijn.

Dat is niet het geval voor de misdrijven bedoeld in artikelen 379 tot 380bis van dit wetboek.

De minister herinnert eraan dat in het kader van de bespreking van het wetsontwerp op de mensenhandel en de kinderpornografie wordt voorgesteld de artikelen 379 en 380bis van het Strafwetboek te vervangen als volgt:

Art. 379

« Artikel 379 van het Strafwetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Artikel 379. — Hij die een aanslag tegen de zeden pleegt doordat hij, ten einde eens anders driften te voldoen, de ontucht, het bederf of de prostitutie van een minderjarige van het mannelijke of vrouwelijke geslacht opwekt, begunstigt of vergemakkelijkt, wordt gestraft met opsluiting en met geldboete van vijfhonderd frank tot vijftigduizend frank.

Hij wordt gestraft met dwangarbeid van tien jaar tot vijftien jaar en met geldboete van vijfhonderd frank tot vijftigduizend frank, indien de minderjarige geen volle zestien jaar oud is.

De straf is dwangarbeid van vijftien jaar tot twintig jaar en geldboete van duizend frank tot honderdduizend frank, indien de minderjarige geen volle tien jaar oud is. »

Art. 380bis

« Artikel 380bis van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Artikel 380bis. — § 1. Met gevangenisstraf van een jaar tot vijf jaar en met geldboete van vijfhonderd frank tot vijftigduizend frank wordt gestraft:

1° hij die, ten einde eens anders driften te voldoen, een meerderjarige (...), zelfs met zijn toestemming, aanwerft, meeneemt, wegbrengt of bij zich houdt met het oog op het plegen van ontucht of prostitutie;

2° hij die een huis van ontucht of prostitutie houdt;

Cet article pourrait être invoqué tant en ce qui concerne l'administration de la preuve que, le cas échéant, le quantum de la peine.

Un autre intervenant est enclin à suivre la position du ministre, et à ne pas mentionner les articles 379 à 380bis du Code pénal à l'article 21bis proposé à l'article premier du projet.

En effet, l'une des raisons d'être de cette dernière disposition est que les infractions visées aux articles 372, 373 et 375 du Code pénal sont souvent ignorées.

Tel n'est pas le cas des infractions visées aux articles 379 à 380bis de ce code.

Le ministre rappelle que, dans le cadre de la discussion du projet de loi sur la traite des êtres humains et la pornographie infantine, il est proposé de remplacer les articles 379 et 380bis du Code pénal par ce qui suit:

Art. 379

« L'article 379 du Code pénal est remplacé par la disposition suivante:

« Article 379. — Quiconque aura attenté aux mœurs en excitant, favorisant ou facilitant, pour satisfaire les passions d'autrui, la débauche, la corruption ou la prostitution d'un mineur de l'un ou de l'autre sexe, sera puni de réclusion et d'une amende de cinq cents francs à vingt-cinq mille francs.

Il sera puni de travaux forcés de dix ans à quinze ans et d'une amende de cinq cents francs à cinquante mille francs si le mineur n'a pas atteint l'âge de seize ans accomplis.

La peine sera des travaux forcés de quinze ans à vingt ans et d'une amende de cent francs à cent mille francs, si le mineur n'a pas atteint l'âge de dix ans accomplis. »

Art. 380bis

« L'article 380bis du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« Article 380bis. — § 1er. Sera puni d'un emprisonnement d'un à cinq ans et d'une amende de cinq cents francs à vingt-cinq mille francs:

1° quiconque, pour satisfaire les passions d'autrui, aura embauché, entraîné, détourné ou retenu, en vue de la débauche ou de la prostitution, même de son consentement, une personne majeure;

2° quiconque aura tenu une maison de débauche ou de prostitution;

3° hij die kamers of enige andere ruimte verkoopt, verhuurt of ter beschikking stelt met het oog op prostitutie met de bedoeling een abnormaal profijt te realiseren;

4° hij die op welke manier ook eens anders ontucht of prostitutie exploiteert.

§ 2. Poging tot de in § 1 bedoelde misdrijven wordt gestraft met gevangenisstraf van zes maanden tot drie jaar en met geldboete van honderd frank tot vijfduizend frank.

§ 3. Met dwangarbeid van tien jaar tot vijftien jaar en met geldboete van vijfhonderd frank tot vijftigduizend frank wordt gestraft het plegen van de in § 1 bedoelde misdrijven wanneer de dader daarbij:

1° direct of indirect gebruik maakt van listige kunstgrepen, geweld, bedreigingen of enige andere vorm van dwang;

2° of misbruik maakt van de bijzonder kwetsbare positie waarin een persoon verkeert ingevolge een onwettige of precaire administratieve toestand, of ingevolge zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of een geestelijk gebrek of onvolwaardigheid.

§ 4. Met dwangarbeid van tien jaar tot vijftien jaar en met geldboete van duizend frank tot honderdduizend frank wordt gestraft:

1° hij die, ten einde eens anders driften te voldoen, rechtstreeks of via een tussenpersoon, zelfs met zijn toestemming een minderjarige onder de zestien jaar aanwerft, meeneemt, wegbrengt of bij zich houdt met het oog op het plegen van ontucht of prostitutie:

2° hij die rechtstreeks of via een tussenpersoon een huis van ontucht of prostitutie houdt waar minderjarige prostitutie of ontucht plegen;

3° hij die kamers of enige andere ruimte verkoopt, verhuurt of ter beschikking stelt met het oog op ontucht of prostitutie met de bedoeling een abnormaal profijt te realiseren;

4° hij die, op welke manier ook, de ontucht of prostitutie van een minderjarige onder de zestien jaar exploiteert.

§ 5. De misdrijven van § 4 worden gestraft met dwangarbeid van vijftien jaar tot twintig jaar en met geldboete van duizend frank tot honderdduizend frank als zij worden gepleegd ten aanzien van een minderjarige van minder dan tien jaar oud. »

Alleen de §§ 4 en 5 van artikel 380bis hebben betrekking op minderjarigen.

De Commissie kiest ten slotte voor het invoegen van de woorden « 379, 380 en 380bis in artikel 1, na de woorden « 372, 373, 375 ».

3° quiconque aura vendu, loué ou mis à disposition aux fins de la prostitution des chambres ou tout autre local dans le but de réaliser un profit anormal;

4° quiconque aura de quelque manière que ce soit exploité la débauche ou la prostitution d'autrui.

§ 2. La tentative de commettre les infractions visées au § 1er sera punie d'un emprisonnement de six mois à trois ans et d'une amende de cent francs à cinq mille francs.

§ 3. Seront punies des travaux forcés de dix ans à quinze ans et d'une amende de cinq cents à cinquante mille francs, les infractions visées au § 1er, dans la mesure où leur auteur:

1° fait usage, de façon directe ou indirecte, de manœuvres frauduleuses, de violence, de menaces ou d'une forme quelconque de contrainte;

2° ou abuse de la situation particulièrement vulnérable d'une personne en raison de sa situation administrative illégale ou précaire, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale.

§ 4. Sera puni des travaux forcés de dix ans à quinze ans et d'une amende de mille francs à cent mille francs:

1° quiconque, pour satisfaire les passions d'autrui, aura embauché, entraîné, détourné ou retenu soit directement soit par un intermédiaire, un mineur âgé de moins de seize ans, même de son consentement, en vue de la débauche ou de la prostitution;

2° quiconque aura tenu, soit directement soit par un intermédiaire, une maison de débauche ou de prostitution où des mineurs se livrent à la prostitution ou à la débauche;

3° quiconque aura vendu, loué ou mis à disposition d'un mineur, aux fins de la débauche ou de la prostitution, des chambres ou tout autre local dans le but de réaliser un profit anormal;

4° quiconque aura exploité, de quelque manière que ce soit, la débauche ou la prostitution d'un mineur âgé de moins de seize ans.

§ 5. Les infractions visées au § 4 seront punies des travaux forcés de quinze ans à vingt ans et d'une amende de mille francs à cent mille francs si elles sont commises à l'égard d'un mineur de moins de dix ans. »

Seuls les §§ 4 et 5 de l'article 380bis concernent les mineurs.

La Commission opte finalement pour l'insertion des termes « 379, 380 et 380bis » à l'article 1er, après les termes « 372, 373, 375 ».

Het aldus geamendeerde artikel wordt aangenomen met 14 stemmen bij 1 onthouding.

Ten gevolge van deze stemming is het bovengenoemde voorstel van wet van mevrouw Herzet overbodig geworden.

Artikel 2 (artikel 2 van de aangenomen tekst)

De heer Pataer dient het volgende amendement in:

« In het voorgestelde artikel 91 de woorden « of teneinde de waarheid aan het licht te brengen, bij een met redenen omklede beslissing anders oordelen » te vervangen door de woorden « bij een met redenen omklede beslissing bezwaar aantekenen tegen de begeleiding door de aangewezen persoon. »

Verantwoording

Alleen het belang van de minderjarige mag bepalend zijn om bezwaren te uiten tegen de aanduiding van een begeleidend persoon. Het aan het licht brengen van de waarheid mag op zichzelf geen motief zijn om zich te verzetten tegen de aanwijzing van een begeleidende vertrouwenspersoon.

Voorts willen we met ons amendement de tekst van het artikel beter doen uitdrukken wat men bedoelt.

Dit amendement komt eveneens tegemoet aan de bezorgdheid van een lid dat van oordeel is dat uit de tekst van het artikel niet kon worden afgeleid of het verval van het recht van de minderjarige om begeleid te worden, betrekking had op een bepaalde persoon dan wel als algemene beslissing kon worden genomen.

Een lid wijst erop dat er een tegenstrijdigheid kan bestaan tussen het aan het licht brengen van de waarheid en het belang van de minderjarige, dat begrepen wordt in een affectieve of familiegebonden betekenis, bijvoorbeeld in geval van incest.

De minister merkt op dat alles afhangt van wat men verstaat onder « het belang van de minderjarige ».

Naargelang het gaat om incest dan wel om pedofilie, kan het belang van het gezin op verschillende wijze beoordeeld worden.

Zo is het in een geval van incest belangrijk dat indien de minderjarige de persoon kiest die verdacht kan worden of eventueel medeplichtige is, het Openbaar Ministerie of de onderzoeksmagistraat deze persoon kan wraken in het belang van het aan het licht brengen van de waarheid.

Uit de memorie van toelichting blijkt evenwel duidelijk dat een dergelijke wraking slechts betrekking heeft op een bepaalde persoon en niet van toepassing is op het beginsel van het recht van de minderjarige op begeleiding.

L'article ainsi amendé est adopté par 14 voix et 1 abstention.

Par suite de ce vote, la proposition de loi susmentionnée de Mme Herzet devient sans objet.

Article 2 (art. 2 du texte adopté)

Monsieur Pataer dépose l'amendement suivant:

« À l'article 91 proposé, remplacer le membre de phrase suivant les mots « effectuée par l'autorité judiciaire » par les mots « sauf si le ministère public ou le magistrat instructeur fait opposition dans l'intérêt du mineur, par décision motivée, contre la personne accompagnante désignée. »

Justification

Seul l'intérêt du mineur peut justifier que l'on fasse opposition contre la désignation par celui-ci d'une personne chargée de l'accompagner. La manifestation de la vérité ne peut pas être en soi un motif justifiant une opposition contre la désignation par le mineur d'une personne de confiance chargée de l'accompagner.

Nous voulons par ailleurs rendre, grâce à notre amendement, le texte de l'article plus explicite.

Cet amendement répond également à la préoccupation d'un membre, selon laquelle le texte de l'article ne permettait pas de déterminer si la suppression du droit du mineur d'être accompagné visait une personne déterminée, ou pouvait être décidée de façon générale.

Un membre souligne qu'il peut y avoir contradiction entre la manifestation de la vérité et l'intérêt du mineur, compris dans un sens affectif ou familial, par exemple en cas d'inceste.

Le ministre observe que tout dépend de ce que l'on entend par « l'intérêt du mineur ».

Selon qu'il s'agit d'inceste ou de pédophilie, l'intérêt de la famille peut être apprécié différemment.

Ainsi, dans un cas d'inceste, si le mineur choisit la personne qui pourrait être inculpée ou complice, il importe que le ministère public ou le magistrat instructeur puisse la récuser, dans l'intérêt de la manifestation de la vérité.

Cependant, il résulte clairement de l'exposé des motifs qu'une telle récusation ne vaut qu'à l'égard d'une personne déterminée, et ne porte pas sur le principe du droit pour le mineur d'être accompagné.

In de tekst van het voorgestelde artikel 91 in artikel 2 van het ontwerp kan men dit punt onderstrepen en na de woorden «bij een met redenen omklede beslissing anders oordelen» de woorden «ten aanzien van deze persoon» toevoegen.

De Commissie stemt in met dit voorstel.

Om de aandacht te vestigen op het onaantastbare recht van de minderjarige op begeleiding, stelt een lid voor het ontworpen artikel 91 te splitsen in twee volzinnen.

Men zou een punt kunnen zetten na de woorden «van zijn keuze».

De tweede zin zou luiden als volgt:

«Het openbaar ministerie of de onderzoeksmagistraat kunnen in het belang van de minderjarige of teneinde de waarheid aan het licht te brengen, bij een met redenen omklede beslissing de gekozen begeleider wraken.»

Hij merkt op dat aan die zorg reeds is tegemoet gekomen met het invoegen van de woorden «ten aanzien van deze persoon» na het woord «onderzoeksmagistraat».

Een lid verwijst naar de lange bespreking die de commissie heeft gewijd aan het verhoor van kinderen, opgenomen in de wet van 30 juni 1994 tot wijziging van artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek en de bepalingen betreffende de echtscheidingsprocedure.

Artikel 931, zesde lid, van het Gerechtelijk Wetboek werd uiteindelijk aangenomen in de volgende redactie:

«De minderjarige wordt alleen gehoord, behalve wanneer de rechter in het belang van de minderjarige beslist dat hij moet worden bijgestaan.»

Spreker vraagt waarom men in dit ontwerp dit beginsel heeft omgekeerd.

De minister antwoordt dat het om twee verschillende gevallen gaat aangezien artikel 931 betrekking heeft op een civiele procedure waarin de wetgever heeft gewild dat de minderjarige wordt gehoord terwijl dit over het algemeen niet het geval is. In dit ontwerp gaat het om een strafrechtelijke procedure waar de minderjarige uiteraard wordt gehoord aangezien hij slachtoffer is van de feiten.

Een spreker voegt eraan toe dat één van de punten van zorg van degenen die de pedofilie willen aanpakken en die de eerder genoemde petitie hebben ingediend, is dat de jonge slachtoffers van zulke daden vaak moreel ontredderd zijn, en een contact met justitie voor hen vaak een tweede trauma is.

Daarom wordt voorgesteld dat de minderjarige wordt begeleid door een persoon in wie hij vertrouwen heeft. Voorts wordt verwezen naar het reeds

Dans le texte de l'article 91 proposé à l'article 2 du projet, on pourrait, pour souligner ce point, ajouter les mots «à l'égard de cette personne» après les mots «sauf décision contraire prise».

La commission se rallie à cette suggestion.

Afin de mettre l'accent sur le droit irréductible du mineur d'être accompagné, un membre propose de scinder l'article 91 proposé en deux phrases.

On mettrait un point après les mots «van zijn keuze».

La seconde phrase serait libellée comme suit:

«Le ministère public ou le magistrat instructeur peuvent, par décision motivée, récuser la personne accompagnante choisie, dans l'intérêt du mineur ou de la manifestation de la vérité.»

Il est fait observer que la même préoccupation est déjà rencontrée par l'insertion des mots «à l'égard de cette personne» après les mots «sauf décision contraire prise».

Un membre renvoie aux longs débats consacrés par la Commission à l'article relatif à l'audition des enfants, repris dans la loi du 30 juin 1994 modifiant l'article 931 du Code judiciaire et les dispositions relatives aux procédures du divorce.

L'article 931, sixième alinéa, du Code judiciaire avait été finalement adopté dans la rédaction suivante:

«(Le mineur) est entendu seul, sauf le droit pour le juge de prescrire dans l'intérêt du mineur qu'il devra être assisté.»

L'intervenant se demande pourquoi, dans le présent projet, on adopte le principe inverse.

Le ministre répond que les deux hypothèses sont différentes, puisque l'article 931 concerne une procédure civile dans laquelle le législateur a voulu que l'on entende le mineur alors qu'en général, il ne l'était pas. Dans le cadre du présent projet, il s'agit d'une procédure pénale, où le mineur est évidemment entendu, puisqu'il est la victime des faits.

Un intervenant ajoute que l'une des préoccupations de ceux qui luttent contre la pédophilie et qui ont présenté la pétition déjà évoquée est que les jeunes victimes de tels actes sont souvent en état de détresse morale, et que leur contact avec la justice constitue souvent pour eux un second traumatisme.

C'est pourquoi on a proposé que le mineur puisse être accompagné d'une personne en qui il a confiance. Il est renvoyé pour le surplus au débat déjà consacré

door de commissie gevoerde debat over de begeleiding door een minderjarige of door een erkende instelling (zie hierboven, algemene bespreking, blz. 3, 4, 8 en 10).

De minister voegt er nog aan toe dat voor gevallen van verkrachting, de wetgever ook heeft voorzien in begeleiding van het slachtoffer, maar alsdan alleen door de arts.

In dit ontwerp heeft het slachtoffer meer keuze, omdat het hier om minderjarigen gaat.

Een lid vraagt wat de strekking is van de woorden « rechterlijke instantie » in het voorgestelde artikel 91.

De ervaring leert dat bij agressie op een kind de klacht in sommige gevallen eerst bij de lokale politie ingediend wordt; het kind wordt geacht daarbij te zijn begeleid door een zelfgekozen persoon.

Is de « rechterlijke instantie » ook de politieoverheid die de eerste klacht ontvangt, in tegenstelling tot hetgeen uit de memorie van toelichting kan worden afgeleid, die het voorwerp kan zijn van een beslissing van de Procureur des Konings of de onderzoeks-magistraat?

In dat geval zou de agent die het proces-verbaal opmaakt moeten nagaan of de persoon die het kind begeleidt, ook door dat kind is gekozen.

De minister bevestigt dat de tekst ieder verhoor door een rechterlijke instantie beoogt, dat wil zeggen iedere instantie die gemachtigd is om te verhoren of om klacht te ontvangen, die handelt onder het toezicht van of op verzoek van het parket of de onderzoeksrechter.

De vorige spreker vraagt ook hoe men omgaat met de verklaringen van de begeleidende persoon.

In de praktijk is het vaak deze laatste die de feiten uiteenzet aan de politie, in plaats van het kind, dat vaak schroomt dit te doen.

De minister antwoordt dat, zoals bij ieder ander verhoor, degene die het proces-verbaal opmaakt de verklaringen opschrijft en daarbij aangeeft wie ze heeft afgelegd.

De vorige spreker vraagt of het kind wanneer het na verloop van tijd opnieuw wordt ondervraagd, kan vragen om door een andere persoon te worden begeleid.

De minister beaamt dit.

Een spreker stipt nog aan dat het systeem van bijstand door een meerderjarige niet mag worden misbruikt om er een scherm van te maken tussen de minderjarige en de rechter.

par la Commission à l'accompagnement par un majeur ou par un organisme agréé (voir *supra*, discussion générale, p. 3, 4, 8 et 10).

Le ministre ajoute encore que, pour les cas de viol, le législateur a également prévu un accompagnement de la victime, mais en le limitant au médecin.

Dans le cadre du présent projet, le choix laissé à la victime est plus large, en raison du fait qu'il s'agit d'un mineur.

Un membre s'interroge sur la portée des termes « autorité judiciaire », figurant à l'article 91 proposé.

L'expérience démontre qu'en cas d'agression sur la personne d'un enfant, la plainte est, dans certains cas, déposée d'abord auprès de la police locale; l'enfant est présumé être accompagné de la personne de son choix pour cette démarche.

L'« autorité judiciaire » est-elle aussi l'autorité de police qui reçoit la première plainte, contrairement à ce que semble indiquer l'exposé des motifs, qui vise le procureur du Roi ou le juge d'instruction?

Dans cette hypothèse, l'agent verbalisant devrait vérifier si la personne qui accompagne l'enfant est bien celle choisie par le dernier.

Le ministre confirme que le texte vise toute audition par l'autorité judiciaire, c'est-à-dire par toute autorité habilitée à interroger ou à recevoir une plainte, qui agit sous contrôle ou sur réquisition du parquet ou du juge d'instruction.

Le précédent intervenant s'interroge également sur le statut que l'on donne aux déclarations faites par la personne accompagnante.

En pratique, c'est souvent cette dernière qui expose les faits à la police, en lieu et place de l'enfant, qui est parfois réticent à le faire.

Le ministre répond que, comme pour tout autre interrogatoire, le verbalisant prend note des déclarations en indiquant de qui elles émanent.

Le précédent intervenant observe que si, après un certain temps, on réinterroge l'enfant, celui-ci pourrait demander à être accompagné d'une autre personne.

Le ministre confirme ce point.

Un intervenant note qu'il ne faut pas en arriver à pervertir le système de l'assistance par le majeur, pour en faire un écran entre le mineur et le juge.

Het is de minderjarige die wordt ondervraagd en de ervaring leert dat diens eerste versie vaak de goede is, en dat die later vaak wordt gewijzigd onder invloed van volwassenen.

Doel is de minderjarige van morele bijstand te voorzien, en niet om als tussenpersoon of als scherm te dienen.

Voorts moet worden voorkomen dat een uitzonderingsrecht wordt gecreëerd voor de pedofilie.

De indiener van het hierboven opgenomen amendement deelt mee dat de toelichting van daarnet hem sterkt in zijn overtuiging dat de woorden «... in het belang van de minderjarige of teneinde de waarheid aan het licht te brengen...» beter niet in het voorgestelde artikel 91 worden vermeld.

Dit artikel wil aan de minderjarige het recht erkennen begeleid te worden, welk recht hem in zijn belang wordt verleend:

Er kan bijgevolg maar één reden bestaan om hem dat recht te ontfangen, te weten dat de uitoefening ervan tegen zijn belangen indruist.

Voorts staan er voldoende andere middelen ter beschikking om de waarheid aan het licht te brengen.

Een ander lid antwoordt dat het belang van de minderjarige er precies in bestaat dat de waarheid bekend raakt.

De minister wijst erop dat indien men een zeer ruime opvatting over het belang van de minderjarige huldigt, de ontwerp tekst ten hoogste overbodig kan worden omdat het aan het licht komen van de waarheid er deel van uitmaakt.

Daarbij komt nog dat men met een strafwet te maken heeft waar niet alleen het belang van de minderjarige maar ook het algemeen belang, dat het parket behartigt, in aanmerking moet komen.

Op dit punt moet men vertrouwen schenken aan de onafhankelijkheid van de magistraat, temeer omdat die zijn beslissing met redenen moet omkleeden.

Een lid vraagt hoe men bij een strafonderzoek een beslissing kan uitspreken die met andere redenen is omkleed dan het belang van de minderjarige tegenover een persoon van wie impliciet wordt vermoed dat hij bij de feiten is betrokken.

Men zou dat argument kunnen aanwenden om de nietigheid van de procedure aan te voeren.

De minister antwoordt dat in tal van andere gevallen de vereiste bestaat dat de onderzoeksrechter een met redenen omklede beslissing uitspreekt.

De vorige spreker brengt daartegen in dat op het stuk van de jeugdbescherming en op vele andere vlakken het belang van de minderjarige door de magistraat soeverein wordt beoordeeld.

C'est le mineur que l'on interroge et l'expérience montre que c'est en général la première version donnée par celui-ci qui est la bonne, et qui est ultérieurement déformée sous l'influence des adultes.

Le but est de procurer au mineur une assistance morale, et non de lui servir d'intermédiaire ou d'écran.

De plus, il faut éviter de créer un droit d'exception pour la pédophilie.

L'auteur de l'amendement ci-avant reproduit déclare que l'explication qui vient d'être fournie le renforce dans sa conviction que les mots «dans l'intérêt... de la manifestation de la vérité» ne doivent pas être repris à l'article 91 proposé.

Cet article vise à reconnaître au mineur le droit d'être accompagné, droit qui lui est accordé dans son intérêt.

Il ne peut par conséquent y avoir qu'un motif de lui refuser ce droit, à savoir le fait que l'exercice de son droit soit contraire à son intérêt.

Quant à la manifestation de la vérité, l'on dispose de suffisamment d'autres moyens pour la favoriser.

Un autre membre répond qu'il est précisément de l'intérêt du mineur que la vérité soit connue.

Le ministre souligne que, si l'on a une conception très large de l'intérêt du mineur, tout au plus le texte du projet pourrait-il être superflu, puisque la manifestation de la vérité y serait englobée.

De plus, on se trouve dans le cadre d'une loi pénale, où non seulement l'intérêt du mineur, mais aussi l'intérêt général, dont le parquet est dépositaire, doivent être pris en considération.

Il faut faire confiance à l'indépendance du magistrat en la matière, d'autant que sa décision doit être motivée.

Un membre se demande comment on pourra, dans le cadre d'une instruction pénale secrète, rendre une ordonnance, motivée par d'autres éléments que l'intérêt du mineur, à l'égard d'une personne qui est implicitement présumée être impliquée dans les faits.

Ceci pourrait être utilisé pour invoquer la nullité de la procédure.

Le ministre répond que, dans de nombreux autres cas, on requiert du juge d'instruction une décision motivée.

Le précédent intervenant réplique qu'en matière de protection de la jeunesse comme dans d'autres matières, l'intérêt du mineur est apprécié souverainement par le magistrat.

Een lid wijst erop dat het steeds vaker voorkomt dat een echtgenoot-eiser tot echtscheiding zijn verzoek kracht bijzet met een aantal feiten gepleegd op de persoon van het kind.

Zou de rechter zich op die omstandigheid kunnen baseren om zijn beslissing te verantwoorden tot « wraking » van de echtgenoot-eiser tot echtscheiding als persoon die het kind vergezelt?

De minister antwoordt bevestigend.

Aangezien uit dit voorbeeld blijkt dat het onmiddellijk belang van de minderjarige en het aan het licht komen van de waarheid niet noodzakelijk volledig samenvallen, besluit de commissie de ontwerp-tekst op dat punt niet te wijzigen.

Het amendement van de heer Pataer wordt verworpen met 10 tegen 2 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Artikel 2 luidt dus als volgt:

« Art. 2

Hoofdstuk VII en artikel 91 van hetzelfde Wetboek, opgeheven bij de wet van 20 juli 1990, worden hersteld in de volgende lezing:

« HOOFDSTUK VII

Verhoor van minderjarigen die het slachtoffer zijn van bepaalde misdrijven

« Artikel 91. — Elke minderjarige die het slachtoffer is van de feiten bedoeld in de artikelen 372, 373, 375, 379, 380 en 380bis van het Strafwetboek, heeft het recht zich tijdens elk verhoor vanwege de rechterlijke instanties te laten begeleiden door een meerderjarig persoon van zijn keuze, behalve wanneer het openbaar ministerie of de onderzoeksmagistraat ten aanzien van deze persoon bij een met redenen omklede beslissing anders oordeelt in het belang van de minderjarige of teneinde de waarheid aan het licht te brengen. »

Artikel 2, geamendeerd zoals hierboven toegelicht, wordt aangenomen met 11 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Er wordt aan herinnerd dat de heer Monfils een wetsvoorstel had ingediend houdende organisatie van de rechtsbijstand voor minderjarigen die het slachtoffer zijn van pedofiele handelingen (Gedr. St., Senaat, nr. 1046-1, 1993-1994) dat ertoe strekt in titel VII van het Strafwetboek een artikel 386quater in te voegen, luidende:

« Artikel 386quater. — Slachtoffers van een in de artikelen 372 tot 386ter van het Strafwetboek bedoeld feit die minderjarig zijn, kunnen in het kader van het

Un membre souligne que, de plus en plus souvent, un conjoint demandeur en divorce fait valoir, à l'appui de sa requête, des faits commis sur la personne de l'enfant.

Cette circonstance pourrait-elle être invoquée par le juge pour justifier sa décision de « récusation » du conjoint demandeur en divorce, en tant que personne accompagnant l'enfant?

Le ministre répond par l'affirmative.

Cet exemple illustrant que l'intérêt immédiat du mineur et la manifestation de la vérité ne concordent pas nécessairement parfaitement, la Commission décide de ne pas modifier le texte du projet sur ce point.

L'amendement de Monsieur Pataer est rejeté par 10 voix contre 2 et 3 abstentions.

L'article 2 sera donc libellé comme suit:

« Art. 2

Le chapitre VII du livre Ier et l'article 91 du même Code, abrogés par la loi du 20 juillet 1990, sont rétablis dans le texte suivant:

« CHAPITRE VII

De l'audition des mineurs victimes de certains délits

« Article 91. — Tout mineur d'âge victime des faits visés aux articles 372, 373, 375, 379, 380 et 380bis du Code pénal a le droit de se faire accompagner par la personne majeure de son choix lors de toute audition effectuée par l'autorité judiciaire, sauf décision contraire motivée prise à l'égard de cette personne par le ministère public ou le magistrat instructeur dans l'intérêt du mineur ou de la manifestation de la vérité. »

L'article 2 ainsi amendé est adopté par 11 voix et 3 abstentions.

Il est rappelé que Monsieur Monfils avait déposé une proposition de loi organisant l'assistance judiciaire du mineur victime de faits de pédophilie (Doc. parl., Sénat, n° 1046-1, 1993-1994) par l'insertion, au titre VII du Code pénal, d'un article 386quater, rédigé comme suit:

« Article 386quater. — Lorsque la victime d'un fait visé par les articles 372 à 386ter du Code pénal est un mineur, celui-ci ne pourra être entendu, dans le cadre

opsporingsonderzoek of het gerechtelijk onderzoek, daarin begrepen de handelingen van onderzoek op de terechtzitting, niet worden gehoord, tenzij zij worden bijgestaan door een lid van een door de bevoegde overheid erkende instelling die gespecialiseerd is in de problemen van kindermishandeling en inzonderheid in de strijd tegen seksueel misbruik.»

Na de door de minister verstrekte toelichting in het kader van de algemene bespreking en de bespreking van artikel 2, beslist de indiener van het genoemde voorstel een amendement dat ertoe strekt de inhoud van dit wetsvoorstel in het wetsontwerp in te voegen, niet in te dienen.

Artikel 3 (art. 4 van de aangenomen tekst)

De minister merkt op dat er in de Nederlandse tekst van het 2° van het artikel een vormwijziging moet worden aangebracht: de woorden «die blootstaat aan een ernstig gevaar» moeten worden vervangen door de woorden «die in groot gevaar verkeert» naar analogie van de formulering van artikel 422bis, eerste lid.

Twee leden verwijzen naar de opmerkingen die ze hebben gemaakt tijdens de algemene bespreking in verband met de verlenging van de in dit artikel bedoelde gevangenisstraffen en verantwoorden hun onthouding in dit verband.

Het aldus gewijzigde artikel 3 wordt aangenomen met 11 stemmen bij 5 onthoudingen.

Artikel 4 (art. 5 van de aangenomen tekst)

Een lid merkt op dat indien men een in artikel 375 bedoelde misdaad correctionaliseert, men de maximale straf van levenslange dwangarbeid terugbrengt tot een maximumstraf van 10 jaar opsluiting, waarbij de minimumstraf 3 jaar gevangenisstraf is.

De minister antwoordt dat hij ook over dat aspect van de zaak heeft nagedacht. De correctionalisering is evenwel slechts een mogelijkheid.

In 1989 werd bepaald dat de straf die op verkrachting staat, verhoogd wordt tot levenslange dwangarbeid wanneer het slachtoffer minder dan 10 jaar oud is, waarbij de zaak dan behandeld wordt door het assisenhof.

Wegens de omslachtigheid van die procedure en ten einde de behandeling door dat hof te vermijden, was men geneigd de verkrachter veeleer als een zieke dan als een schuldige te beschouwen.

De minister gaat er dus van uit dat in deze aangelegenheden het betere de vijand is van het goede. Het is beter een straf te kunnen toepassen die beperkt blijft tot 10 jaar gevangenisstraf dan straffeloosheid te riskeren.

de l'information ou de l'instruction judiciaire, en ce compris les actes d'instruction d'audience, qu'en étant assisté par un membre d'un organisme agréé par l'autorité publique compétente, spécialisé dans la problématique de la maltraitance des enfants et spécialement dans la lutte contre les abus sexuels.»

Sous le bénéfice des précisions apportées par le ministre dans le cadre de la discussion générale, et de la discussion de l'article 2, l'auteur de la proposition précitée renonce à déposer un amendement tendant à insérer le contenu de cette proposition dans le projet de loi.

Article 3 (art. 4 du texte adopté)

Le ministre signale qu'une correction matérielle doit être apportée au texte néerlandais du 2° de l'article: les mots «die blootstaat aan een ernstig gevaar» doivent être remplacés par les mots «die in groot gevaar verkeert», par analogie avec la formulation de l'article 422bis, premier alinéa.

Deux membres renvoient aux remarques qu'ils ont formulées, dans le cadre de la discussion générale, à propos de l'allongement des peines d'emprisonnement visées à cet article, et justifient ainsi leur abstention sur celui-ci.

L'article 3 modifié comme indiqué ci-avant est adopté par 11 voix et 5 abstentions.

Article 4 (art. 5 du texte adopté)

Un membre fait observer que si l'on correctionnalise un crime visé à l'article 375, on passe d'une peine maximale de travaux forcés à perpétuité à une peine maximale de 10 ans de réclusion, la peine minimale étant alors de trois ans d'emprisonnement.

Le ministre répond que sa réflexion s'est également portée sur cet aspect des choses. Cependant, la correctionnalisation n'est qu'une faculté.

De plus, en 1989, la peine punissant le viol a été portée aux travaux forcés à perpétuité lorsque la victime est âgée de moins de 10 ans, l'affaire étant alors du ressort de la Cour d'assises.

On a constaté qu'en raison de la lourdeur de cette procédure, et afin d'éviter la saisine de cette cour, on avait tendance à considérer davantage le violeur comme un malade que comme un coupable.

Le ministre considère donc que, dans ces matières, le mieux est l'ennemi du bien. Il est préférable de pouvoir appliquer une peine limitée à 10 ans de prison, que de risquer l'impunité.

Een lid onderstreept dat dit eveneens de noodzaak aantoonst van een herziening van het Strafwetboek in zijn geheel. De wetgever doet immers niets anders dan wijzigingen aanbrengen en uitzonderingen maken op regels die door dit wetboek zijn vastgelegd.

Artikel 4 wordt door de 17 aanwezige leden eenparig aangenomen.

Artikel 4bis

Mevr. Herzet dient op dit artikel een amendement in dat een weergave is van haar wetsvoorstel tot wijziging van de duur van de verjaring voor bepaalde misdaden gepleegd op minderjarigen (Gedr. St. Senaat 1993-1994, nr. 1062-1).

Dit amendement luidt als volgt:

« Een artikel 4bis (nieuw) toe te voegen, luidende :

« Artikel 4bis. — Artikel 21 van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering wordt aangevuld met een derde lid, luidende :

« Ingeval een in de artikelen 372 tot 386ter van het Strafwetboek bedoelde misdaad gepleegd op de persoon van een minderjarige wordt omgezet in een wanbedrijf, blijft de verjaringstermijn van de strafvordering evenwel dezelfde als de termijn die bepaald is voor de misdaden. »

Verantwoording

Artikel 21 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering handelt over de verjaring van de strafvordering voor misdrijven met een strafrechtelijk karakter.

De verjaringstermijn voor een misdaad is 10 jaar, voor een wanbedrijf 5 jaar en voor een overtreding 6 maanden.

Daar de verjaringsregels gekoppeld zijn aan de strafrechtelijke aard van de ten laste gelegde feiten, wordt een misdaad die op grond van de verzachtende omstandigheden waarin artikel 79 van het Strafwetboek voorziet, naar een correctionele rechtbank wordt verwezen, omgezet in een wanbedrijf en in dat geval is een verjaringstermijn van 5 jaar van toepassing.

Die algemene regel zou evenwel moeten worden genuanceerd omdat bepaalde misdaden door de publieke opinie als veel verfoeilijker dan andere worden ervaren. Dat is het geval bij seksueel misbruik van jonge kinderen, namelijk de misdaden die omschreven zijn in de artikelen 372 tot 386ter van het Strafwetboek.

Un membre souligne que ceci démontre également la nécessité impérieuse de revoir l'ensemble du Code pénal, le législateur ne cessant d'apporter des corrections et de prévoir des exceptions aux règles fixées par ce Code.

L'article 4 est adopté à l'unanimité des 17 membres présents.

Article 4bis

Madame Herzet dépose à cet article un amendement reproduisant sa proposition de loi modifiant la durée de la prescription pour certains crimes commis contre des mineurs d'âge (Doc. parl., Sénat, 1993-1994, n° 1062-1).

Cet amendement était libellé comme suit :

« Ajouter un article 4bis (nouveau) rédigé comme suit :

« Article 4bis. — L'article 21 de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale est complété par un troisième alinéa, libellé comme suit :

« En cas de correctionnalisation d'un fait criminel, visé aux articles 372 à 386ter du Code pénal, commis sur la personne d'un mineur d'âge, le délai de prescription de l'action publique demeure toutefois celui prévu pour les crimes. »

Justification

L'article 21 du titre préliminaire du Code de procédure pénale traite des prescriptions de l'action publique pour la poursuite des faits à caractère pénal.

Un crime est prescrit après 10 ans, un délit après 5 ans, et une contravention après 6 mois.

Les règles de prescription étant liées à la nature pénale du fait incriminé, si un crime fait l'objet d'une correctionnalisation par le biais des circonstances atténuantes prévues par l'article 79 du Code pénal, il se transforme en délit et, dès lors, c'est la prescription de 5 ans applicable aux délits qui le concernera désormais.

Cette règle générale devrait pourtant être nuancée, tant il est vrai que certains crimes sont ressentis par l'opinion publique comme étant plus particulièrement odieux que d'autres. C'est le cas des crimes commis dans le cadre de l'exploitation sexuelle des jeunes enfants, crimes qui sont visés par les articles 372 à 386ter du Code pénal.

De algemene beginselen die uit ons strafrecht voortvloeien, zijn in tweeërlei opzicht gunstig voor personen die dergelijke verfoeilijke misdaden hebben gepleegd. Door het aanvaarden van verzachtende omstandigheden, die vaak niet meer zijn dan de eenvoudige vaststelling dat de misdadiger geen strafrechtelijk verleden heeft, wordt de misdaad op het correctionele niveau behandeld: dat heeft strafvermindering tot gevolg aangezien op een wanbedrijf een gevangenisstraf staat van ten hoogste 5 jaar; daarenboven zal de verjaringstermijn 5 jaar in plaats van 10 jaar bedragen.

Dit wetsvoorstel heeft tot doel de gevolgen van een correctionele behandeling van misdaden gepleegd op kinderen, die in de ogen van de publieke opinie moeilijk aanvaardbaar zijn, enigszins af te remmen. Derhalve wordt bepaald dat zelfs in geval van een correctionele behandeling, de beoogde misdaad gekwalificeerd zal blijven als misdaad wat de verjaringstermijn betreft. De straf zelf zal verminderd kunnen worden ingevolge de correctionele behandeling (gevangenisstraf van maximaal 5 jaar). Het verwachte resultaat is evenwel niet onbelangrijk: de ervaring leert jammer genoeg dat in een groot aantal gevallen van seksueel misbruik van kinderen en inzonderheid bij incest, het jonge slachtoffer zoveel schaamtegevoelens heeft dat de familie of de gerechtelijke instanties eerst jaren later op de hoogte worden gebracht van de misdadige feiten waarvoor, ingeval ze correctioneel behandeld zouden worden, bij de huidige stand van de wetgeving alleen de verjaring kan worden vastgesteld.

De minister onderstreept dat zelfs ingeval van correctionalisering, artikel 1 van toepassing is.

De verjaringstermijn zal dus pas lopen vanaf de dag waarop het slachtoffer meerderjarig wordt.

Bovendien werd de verjaringstermijn voor wanbedrijven onlangs op 5 jaar gebracht.

Die termijn kan door stuiting worden verlengd tot maximum het dubbel.

Een lid is het met dit standpunt eens en onderstreept dat men zich zoveel mogelijk moet houden aan de klassieke regels van het Strafwetboek en de uitzonderingen op die regels moet beperken.

Daarenboven zou de beoordeling van een zaak 20 jaar na de feiten aanzienlijke moeilijkheden met zich meebrengen, zowel op het strikt juridische vlak als op het morele vlak.

Het amendement wordt ingetrokken.

Artikel 4ter

Mevrouw Herzet dient bij dit artikel een amendement in dat de tekst weergeeft van haar voorstel van wet houdende wijziging van de bepalingen van het

Les principes généraux découlant de notre droit pénal accordent une double faveur aux auteurs de ces crimes odieux. Par le biais des circonstances atténuantes, qui sont parfois réduites à la seule constatation de l'absence d'antécédent judiciaire, le crime est correctionnalisé: il entraînera dès lors une réduction de peine puisque le délit ne peut être sanctionné que par une peine d'emprisonnement maximum de cinq années; en outre, la prescription sera limitée à cinq ans au lieu de dix années.

La présente proposition de loi a pour but de freiner quelque peu les effets difficilement admissibles au regard de l'opinion publique de la correctionnalisation de ces crimes commis contre les enfants. Il est dès lors prévu que, même en cas de correctionnalisation, le crime visé gardera sa qualification de crime pour ce qui est du délai de prescription. Pour ce qui est de la peine, elle continuera bien entendu à bénéficier de la réduction entraînée par la correctionnalisation (5 ans maximum). L'effet escompté n'est cependant pas négligeable: l'expérience montre que, malheureusement, dans un grand nombre de cas d'exploitation sexuelle d'enfants, et notamment dans les faits d'inceste familial, la jeune victime éprouve un tel sentiment de honte que, bien souvent, le fait criminel n'est porté à la connaissance de la famille ou des autorités judiciaires qu'après de longues années qui, en cas de correctionnalisation, entraînerait alors la constatation de la prescription dans l'état actuel de la législation.

Le ministre souligne que, même en cas de correctionnalisation, l'article 1er s'appliquera.

Le délai de prescription ne commencera donc à courir qu'à partir de la majorité de la victime.

D'autre part, le délai de prescription des délits a été récemment porté à 5 ans.

Un acte interruptif peut porter ce délai tout au plus au double de sa durée.

Un membre se rallie à ce point de vue et souligne qu'il convient de s'en tenir dans la mesure du possible aux règles classiques du Code pénal, et d'éviter la multiplication des exceptions à ces règles.

De plus, juger d'une affaire 20 ans après les faits susciterait des difficultés considérables, tant sur le plan strictement juridique que sur le plan moral.

L'amendement est retiré.

Article 4ter

Mme Herzet dépose à cet article un amendement reproduisant sa proposition de loi modifiant les dispositions du Code pénal relatives aux circons-

Strafwetboek betreffende de verzachtende omstandigheden met het oog op een betere bescherming van de kinderen (Gedr. St., Senaat, nr. 1063-1, 1993-1994). Het amendement luidt als volgt:

« Een artikel 4ter (nieuw) toe te voegen, luidende :

« Artikel 4ter. — In hoofdstuk IX van het eerste boek van het Strafwetboek wordt een artikel 85bis ingevoegd, luidende :

« Artikel 85bis. — Wordt de misdaad bedoeld in de artikelen 372 tot 386ter van het Strafwetboek gepleegd op de persoon van een minderjarige, dan kan het louter ontbreken van een strafrechtelijk verleden niet worden beschouwd als een verzachtende omstandigheid in de zin van artikel 79. »

Verantwoording

Hoofdstuk IX van het eerste boek van het Strafwetboek handelt over de verzachtende omstandigheden.

Artikel 79 bepaalt: « Indien verzachtende omstandigheden aanwezig zijn, worden de criminele straffen verminderd of gewijzigd overeenkomstig de volgende bepalingen. »

De verzachtende omstandigheden, die in de wet niet nader zijn bepaald en waarover de rechter naar eigen inzicht en in hoogste feitelijke aanleg oordeelt, kunnen gehanteerd worden om misdaden in wanbedrijven en wanbedrijven in overtredingen om te zetten. Daaruit volgt uiteraard dat de wettelijke straf voor het ten laste gelegde feit wordt verminderd en dat ook de verjaringstermijn wordt bekort.

De gerechtelijke praktijk wijst uit dat in al te veel gevallen de enige verzachtende omstandigheid het feit is dat de verdachte geen strafrechtelijk verleden heeft. Op basis daarvan alleen correctionaliseert de raadkamer dus een aantal misdaden wanneer die zich moet uitspreken over de verwijzing van de verdachte naar de bevoegde feitenrechter.

Het is niet onze bedoeling het principe van de verzachtende omstandigheden, waarin artikel 79 van het Strafwetboek voorziet, hier ter discussie te stellen. Wanneer echter het ontbreken van een strafrechtelijk verleden de enige verzachtende omstandigheid vormt en die vaststelling een loutere formaliteit dreigt te worden, moet men toch erkennen dat de correctionalisering van bepaalde misdaden nauwelijks te aanvaarden is.

Dat geldt voor de misdaden bedoeld in de artikelen 372 tot 386ter van het Strafwetboek, wanneer de

tances atténuantes en vue d'assurer une meilleure protection des enfants (doc. parl., Sénat, n° 1063-1, 1993-1994). L'amendement est libellé comme suit :

« Ajouter un article 4ter (nouveau) rédigé comme suit :

« Article 4ter. — Il est inséré dans le chapitre IX du livre premier du Code pénal un article 85bis, libellé comme suit :

« Article 85bis. — Si les faits criminels visés aux articles 372 à 386ter du Code pénal ont été commis sur des mineurs d'âge, l'absence d'antécédent judiciaire ne pourra, à elle seule, être considérée comme une circonstance atténuante au sens de l'article 79. »

Justification

Le chapitre IX du livre premier du Code pénal traite des circonstances atténuantes.

L'article 79 précise que « s'il existe des circonstances atténuantes, les peines criminelles sont réduites ou modifiées conformément aux dispositions qui suivent ».

C'est sur la base de ces circonstances atténuantes, qui ne sont pas autrement précisées par la loi et qui sont donc abandonnées « aux lumières du juge », c'est-à-dire à son appréciation souveraine, que les crimes peuvent être correctionnalisés et que les délits peuvent être contraventionnalisés. Il s'ensuit évidemment une réduction de peine légalement prévue pour le fait reproché et, par la même occasion, une adaptation de la prescription dans le sens d'un raccourcissement du délai.

L'expérience judiciaire nous montre que dans un nombre que l'on peut considérer comme trop important de cas, la seule circonstance atténuante que l'on puisse trouver en faveur de l'inculpé est son absence d'antécédent judiciaire. C'est sur la base de cette seule constatation d'absence d'antécédent judiciaire qu'un certain nombre de crimes sont donc correctionnalisés par une décision de la chambre du conseil au moment où celle-ci est saisie de la question du renvoi de l'inculpé devant la juridiction de fond compétente.

Il n'est pas présentement question de remettre en cause le principe de l'admission des circonstances atténuantes, tel que prévu à l'article 79 du Code pénal. Cependant, il faut bien admettre que dans un certain nombre de cas, lorsque la seule circonstance atténuante reconnue est l'absence d'antécédent judiciaire et que cette constatation tend à devenir une simple clause de style, la correctionnalisation de certains crimes peut être considérée comme difficilement admissible.

Il doit en être ainsi des crimes visés par les articles 372 à 386ter du Code pénal, lorsque ces faits

strafbare feiten zijn gepleegd op de persoon van een minderjarige, omdat de publieke opinie seksueel misbruik van kinderen beschouwt als behorend tot de meest weerzinwekkende feiten die iemand kan plegen.

Dit amendement wil daarom voorkomen dat iemand die zich schuldig heeft gemaakt aan de verkrachting van een kind, via de eenvoudige vaststelling dat hij geen strafrechtelijk verleden heeft, zijn misdaad te gemakkelijk gecorrectionaliseerd krijgt, op die manier kan ontsnappen aan de normale rechter, te weten het hof van assisen, en zo in aanmerking komt voor lichtere straffen en een kortere verjaringstermijn.

De minister zegt het logisch te vinden dat een minder zware straf wordt opgelegd aan iemand die het misdrijf voor de eerste maal pleegt dan aan een recidivist, of veeleer dat laatstgenoemde zwaarder wordt gestraft.

Bovendien kan de manier waarop een aantal rechterlijke beslissingen zijn verwoord, tot verwarring leiden.

Dat er geen strafrechtelijk verleden is, hoeft niet noodzakelijk als een verzachtende omstandigheid gelden, doch het voorgestelde amendement vormt geen beletsel dat de rechter rekening houdt met het ontbreken van een strafrechtelijk verleden om de wettelijke minimumstraf op te leggen, of nog om de opschorting of een voorwaardelijke straf uit te spreken.

Tot slot lijkt het niet raadzaam hier een onderscheid tussen de verschillende vormen van criminaliteit in te voeren. Doet men dat toch, dan zou men daaruit *a contrario* kunnen afleiden dat bij andere misdrijven het ontbreken van een strafrechtelijk verleden wel een verzachtende omstandigheid vormt.

Wanneer men de rechter wil verhinderen de straf te verminderen, dreigt men rechtsvervolgning onmogelijk te maken.

Het amendement wordt teruggenomen.

Artikelen 5 tot 7 (nieuw) (artikelen 6 tot 8 van de aangenomen tekst)

De heer Monfils en mevrouw Herzet dienen amendementen in die putten uit het voorstel van wet van de heer Monfils, waarin een aantal voorwaarden worden verbonden aan de voorlopige invrijheidstelling van degenen die veroordeeld of geïnterneerd zijn wegens pedofilie (Gedr. St. Senaat, nr. 1042-1, 1993-1994).

criminels sont commis sur la personne de mineurs d'âge, ces crimes liés à l'exploitation sexuelle des enfants étant considérés par l'opinion publique comme figurant parmi les plus odieux que puisse commettre un individu.

Le présent amendement a dès lors pour but d'éviter que sur la base d'une simple constatation d'absence d'antécédent judiciaire, un violeur d'enfant puisse, par le biais d'une correctionnalisation, trop facilement suscitée, échapper à son juge naturel qui est la Cour d'assises et bénéficier ainsi de peines plus restreintes et d'un délai de prescription plus court.

Le ministre déclare qu'il est logique d'appliquer une peine moins lourde à un délinquant primaire qu'à un récidiviste, ou plutôt de punir davantage le second que le premier.

De plus, la formulation de certaines décisions de justice peut prêter à confusion.

Le fait de ne pas avoir d'antécédents judiciaires n'est pas nécessairement une circonstance atténuante sur le plan technique, mais l'amendement proposé n'empêchera pas le juge de tenir compte de l'absence d'antécédents judiciaires pour appliquer le minimum de la peine imposée par la loi, ou encore pour accorder la suspension du prononcé de la condamnation ou du sursis.

Enfin, il ne paraît pas opportun de faire ici une distinction entre les différentes formes de criminalité. Sinon, on pourrait en déduire *a contrario* que pour d'autres infractions, l'absence d'antécédents judiciaires serait une circonstance atténuante.

En voulant empêcher le juge de diminuer la peine, on risque d'empêcher les poursuites.

L'amendement est retiré.

Articles 5 à 7 (nouveaux) (articles 6 à 8 du texte adopté)

M. Monfils et Mme Herzet déposent des amendements reproduisant la proposition de loi de M. Monfils, prescrivant certaines conditions pour l'octroi de la liberté conditionnelle aux condamnés et internés pour faits de pédophilie (doc. parl. Sénat, n° 1042-1, 1993-1994).

Deze amendementen luiden als volgt:

1) Artikel 5

« Een artikel 5 (nieuw) toe te voegen, luidende:

« Artikel 5. — In artikel 5 van de wet van 31 mei 1888 tot invoering van de voorwaardelijke invrijheidstelling in het strafstelsel, wordt tussen het eerste en het tweede lid het volgende lid ingevoegd:

« Indien de veroordeelde een straf heeft ondergaan voor feiten bedoeld in de artikelen 372 tot 386ter van het Strafwetboek en gepleegd op de persoon van minderjarigen of met hun deelneming, is bovendien het advies vereist van een door de minister van Justitie erkende dienst die in de behandeling van seksuele delinquenten is gespecialiseerd. »

Het tweede deel van het voorgestelde nieuwe lid verschilt van de tekst van het wetsvoorstel.

Immers, overeenkomstig de consensus die zich heeft afgetekend bij de algemene bespreking, werden de woorden « een door de bevoegde overheid aan te wijzen dienst die gespecialiseerd is in de problematiek van de mishandeling van minderjarigen » vervangen door de woorden « van een door de minister van Justitie erkende dienst die in de behandeling van seksuele delinquenten is gespecialiseerd ».

2) Artikel 6

« Een artikel 6 (nieuw) toe te voegen, luidende:

« Artikel 6. — Artikel 8 van dezelfde wet wordt aangevuld met het volgende lid:

« Indien de veroordeelde een straf heeft ondergaan voor feiten bedoeld in de artikelen 372 tot 386ter van het Strafwetboek en gepleegd op de persoon van minderjarigen of met hun deelneming, moet aan de invrijheidstelling de voorwaarde worden verbonden van het volgen van een begeleiding of een behandeling. De nadere regels met betrekking tot die begeleiding of behandeling en de duur ervan worden bepaald in de vrijlatingsbrief. »

3) Artikel 7

« Een artikel 7 (nieuw) toe te voegen, luidende:

« Artikel 7. — Het in artikel 5 bedoelde advies van een gespecialiseerde dienst is eveneens vereist voor de invrijheidstelling van geïnterneerden ingevolge de artikelen 18 en 20 van de wet van 1 juli 1964 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers. »

Verantwoording

De voorwaardelijke invrijheidstelling wordt krachtens de wet van 31 mei 1888 en het koninklijk besluit van 17 januari 1921 toegekend wanneer de veroordeelden blijk geven van « verbetering » en van « goed gedrag ».

Ces amendements sont libellés comme suit:

1) Article 5

« Ajouter un article 5 (nouveau) rédigé comme suit:

« Article 5. — À l'article 5 de la loi du 31 mai 1888 établissant la liberté conditionnelle dans le système pénal, l'alinéa suivant est inséré entre le premier et le deuxième alinéa:

« Si le condamné a subi une peine pour des faits visés aux articles 372 à 386ter du Code pénal, accomplis sur des mineurs ou impliquant leur participation, est en outre requis l'avis d'un service spécialisé dans le traitement des délinquants sexuels, et reconnu par le ministre de la Justice. »

La seconde partie du nouvel alinéa proposé diffère du texte figurant dans la proposition de loi.

En effet, conformément au consensus qui s'est dégagé lors de la discussion générale, les mots « d'un service désigné par l'autorité publique compétente, spécialisé en matière de maltraitance des mineurs » ont été remplacés par les mots « d'un service spécialisé dans le traitement des délinquants sexuels, et reconnu par le ministre de la Justice ».

2) Article 6

« Ajouter un article 6 (nouveau) rédigé comme suit:

« Article 6. — L'article 8 de la même loi est complété par l'alinéa suivant:

« Si le condamné a subi une peine pour des faits visés aux articles 372 à 386ter du Code pénal, accomplis sur des mineurs ou impliquant leur participation, la libération doit être soumise à l'obligation de suivre une guidance ou un traitement, dont le permis de libération détermine les modalités et la durée. »

3) Article 7

« Ajouter un article 7 (nouveau) rédigé comme suit:

« Article 7. — L'avis d'un service spécialisé, tel que prévu à l'article 5, est également requis pour la libération des internés sur la base des articles 18 et 20 de la loi de défense sociale à l'égard des anormaux et des délinquants d'habitude du 1er juillet 1964. »

Justification

La liberté conditionnelle est accordée, d'après la loi du 31 mai 1888 et l'arrêté royal du 17 janvier 1921 lorsque les condamnés font preuve « d'amendement » et qu'ils adoptent « une bonne conduite ».

Thans beoordelen zowel de rechterlijke instanties — het parket, de procureur-generaal — als het bestuur der strafinrichtingen door middel van een advies of deze voorwaarden van verbetering en goed gedrag voorhanden zijn.

De beoordeling van deze materiële elementen volstaat niet wanneer wordt overwogen een pedofiel voorwaardelijk in vrijheid te stellen.

De maatschappij heeft het recht en de plicht om zich ervan te vergewissen dat de pedofiel geen gevaar meer vormt voor minderjarigen die hij ontmoet.

Op zijn minst moet het advies van een dienst gespecialiseerd in psychische en medische problemen worden ingewonnen.

Bovendien komt het ons voor dat invrijheidstelling vóór het verstrijken van de termijn gesteld in de veroordeling of vóór het einde van de internering, niet kan worden overwogen tenzij met zeer duidelijke waarborgen bij de vervolgbehandeling van de pedofiel. Dat is de reden waarom de pedofiel bij voorwaardelijke invrijheidstelling moet worden verplicht een therapeutische behandeling te ondergaan.

Indien de betrokkene deze behandeling niet volgt, wordt de invrijheidstelling herroepen overeenkomstig artikel 3 van de wet van 31 mei 1888 en moet de betrokkene opnieuw naar de gevangenis.

1) Artikel 5 (nieuw) (art. 6 van de aangenomen tekst)

Een lid verklaart geen bezwaren te hebben met betrekking tot de inhoud van de voorgestelde bepalingen.

Hij wil echter van de minister bevestigd krijgen dat deze over de nodige middelen beschikt om de betreffende gespecialiseerde diensten te betalen voor de adviezen die ze uitbrengen.

Voorts vraagt spreker of deze diensten niet tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen behoren.

De minister zegt dat hij zich kan vinden in de voorgestelde amendementen.

Hij verduidelijkt dat deze adviezen steeds kunnen worden gevraagd wanneer het gaat om seksuele delinquenten.

De diensten van de minister hebben contacten met enkele reeds bestaande gespecialiseerde diensten, die gratis van advies dienen.

Deze diensten moeten worden gesubsidieerd: zo bijvoorbeeld kan het C.A.S.C., dat niet alleen van advies dient, maar ook behandelingen verstrekt, alleen blijven voortbestaan dank zij overbruggingskredieten die worden toegekend door de minister van Justitie. De dienst is niet erkend door de Gemeenschappen.

Actuellement, tant les autorités judiciaires — le parquet, le procureur général — que l'administration pénitentiaire apprécient, en donnant un avis, l'existence de ces conditions d'amendement et de bonne conduite.

Mais l'appréciation de ces éléments matériels ne suffit pas lorsque l'on envisage de libérer conditionnellement un pédophile.

La société a le droit et le devoir de s'assurer que le pédophile ne représente plus un danger pour les mineurs qu'il serait amené à rencontrer.

À tout le moins, l'avis d'un service spécialisé dans le secteur psycho-médical doit être requis.

De surcroît, il nous paraît qu'une libération avant le terme fixé par la condamnation ou la fin de l'internement ne peut s'envisager que moyennant des garanties très précises, dans le suivi du pédophile. C'est la raison pour laquelle il est prévu l'obligation pour le pédophile d'accepter, en cas de liberté conditionnelle, un traitement thérapeutique.

Si l'intéressé ne suit pas ce traitement, la mise en liberté est révoquée, conformément à l'article 3 de la loi du 31 mai 1888 et l'intéressé réintègre la prison.

1) Article 5 (nouveau) (art. 6 du texte adopté)

Un membre déclare n'avoir aucune objection sur le fond des dispositions proposées.

Il souhaite cependant obtenir du ministre la confirmation de ce que ce dernier dispose des fonds nécessaires pour rémunérer les services spécialisés en question, pour les avis qu'ils émettent.

D'autre part, l'intervenant se demande si ces services ne sont pas du ressort des communautés.

Le ministre se déclare favorable aux amendements proposés.

Il précise que de tels avis sont toujours demandés lorsqu'il s'agit de délinquants sexuels.

Les services du ministre sont en rapport avec les quelques services spécialisés actuellement existants, dont les avis sont rendus gracieusement.

Ces services doivent être subsidiés: ainsi, le C.R.A.S.C., qui travaille non seulement au niveau des avis, mais aussi des traitements, subsiste grâce aux crédits-ponts octroyés par le ministère de la Justice. Il n'est pas reconnu par les communautés.

Andere diensten worden wel gesubsidieerd door de Gemeenschappen en rekenen al evenmin hun prestaties aan.

Wat betreft de erkenning van de gespecialiseerde diensten door de minister van Justitie, verduidelijkt deze dat hij een beroep moet kunnen doen op diensten waarvan hij zelf heeft vastgesteld of zij kunnen meewerken aan een dossier van voorwaardelijke invrijheidstelling. Hij moet dus zelf de diensten kunnen kiezen waarmee hij wil samenwerken.

Een spreker verklaart dat het C.A.S.C. wel niet door de Gemeenschappen erkend is, maar dat dit anders is voor de diensten die werkzaam zijn in de post-penitentiaire sfeer die onder de bevoegdheid van de Gemeenschappen valt.

De erkenning in geval van medewerking aan een handeling van de federale overheid is niet noodzakelijk verboden.

Toch is het mogelijk dat, om de financiële aspecten van de zaak te regelen, een samenwerkingsakkoord noodzakelijk is.

Een dergelijk akkoord zal ook noodzakelijk zijn wat betreft de wijze waarop de instellingen die in de Gemeenschappen werkzaam zijn, hun medewerking kunnen verlenen.

De minister stelt dan voor de woorden « en erkend door de minister van Justitie » te vervangen door de woorden « en die daarvoor erkend zijn ».

De minister noemt het voorbeeld van de oriëntatie- en behandelingseenheden in de gevangenissen. Het is mogelijk dat er in de toekomst voor de grote gevangenissen een afdeling van de O.B.E.'s is (waar psychologen, psychiaters, artsen en maatschappelijke assistenten reeds werkzaam zijn), waar een minicel, eventueel gemeenschappelijk voor verscheidene oriëntatie- en behandelingseenheden, zich zou specialiseren in seksuele delinquenten.

Die diensten treden slechts op binnen de sector van de strafinrichtingen en vallen financieel volledig ten laste van de federale overheid, zonder dat zij op welke wijze dan ook erkend of gesubsidieerd worden door de Gemeenschappen.

Een lid stelt voor eerder te spreken over « gespecialiseerde dienst ... erkend door de bevoegde overheid », een overheid die eventueel het ministerie van Justitie kan zijn.

Men antwoordt hem dat deze formulering de interpretatie van de tekst zou bemoeilijken.

De vorige spreker vestigt nog de aandacht op de term « behandeling », die volgens hem in een heel ander verband thuishoort dan dat van Justitie.

Op voorstel van een ander lid worden de woorden « de begeleiding of » ingevoegd vóór de woorden « de behandeling ».

D'autres services sont subsidiés par les communautés, et ne facturent pas davantage leurs prestations.

À propos de la reconnaissance des services spécialisés par le ministre de la Justice, celui-ci précise qu'il doit pouvoir faire appel à des services dont il a lui-même examiné qu'ils peuvent intervenir dans un dossier de libération conditionnelle. Il doit donc pouvoir choisir lui-même les services avec lesquels il collabore.

Un intervenant déclare que, si le C.R.A.S.C. n'est pas reconnu par les communautés, il en va autrement des services qui œuvrent dans le secteur post-pénitentiaire, lequel est de la compétence des communautés.

La reconnaissance en cas de collaboration à un acte du pouvoir fédéral n'est pas nécessairement interdite.

Cependant, il est possible que, pour régler les aspects financiers de la question, un accord de coopération soit nécessaire.

Un tel accord sera aussi nécessaire quant à la manière dont ces organismes travaillant dans les communautés pourraient apporter leur collaboration.

Le ministre propose alors de remplacer les mots « et reconnu par le ministre de la Justice » par les mots « et agréé pour ce faire ».

Le ministre cite l'exemple des unités d'orientation et de traitement dans les prisons. Il pourrait se faire qu'à l'avenir, il y ait, pour les grandes prisons, une section de l'U.O.T. (où des psychologues, psychiatres, médecins et assistants sociaux travaillent déjà), où une mini-cellule, éventuellement commune à plusieurs unités d'orientation et de traitement, qui se spécialiserait dans les délinquants sexuels.

Ce sont là des services qui n'interviennent que dans le secteur pénitentiaire, et dont la charge financière repose exclusivement sur le pouvoir fédéral, sans reconnaissance ou subvention quelconque par les communautés.

Un membre propose de parler plutôt de « service spécialisé ... reconnu par l'autorité compétente », celle-ci pouvant être, le cas échéant, le ministre de la Justice.

Il lui est répondu que cette formulation compliquerait l'interprétation du texte.

Le précédent intervenant attire encore l'attention sur le terme « traitement », qui lui paraît relever d'un tout autre contexte que celui de la Justice.

Sur la suggestion d'un autre membre, les mots « la guidance ou » sont insérés avant les mots « le traitement ».

Tenslotte stelt de minister voor de woorden « door het ministerie van Justitie erkend » te doen vervallen. De minister of de strafinrichting zullen de diensten kiezen die zij om advies verzoeken.

De Commissie sluit zich aan bij dit voorstel.

Een ander lid is van oordeel dat de amendementen de indruk wekken dat de voorwaardelijke invrijheidstelling gemakkelijk wordt toegekend en dat men hierop een bijkomende rem wil zetten.

De ervaring toont evenwel aan dat de voorwaardelijke invrijheidstelling helemaal niet automatisch wordt toegekend.

Spreker meent dat men tegenwoordig reeds genoeg aarzelt, en vaak ten onrechte, om te besluiten tot een dergelijke invrijheidstelling en dat men ter zake geen bijkomende adviezen moet vragen.

De minister antwoordt dat hij zich vaker moet verzetten tegen verzoeken tot voorwaardelijke invrijheidstelling en minder vaak zelf het initiatief moet nemen. In de praktijk worden hem dagelijks tientallen gevallen voorgelegd.

In het geval van seksuele delinquenten, zijn het nooit de diensten die gespecialiseerd zijn in dergelijke behandelingen, die pleiten voor een verlenging van de hechtenis.

Ze worden immers pas geraadpleegd na verloop van een derde of twee derde van de straf.

Voorts zijn deze diensten veeleer geneigd om vertrouwen te stellen in de toekomst.

Ten slotte is de pressie om seksuele delinquenten vrij te laten des te sterker om dat deze personen geen gevaar vormen voor de openbare veiligheid in de traditionele zin van het woord (terwijl het gevaar voor herhaling overigens zeer groot is) en zij over het algemeen slecht behandeld worden door de medegevangenen.

Al deze algemene en bijzondere elementen samen spelen dus altijd ten gunste van een invrijheidstelling, zo snel mogelijk na het verloop van een derde van de strafduur.

Het aldus gesubamendeerde amendement tot invoering van een nieuw artikel 5 wordt aangenomen met 12 stemmen bij 3 onthoudingen.

2) Artikel 6 (nieuw) (art. 7 van de aangenomen tekst)

Een lid stelt voor het woord « moet » te vervangen door het woord « kan ».

De minister antwoordt dat de tekst door deze wijziging overbodig zou worden aangezien deze mogelijkheid op dit ogenblik reeds bestaat en systematisch gebruikt wordt.

Finalement, le ministre propose de supprimer les mots « et reconnu par le ministre de la Justice ». C'est le ministre ou l'administration pénitentiaire qui choisiront les services auxquels ils demandent des avis.

La Commission se rallie à cette suggestion.

Un autre membre estime que les amendements donnent l'impression que la libération conditionnelle est généralement accordée facilement, et que l'on veut y mettre un frein supplémentaire.

Or, l'expérience démontre que la libération conditionnelle est loin d'être automatique.

L'intervenant estime que l'on hésite déjà suffisamment à l'heure actuelle, et souvent à tort, à décider d'une telle libération pour ne pas requérir des avis supplémentaires en la matière.

Le ministre répond qu'il doit plus souvent résister aux demandes de libération conditionnelle que les provoquer. Dans la pratique, plusieurs dizaines de cas par jour lui sont soumis.

Dans le cas des délinquants sexuels, ce ne sont jamais les services spécialisés dans le traitement de ceux-ci qui plaident pour une prolongation de la détention.

D'une part, en effet, ils ne sont consultés qu'après écoulement du tiers ou des deux tiers de la peine.

D'autre part, ces services sont plutôt enclins à parier sur l'avenir.

Enfin, la pression en vue d'une libération est d'autant plus forte pour les délinquants sexuels qu'il s'agit de personnes qui ne présentent pas de danger pour la sécurité publique au sens traditionnel du terme (alors que le danger de récidive est par ailleurs énorme), et que ces détenus se font généralement maltraiter par les autres.

L'ensemble de ces éléments généraux et particuliers jouent donc toujours dans le sens d'une libération la plus proche possible du tiers de la peine.

L'amendement insérant un article 5 nouveau, sous-amendé comme indiqué ci-avant, est adopté par 12 voix et 3 abstentions.

2) Article 6 (nouveau) (art. 7 du texte adopté)

Un membre propose de remplacer le mot « doit » par le mot « peut ».

Le ministre répond que cette modification rendrait le texte superflu, puisque cette faculté existe déjà à l'heure actuelle, et qu'il y est systématiquement recouru.

Omdat zoals hierboven aangehaald is vaak pressie wordt uitgeoefend om de invrijheidstelling te verkrijgen, is het voorts aangewezen het advies van een gespecialiseerde dienst verplicht te maken.

De minister stelt overigens voor het woord « vrijlatingsbrief » te vervangen door de woorden « beslissing tot vrijlating ».

De Commissie stemt in met dit voorstel.

Een lid is bezorgd omdat de tekst geen enkele grens bepaalt voor de duur van de verplichting tot begeleiding of behandeling.

De minister antwoordt dat de grens gevormd wordt door de duur van de proeftermijn zoals bepaald in artikel 4 van de wet van 31 mei 1888.

Het amendement dat ertoe strekt in het ontwerp van wet een nieuw artikel 6 in te voegen, wordt met de bovengenoemde wijzigingen aangenomen met 12 stemmen bij 3 onthoudingen.

3) Artikel 7 (nieuw) (art. 8 van de aangenomen tekst)

Er wordt opgemerkt dat de woorden « van de wet van 31 mei 1988 » ingevoegd moeten worden na de woorden « in artikel 5 », aangezien de voorgestelde nieuwe artikelen 5 en 6 niet in dezelfde wet worden ingevoegd.

Een lid merkt op dat in het kader van de wet van 1 juli 1964 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers bedoeld wordt op de behandeling van de betrokkene en niet op zijn bestraffing.

Spreker acht het dus ongepast welke bijkomende behandeling of begeleiding dan ook door een gespecialiseerde dienst op te leggen terwijl een internering die plaatsvindt in optimale omstandigheden, per definitie een dergelijke behandeling of een dergelijke begeleiding veronderstelt.

Een andere spreker sluit zich aan bij dit standpunt en merkt op dat een multidisciplinaire commissie op geregelde tijdstippen het dossier van de geïnterneerde opnieuw moet beoordelen. Ofwel schenkt men vertrouwen aan deze commissie en is de voorgestelde tekst overbodig, ofwel moet men het in de wet tot bescherming van de maatschappij ingevoegde stelsel helemaal herzien.

Een lid meent dat er minder waarborgen bestaan in geval van invrijheidstelling na internering dan in geval van voorwaardelijke invrijheidstelling aangezien een commissie van drie leden regelmatig onderzoekt of de geïnterneerde kan worden vrijgelaten. Het amendement heeft tot doel soortgelijke waarborgen te bepalen in de twee gevallen want er bestaat geen enkele reden om een geïnterneerde pedofiel anders te behandelen dan een veroordeelde pedofiel, ten minste wat zijn gevaar als pedofiel betreft.

De plus, compte tenu des pressions évoquées ci-avant, qui s'exercent dans le sens de la libération, il importe de rendre l'avis d'un service spécialisé obligatoire.

Le ministre propose par ailleurs de remplacer les termes « permis de libération » par ceux de « décision de libération ».

La Commission se rallie à cette suggestion.

Un membre s'inquiète de ce que le texte ne prévoie aucune limite à la durée de l'obligation de guidance ou de traitement.

Le ministre répond que la limite est celle de la durée du délai d'épreuve tel que déterminé à l'article 4 de la loi du 31 mai 1888.

L'amendement tendant à insérer un article 6 nouveau dans le projet de loi est, moyennant les modifications indiquées ci-avant, adopté par 12 voix et 3 abstentions.

3) Article 7 (nouveau) (art. 8 du texte adopté)

Il est fait observer que les mots « de la loi du 31 mai 1888 » devraient être insérés après les mots « tel que prévu à l'article 5 », les articles 5 et 6 nouveaux proposés ne s'insérant pas dans la même loi.

Un membre souligne que dans le cadre de la loi de défense sociale à l'égard des anormaux et des délinquants d'habitude du 1er juillet 1964, c'est le traitement de l'intéressé que l'on vise, et non sa sanction.

L'intervenant estime donc inopportun de prévoir quelque traitement ou accompagnement supplémentaire que ce soit, par un service spécialisé, alors que l'internement, lorsqu'il a lieu dans les conditions optimales, suppose par définition un tel traitement ou un tel accompagnement.

Un autre intervenant se rallie à ce point de vue, en soulignant qu'une commission multidisciplinaire doit, à intervalles réguliers, réévaluer le dossier de l'interné. Soit on fait confiance à cette commission et le texte proposé est superflu, soit il faut revoir l'ensemble du système prévu par la loi de défense sociale.

Un membre estime qu'il y a moins de garanties en cas de libération après internement qu'en cas de libération conditionnelle, puisqu'une commission de trois membres examine de façon périodique si l'interné peut être libéré. L'amendement a pour but de prévoir des garanties similaires dans les deux cas, car il n'y a pas de raison de traiter un pédophile interné autrement qu'un pédophile condamné, à tout le moins sur le plan de sa dangerosité en tant que pédophile.

Een voorgaande spreker is van oordeel dat de verantwoording van het amendement verwarring veroorzaakt door de geïnterneerde gelijk te stellen met een veroordeelde.

De minister van Justitie bevestigt dat de geïnterneerde in het raam van de wet tot bescherming van de maatschappij helemaal niet veroordeeld of gestraft wordt maar wel een behandeling krijgt. De verwarring is misschien veroorzaakt door het feit dat de verantwoording betrekking heeft op de drie voorgestelde artikelen (nieuwe artikelen 5 tot 7).

De geïnterneerde en de veroordeelde staan op het ogenblik van hun vrijlating op gelijke voet wat hun potentieel gevaar betreft.

Daarom dient men zich in de twee gevallen te omringen met dezelfde voorzorgen.

Op dit ogenblik worden de geïnterneerden behandeld maar zij kunnen worden vrijgelaten indien ze niet te genezen zijn.

De commissies tot bescherming van de maatschappij moeten ertoe verplicht worden een extern advies te vragen wanneer het gaat om seksuele delinquenten aangezien zij de uiteindelijke beslissing dienen te nemen.

Een lid vermeldt het probleem van de verschillen tussen de seksuele delinquenten naar gelang zij al dan niet veroordeeld en opgesloten worden en het probleem van de kosten die verbonden zijn aan het opstellen van een medisch verslag met name ten behoeve van de commissies die zich bezighouden met de geïnterneerden.

Spreker verwijst naar een zeer kritisch rapport dat onlangs over de kwestie opgesteld is en dat in de media aan bod is gekomen.

Het is nuttig dat de minister daarover informatie inwint.

Een ander lid is van mening dat het toepassingsgebied van het voorgestelde artikel 7 niet duidelijk afgebakend is.

De tekst doelt op de invrijheidstelling van de geïnterneerden op basis van de artikelen 18 en 20 van de wet tot bescherming van de maatschappij. Waarschijnlijk lag het echter in de bedoeling alleen te handelen over de misdrijven in de artikelen 372 tot 386ter van het Strafwetboek, zoals de ontworpen artikelen 5 en 6 doen.

Spreker stelt dus voor veeleer het voorgestelde artikel 7 op te nemen in de wet sociaal verweer van 1 juli 1964, via een tekst die gelijkloopt met die van artikel 5.

Na deze gedachtenwisseling en om de opmerkingen over het amendement om te zetten in concrete teksten, wordt voorgesteld artikel 7 (nieuw) te doen luiden als volgt:

Un précédent intervenant estime que la justification de l'amendement provoque la confusion, en assimilant l'interné à un condamné.

Le ministre de la Justice confirme que la personne internée dans le cadre de la loi de défense sociale ne fait l'objet d'aucune condamnation ou punition, mais bien d'un traitement. La confusion vient peut-être de ce que la justification vaut pour les trois articles proposés (art. 5 à 7 nouveaux).

Cependant, l'interné et le condamné sont, au moment de leur sortie, sur pied d'égalité quant à leur dangerosité potentielle.

C'est pourquoi il y a lieu de s'entourer des mêmes précautions dans les deux hypothèses.

À l'heure actuelle, les internés sont traités, mais ils sont susceptibles d'être libérés si l'on ne peut les guérir.

Il faut pouvoir imposer aux commissions de défense sociale de prendre un avis extérieur lorsqu'il s'agit de délinquants sexuels, étant entendu que la décision finale leur appartient.

Un membre évoque le problème des différences existant entre les délinquants sexuels, selon qu'ils sont ou non condamnés et emprisonnés, et celui des frais afférents à l'établissement d'un rapport médical, à l'usage notamment des commissions qui s'occupent des internés.

L'intervenant renvoie à un rapport très critique récemment établi sur la question, et auquel les médias ont fait référence.

Il serait utile que le ministre s'informe à ce sujet.

Un autre membre estime que le champ d'application de l'article 7 proposé n'est pas clairement défini.

Le texte vise la libération des internés sur la base des articles 18 et 20 de la loi de défense sociale, alors que l'intention est vraisemblablement de se limiter, comme aux articles 5 et 6, aux infractions prévues aux articles 372 à 386ter du Code pénal.

L'intervenant suggère donc d'insérer plutôt l'article 7 proposé dans la loi de défense sociale du 1er juillet 1964, par un texte similaire à celui de l'article 5.

Au terme de cet échange de vues, et pour concrétiser les observations formulées à propos de l'amendement, il est proposé de libeller comme suit l'article 7 (nouveau):

« Artikel 7 (nieuw)

« Een artikel 20bis, luidend als volgt, wordt ingevoegd in de wet van 9 april 1930 gewijzigd bij de wet van 1 juli 1964, tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers :

« Artikel 20bis. — Het advies van een dienst die gespecialiseerd is in de begeleiding of de behandeling van seksuele delinquenten is vereist vóór de invrijheidstelling van de geïnterneerde voor feiten bedoeld in de artikelen 372 tot 386ter van het Strafwetboek, en gepleegd op de persoon van een minderjarige of met zijn deelneming.

Bovendien zal in dergelijk geval de commissie, en zulks voor de duur van de proefperiode die zij bepaalt bij de invrijheidstelling op proef, betrokkene als voorwaarde het verbod opleggen om :

a) op enigerlei wijze deel te nemen aan onderwijs in een openbare of particuliere instelling;

b) deel uit te maken, als vrijwilliger, als lid van het statutair of contractueel personeel of van de organen van bestuur en beheer, van enige instelling of vereniging waarvan één der activiteiten in hoofdzaak op minderjarigen gericht zijn. »

Een lid merkt op dat deze tekst aansluit bij de artikelen 372 tot 386ter van het Strafwetboek terwijl het oorspronkelijk amendement van de heer Monfils en mevrouw Herzet verwijst naar iedere veroordeling wegens aanranding van de eerbaarheid, verkrachting, bederf van de jeugd en prostitutie, alsook openbare schennis van de goede zeden, waarbij een minderjarige betrokken is. De nieuwe versie is zeer ruim geformuleerd. Het is bijvoorbeeld zeer de vraag of een veroordeling wegens openbare schennis van de goede zeden bestaande in het zingen van een bijzonder pikant studentenlied in aanwezigheid van minderjarigen, een ontzetting van het recht om een beroep uit te oefenen kan verantwoorden.

Een lid zegt de bezorgdheid van de vorige spreker te delen. Volgens hem kampen de artikelen 5 en 8 met hetzelfde probleem. Het ligt uiteraard niet in de bedoeling kennelijk niet-criminogene gedragingen te bestraffen. Bijgevolg kan men het best de verwijzing naar veroordelingen wegens openbare schennis van de goede zeden schrappen.

Een lid vraagt dat men duidelijker bepaalt in welke gevallen de ontzetting kan worden uitgesproken. Ofwel raakt men niet aan de vier genoemde begrippen, ofwel vermeldt men de specifieke artikelen van het Strafwetboek. Belangrijk is ook dat men bepaalt van welke instellingen en verenigingen de geïnterneerde geen deel kan uitmaken.

Een lid verklaart dat artikel 7 onaanvaardbaar is. Men moet de toestand van een geïnterneerde los zien van die van een veroordeelde. Bij een veroordeling is

« Article 7 (nouveau)

« Un article 20bis, rédigé comme suit, est inséré dans la loi du 9 avril 1930 modifiée par la loi du 1er juillet 1964, de défense sociale à l'égard des anormaux et des délinquants d'habitude :

« Article 20bis. — L'avis d'un service spécialisé dans la guidance ou le traitement des délinquants sexuels est requis avant la libération de tout interné pour des faits relatifs aux articles 372 à 386ter du Code pénal, accomplis sur un mineur ou impliquant sa participation.

Dans ce cas, la commission prononcera en outre, pour la période d'épreuve qu'elle détermine au moment de la libération à l'essai, une condition d'interdiction de :

a) participer, à quelque titre que ce soit, à un enseignement donné dans un établissement public ou privé;

b) faire partie, comme membre bénévole, membre du personnel statutaire ou contractuel ou comme membre des organes d'administration et de gestion, de toute institution ou association dont une des activités concerne à titre principal les mineurs. »

Un membre fait remarquer que ce texte fait référence aux articles 372 à 386ter du Code pénal tandis que dans l'amendement initial de M. Monfils et Mme Herzet figurait une référence à toute condamnation pour des faits d'attentat à la pudeur, de viol, de corruption de la jeunesse et de prostitution ainsi que d'outrage public aux bonnes mœurs, impliquant un mineur. La formulation nouvelle du texte est très large. On peut par exemple se demander si une condamnation pour faits d'outrage public aux bonnes mœurs, tels que le chant d'une chanson estudiantine particulièrement osée devant des mineurs, justifie l'interdiction d'exercer une profession.

Un membre partage la préoccupation de l'intervenant précédent. À son avis, le même problème se pose aux articles 5 et 8. L'objectif n'est évidemment pas de réprimer des comportements manifestement non-criminogènes. Par conséquent, il vaut mieux supprimer la référence aux condamnations pour faits d'outrage public aux bonnes mœurs.

Un membre souhaiterait que l'on précise mieux dans quels cas l'interdiction peut être prononcée. Ou bien l'on garde les quatre notions précitées, ou bien l'on énumère les articles spécifiques du Code pénal. Il importe aussi de définir les institutions et associations dont l'interné ne peut pas faire partie.

Un membre estime que l'article 7 est inacceptable. Il faut bien dissocier la situation d'un interné de celle d'un condamné. Prévoir une interdiction en cas de

het opleggen van een ontzetting een te verantwoorden maatregel. De voorgestelde ontzettingen zijn evenwel kennelijk te ruim opgevat. Spreker deelt mee dat hij een subamendement zal indienen. Hij vindt het te ver gaan dat een veroordeelde het verbod opgelegd krijgt voortaan nog deel uit te maken van een instelling waarvan één van de activiteiten op minderjarigen gericht is.

Een lid merkt op dat artikel 20*bis*, *a*), zou moeten worden beperkt tot instellingen die minderjarigen opvangen.

De vorige spreker is het met die verbetering eens.

Een lid meent dat letter *a*) van artikel 20*bis* begrepen is in letter *b*) van hetzelfde artikel. Iedere onderwijsinstelling is per definitie een instelling of vereniging waarvan de activiteiten in hoofdzaak op minderjarigen gericht zijn.

Een lid antwoordt dat de onderwijsinstellingen waarvan de activiteit niet in hoofdzaak op minderjarigen betrekking heeft, niet onder artikel 20*bis*, *b*) vallen.

Een lid stelt vast dat volgens de nieuwe voorgestelde tekst de ontzetting een voorwaarde is die door de Commissie wordt uitgesproken voor een proeftijd die zij bepaalt, op het ogenblik van de vrijlating op proef. Het amendement in zijn oorspronkelijke vorm stelde de rechter in staat om de duur van die ontzetting te bepalen, zonder dat die aan de proeftijd wordt gekoppeld.

De indiener van het amendement antwoordt dat men niet aan de inhoud van de tekst heeft geraakt. De nieuwe versie van het amendement verschilt alleen van de vorige omdat zij de tekst invoegt in de wet tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormale en de gewoontemisdadigers.

De minister herinnert eraan dat er een duidelijk onderscheid moet worden gemaakt tussen internering en straf. Volgens het amendement in zijn oorspronkelijke vorm, werd de ontzetting tegelijkertijd uitgesproken met de internering, terwijl men niet terzeldertijd een maatregel (internering) en een strafrechtelijke sanctie (de ontzettingen) kan opleggen.

Ingeval van vrijlating op proef, kan de Commissie tot bescherming van de maatschappij de duur van de proeftijd en de voorwaarden die moeten worden nageleefd vaststellen, daaronder begrepen eventuele ontzettingen.

De minister merkt op dat de bepalingen betreffende openbare schennis van de goede zeden ook exhibitionisme bestrijken (art. 385 van het Strafwetboek). Voorts zal het wetsontwerp tot bestrijding van de mensenhandel en kinderpornografie in het Strafwetboek een artikel 383*bis* invoegen betreffende kinderporno, die niet door dit ontwerp zou worden bestre-

condamnation est une mesure justifiable. Toutefois, les interdictions proposées sont manifestement trop larges. L'intervenant annonce dès lors le dépôt d'un sous-amendement. Il estime en effet fort exagéré d'interdire au condamné de faire partie de toute institution dont l'une des activités concerne les mineurs.

Un membre fait remarquer que l'article 20*bis*, *a*), devrait être limité aux établissements accueillant des mineurs.

Le précédent intervenant souscrit à cette correction.

Un membre trouve que le littéra *a*) de l'article 20*bis* est compris dans le littéra *b*) du même article. Tout établissement d'enseignement est par définition une institution ou association dont l'activité concerne à titre principal les mineurs.

Un membre réplique que les établissements d'enseignement dont l'activité concerne à titre accessoire les mineurs, ne tombent pas sous le coup de l'article 20*bis*, *b*).

Un membre constate que, selon le nouveau texte proposé, l'interdiction est une condition prononcée par la commission pour une période d'épreuve qu'elle détermine, au moment de la libération à l'essai. L'amendement initialement déposé habilitait par contre le juge à fixer la durée de l'interdiction, sans que cette durée soit liée à la période d'épreuve.

L'auteur de l'amendement réplique que l'on n'a pas touché au fond du texte. La nouvelle version de l'amendement diffère seulement de la précédente en ce qu'elle insère le texte dans la loi de défense sociale à l'égard des anormaux et des délinquants d'habitude.

Le ministre rappelle qu'il faut clairement distinguer l'internement et la peine. Selon l'amendement initialement déposé, les interdictions étaient prononcées simultanément à l'internement, alors que l'on ne peut imposer à la fois une mesure (l'internement) et une peine pénale (les interdictions).

En cas de libération à l'essai, la commission de défense sociale peut déterminer la durée de la période d'épreuve et les conditions à respecter, en ce compris d'éventuelles interdictions.

Le ministre fait encore remarquer que les dispositions concernant l'outrage public aux bonnes mœurs couvrent aussi l'exhibitionnisme (article 385 du Code pénal). En outre, le projet de loi réprimant la traite des êtres humains et la pornographie enfantine introduira dans le Code pénal un article 383*bis* concernant la pornographie enfantine, qui ne serait pas visé par le

ken indien men daar de openbare schennis van de goede zeden niet in zou opnemen. Het is dus verkieslijk de betreffende artikelen op te sommen. Volgens de minister moeten dat zijn de artikelen 372 en 373 (aanranding der eerbaarheid), 375 en 376 (verkrachting) en 385 (exhibitionisme). Daarentegen heeft het geen zin om ook de artikelen betreffende prostitutie en mensenhandel te noemen, aangezien voor dit soort delinquentie normaal gesproken geen behandeling of therapeutische begeleiding wordt bevolen.

De Commissie kiest ten slotte voor de formulering van de tweede versie van het amendement.

Een lid meent dat de woorden « zal het verbod opleggen » de ontzetting facultatief maakt.

Een ander lid stelt voor dit woord te vervangen door de woorden « kan het verbod opleggen », opdat duidelijk uit de tekst zou blijken dat het om een mogelijkheid en niet om een verplichting gaat.

De indieners van het amendement zijn het met deze wijziging eens. Voorts maakt het facultatieve karakter van de bevoegdheid van de commissies een overdreven beperking van de gevallen waarin de commissies de ontzetting kunnen uitspreken, overbodig. Het gaat om een maatregel die hoofdzakelijk de recidive poogt te voorkomen.

Een lid merkt op dat artikel 386ter van het Strafwetboek bepaalt dat de rechter een schuldige kan ontzetten uit de rechten genoemd in de nummers 1, 3, 4, en 5 van artikel 31. Het gaat met name om het verbod om openbare ambten, bedieningen of betrekkingen te vervullen. De in het amendement voorgestelde ontzetting is nog ruimer.

Zij kan worden bevolen voor strafbare feiten ten aanzien van alle minderjarigen.

Een lid is van mening dat de rechters geen misbruik maken van de bevoegdheid om de ontzetting uit sommige rechten uit te spreken.

Een ander lid vindt het delicaat om een ontzetting uit te spreken wanneer het strafbare feit is gepleegd ten aanzien van een minderjarige van 16 jaar of meer. Deze adolescenten hebben reeds seksuele opvoeding gekregen, en hebben vaak reeds een of meer seksuele ervaringen achter de rug.

De minister antwoordt dat artikel 1 van dit ontwerp de leeftijd van 18 jaar als regel stelt. Het lijkt niet raadzaam om in de artikelen 7 en 8 een andere leeftijd in te voeren. Voorts zullen de commissies en de rechter de ontzetting met de nodige omzichtigheid uitspreken. Niets verhindert trouwens dat de veroordeelde beroep aantekent.

Een lid uit twijfel wat betreft het eerste argument van de minister. De leeftijd van 18 jaar genoemd in

présent projet si l'on excluait l'outrage public aux bonnes mœurs. Il est dès lors préférable d'énumérer les articles concernés. Selon le ministre, il faudrait retenir les articles 372 et 373 (attentat à la pudeur), 375 et 376 (viol) et 385 (exhibitionisme). Par contre, il ne sert à rien de viser les articles concernant la prostitution et la traite des êtres humains, étant donné que pour ce genre de délinquance, on n'ordonne généralement pas de traitement ou de suivi thérapeutique.

La commission opte finalement pour la formule de la seconde version de l'amendement.

Un membre estime que le mot « prononcera » rend facultative l'imposition d'une interdiction.

Un autre membre propose de remplacer ce mot par les mots « peut prononcer », afin qu'il ressorte clairement du texte qu'il s'agit d'une faculté, et non d'une obligation.

Les auteurs de l'amendement admettent cette modification. D'autre part, le caractère facultatif du pouvoir des commissions rend inutile une limitation excessive des cas dans lesquels ces commissions peuvent prononcer l'interdiction. Il s'agit d'une mesure qui vise principalement à éviter la récidive.

Un membre fait remarquer que l'article 386ter du Code pénal prévoit que le juge peut condamner un coupable à l'interdiction des droits indiqués aux n°s 1, 3, 4 et 5 de l'article 31. Il s'agit notamment de l'interdiction du droit de remplir des fonctions, emplois ou offices publics. L'interdiction proposée dans l'amendement est encore plus large.

Elle peut être ordonnée pour des infractions commises à l'égard de tous les mineurs.

Un membre est d'avis que les juges n'abusent pas du pouvoir de prononcer l'interdiction de certains droits.

Un autre membre trouve délicat de prononcer une interdiction lorsque l'infraction a été commise à l'égard d'un mineur âgé de seize ans ou plus. Ces adolescents ont déjà reçu une éducation sexuelle, et ont souvent déjà vécu une ou plusieurs expériences sexuelles.

Le ministre réplique que l'article 1er du présent projet vise l'âge de 18 ans. Il paraît inopportun d'introduire un autre âge aux articles 7 et 8. En outre, les commissions et le juge ne prononceront l'interdiction qu'avec précaution. Rien n'empêche par ailleurs le condamné d'interjeter appel.

Un membre émet certains doutes, quant au premier argument du ministre. L'âge de 18 ans retenu à

artikel 1, is het moment waarop de verjaringstermijn ingaat. Dat geldt niet voor de leeftijdscategorieën waarvan sprake in de artikelen 372 e.v.

De minister geeft het voorbeeld van een geval van incest jegens een minderjarige van 17 jaar. De verjaringstermijn begint eerst te lopen vanaf de leeftijd van 18 jaar. Indien de ontzetting alleen kan worden uitgesproken voor strafbare feiten jegens minderjarigen beneden de 16 jaar, zou dat dus in het bedoelde voorbeeld niet kunnen.

Een lid herhaalt dat de commissies en de rechter de mogelijkheid — en niet de verplichting — hebben om de ontzetting uit te spreken; zij zullen met die mogelijkheid ongetwijfeld oordeelkundig omspringen.

Een ander lid merkt op dat er pijnlijke tegenbeelden bestaan. De rechtszekerheid moet voorop staan en het gaat niet op om systematisch beslissingen aan de rechters over te laten.

Een ander lid verklaart nog dat ook nu reeds en voor strafbare feiten jegens minderjarigen van 16 jaar of meer, de Commissie tot bescherming van de maatschappij voorwaarden kan stellen zoals het verbod om deel uit te maken van een onderwijsinstelling, een jeugdhuis, enz.

De minister bevestigt dat dit reeds in de praktijk gebeurt.

Een lid verklaart dat het bij internering niet raadzaam is om de bevoegdheid om de ontzetting uit te spreken te beperken tot feiten gepleegd op minderjarigen beneden de 16 jaar. Deze beperking moet veeleer worden opgenomen in artikel 8, ter zake van de veroordelingen.

Een lid zou willen weten of er diensten bestaan gespecialiseerd in begeleiding of behandeling van delinquenten.

Een ander lid beaamt dit. Deze diensten worden door de Gemeenschappen of door de Staat gesubsidieerd. Indien de invrijheidstelling op proef wordt bevolen, moet het advies van een dergelijke dienst worden ingewonnen.

Een lid verklaart dat het voorgestelde artikel 7 de indruk wekt dat de Commissies tot bescherming van de maatschappij niet naar behoren functioneren. Hij kan het dus met dat artikel niet eens zijn.

De heer Lozie c.s. dienen op artikel 7 een subamendement in, waarin zij de bewoordingen overnemen van hun subamendement op artikel 8 (zie hieronder blz. 48).

Dit subamendement wil de letters *a)* en *b)* vervangen door de woorden « het recht om een beroepsactiviteit uit te oefenen die een regelmatig contact met minderjarigen veronderstelt ».

Het subamendement van de heer Lozie c.s. wordt verworpen met 8 tegen 3 stemmen, bij 1 onthouding.

l'article 1er est le point de départ du délai de prescription. Ceci ne concerne en rien les catégories d'âge reprises aux articles 372 et suivants.

Le ministre donne l'exemple d'un cas d'inceste à l'égard d'un mineur âgé de 17 ans. Le délai de prescription ne court qu'à partir de l'âge de 18 ans. Si l'interdiction ne peut être prononcée que pour des infractions à l'égard de mineurs âgés de moins de 16 ans, elle ne pourrait l'être dans l'exemple envisagé.

Un membre répète que les commissions et le juge ont la faculté, et non l'obligation, de prononcer l'interdiction; ils useront sans doute avec sagesse de cette faculté.

Un autre membre fait remarquer qu'il existe des contre-exemples douloureux. Il faut veiller à la sécurité juridique et ne pas déléguer systématiquement les décisions aux juges.

Un autre membre encore déclare que, même à l'heure actuelle, et pour des infractions à l'égard de mineurs âgés de seize ans ou plus, la commission de défense sociale peut fixer des conditions telle que l'interdiction de faire partie d'un établissement d'enseignement, d'une maison des jeunes, etc.

Le ministre confirme que cela se fait déjà dans la pratique.

Un membre déclare qu'en cas d'internement, il ne s'indique pas de limiter le pouvoir de prononcer l'interdiction aux faits accomplis sur des mineurs de moins de 16 ans. Cette restriction doit plutôt être inscrite à l'article 8, à propos des condamnations.

Un membre aimerait savoir si des services spécialisés dans la guidance ou le traitement des délinquants existent.

Un autre membre répond par l'affirmative. Ces services sont subventionnés tantôt par les Communautés, tantôt par l'État. Si la mise en liberté est ordonnée à titre d'essai, l'avis d'un tel service doit être recueilli.

Un membre déclare que l'article 7 proposé donne l'impression que les commissions de défense sociale ne fonctionnent pas comme elles le devraient. Il ne peut par conséquent souscrire à cet article.

M. Lozie et consorts déposent à l'article 7 un sous-amendement, reprenant les termes de leur sous-amendement à l'article 8 (voir *infra*, p. 48).

Ce sous-amendement tend à remplacer les lettres *a)* et *b)* par les mots « du droit d'exercer une activité professionnelle qui suppose des contacts réguliers avec des mineurs d'âge ».

Le sous-amendement de M. Lozie et consorts est rejeté par 8 voix contre 3 et 1 abstention.

Het amendement van de heer Monfils en mevrouw Herzet, gesubamendeerd zoals hierboven aangegeven, wordt aangenomen met 8 tegen 3 stemmen, bij 1 onthouding.

Artikel 8 (nieuw) (art. 3 van de aangenomen tekst)

De heer Monfils en mevrouw Herzet dienen een amendement in, luidende:

« Een artikel 8 (nieuw) toe te voegen, luidende:

« Artikel 8. — In boek I, hoofdstuk II, afdeling 5, van het Strafwetboek, wordt een artikel 31bis ingevoegd, luidende:

« Artikel 31bis. — § 1. Zonder afbreuk te doen aan artikel 382 van het Strafwetboek kan elke veroordeling wegens aanranding der eerbaarheid, verkrachting, bederf van de jeugd, prostitutie of openbare schennis van de goede zeden, waarbij een minderjarige betrokken is, de ontzetting meebrengen van een termijn van 5 tot 20 jaar van het recht om:

a) op enigerlei wijze deel te nemen aan onderwijs in een openbare of particuliere instelling;

b) lid te zijn van het statutair of contractueel personeel of lid van de organen van bestuur en beheer van enige instelling of vereniging waarvan de activiteiten volledig of gedeeltelijk op minderjarigen gericht zijn.

Van de uitspraak wordt mededeling gedaan aan de instantie van de federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, het Waalse Gewest, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest of de Duitstalige Gemeenschap, die bevoegd is om tot die ontzetting over te gaan.

§ 2. De ontzettingen bedoeld in § 1, a) en b), worden ook uitgesproken door de commissie tot bescherming van de maatschappij bij internering op grond van de wet tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen en de gewoontemisdadigers, en zulks voor de periode die zij bepaalt voor de vrijstelling op proef.»

Verantwoording

De wet bestraft seksuele perversiteiten tegen minderjarigen.

Maar dat de pedofiel een straf uitzit, waarborgt niet dat deze niet zal recidiveren, ondanks een eventuele therapeutische vervolgbehandeling.

Zeker dient te worden voorkomen dat één pedofiel in de verleiding wordt gebracht doordat hij rechtstreeks in contact komt met minderjarigen of rechtstreeks gezag uitoefent over minderjarigen (bijvoorbeeld in het onderwijs).

L'amendement de M. Monfils et Mme Herzet, sous-amendé comme indiqué ci-avant, est adopté par 8 voix contre 3 et 1 abstention.

Article 8 (nouveau) (art. 3 du texte adopté)

M. Monfils et Mme Herzet déposent un amendement ainsi libellé:

« Ajouter un article 8 (nouveau), rédigé comme suit:

« Article 8. — Un article 31bis, rédigé comme suit, est inséré au livre 1er, chapitre II, section 5, du Code pénal:

« Article 31bis. — § 1er. Sans préjudice de l'article 382 du Code pénal, toute condamnation pour des faits d'attentat à la pudeur, de viol, de corruption de la jeunesse et de prostitution ainsi que d'outrage public aux bonnes mœurs, impliquant un mineur, peut comporter l'interdiction pour une durée de 5 à 20 ans:

a) du droit de participer, à quelque titre que ce soit, à un enseignement donné dans un établissement public ou privé;

b) du droit de faire partie, comme membre du personnel statutaire ou contractuel, ou comme membre des organes d'administration et de gestion, de toute institution ou association dont l'activité, en totalité ou en partie, concerne les mineurs.

Information de l'interdiction est communiquée à l'autorité habilitée pour ce faire, de l'État fédéral, de la Communauté flamande, de la Communauté française, de la Région wallonne, de la Région bruxelloise, de la Communauté germanophone.

§ 2. Les interdictions prévues au § 1er, a) et b), sont prononcées également en cas d'internement décidé sur la base de la loi de défense sociale à l'égard des anormaux et des délinquants d'habitude par la commission de défense sociale pendant la période qu'elle détermine, de liberté à l'essai.»

Justification

La loi réprime la perversité sexuelle à l'égard des mineurs.

Mais le fait pour le pédophile de purger sa peine ne donne pas toute garantie que celui-ci ne récidivera pas, malgré un éventuel suivi thérapeutique.

À tout le moins faut-il écarter les tentations que représente, pour un pédophile la mise en contact direct avec des mineurs ou même l'autorité directe exercée sur des mineurs (dans le secteur de l'enseignement par exemple).

Het Strafwetboek voorziet reeds in de ontzetting uit bepaalde rechten bij veroordeling tot de doodstraf of tot dwangarbeid (art. 31) evenals bij een misdrijf begaan in oorlogstijd (art. 123sexies).

Het doel van dit amendement is aan ieder die is veroordeeld of geïnterneerd wegens pedofiele handelingen, te verbieden op enigerlei wijze deel uit te maken van een onderwijsinstelling, of van een vereniging of instelling die zich uitsluitend dan wel in combinatie met andere activiteiten, met minderjarigen bezighoudt, ongeacht of deze instellingen of verenigingen gesubsidieerd zijn of niet.

Tot deze categorie behoren onder andere:

- instellingen en verenigingen die werkzaam zijn in de sector jeugdbescherming;*
- jeugthuizen;*
- instellingen en verenigingen die werkzaam zijn in de gehandicaptensector indien zij minderjarigen onder zich hebben;*
- sportclubs;*
- kinderdagverblijven, crèches, peutertuinen, enz.;*
- diensten voor gezinshulp;*
- enz.*

De informatie over de ontzetting uit deze rechten wordt medegedeeld aan de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten.

Volgens de logica van het systeem zouden deze maatregelen moeten nemen om ervoor te zorgen dat geen instelling die tot hun invloedssfeer behoort, in strijd met deze ontzetting pedofielen tewerkstelt.

Dit amendement is de weergave van het wetsvoorstel houdende verbod op de uitoefening van bepaalde rechten door personen die wegens pedofiele handelingen zijn veroordeeld of geïnterneerd (Gedr. St. Senaat 1993-1994, nr. 1041-1) waarin ingevolge de bespreking van de vorige artikelen de passende wijzigingen werden aangebracht.

Een van de indieners van het amendement onderstreept dat het een van de cruciale eisen formuleert van degenen die tegen seksueel misbruik van minderjarigen strijden en inzonderheid van de ondertekenaars van de hierboven vermelde petitie.

Het doel van het amendement is te verhinderen dat een persoon die veroordeeld werd wegens pedofiele handelingen als personeelslid deel kan uitmaken van instellingen waarin hij voortdurend in contact komt met minderjarigen. Dat is het doel van § 1 van de voorgestelde tekst.

Le Code pénal a déjà prévu diverses interdictions en cas de condamnation à la peine de mort ou aux travaux forcés (art. 31) comme d'ailleurs en cas d'infraction commise en temps de guerre (art. 123sexies).

Le but du présent amendement est d'interdire à quiconque, condamné ou interné pour faits de pédophilie, de faire partie à un titre ou à un autre soit d'un établissement d'enseignement, soit d'une association ou d'un organisme s'occupant de mineurs, exclusivement ou concomitamment avec d'autres activités, que ces institutions ou organismes soient ou non subsidiés.

Font par exemple partie de cette catégorie:

- les institutions et associations travaillant dans le secteur de la protection de la jeunesse;*
- les maisons de jeunes;*
- les institutions et associations travaillant dans le secteur des handicapés s'ils hébergent des mineurs;*
- les clubs sportifs;*
- les pouponnières, crèches, pré-gardiennats, etc.;*
- les services d'aide familiale;*
- etc.*

L'information sur ces interdictions est communiquée à l'État fédéral, aux Communautés et aux Régions.

Ceux-ci, dans la logique du système, devraient prendre des mesures pour s'assurer qu'aucun organisme relevant de leur sphère d'influence n'emploie des pédophiles en contravention avec cette interdiction.

Cet amendement reproduit, moyennant les adaptations justifiées par la discussion des articles précédents, la proposition de loi interdisant l'exercice de certains droits par les condamnés ou internés pour faits de pédophilie (Doc. parl. Sénat, 1993-1994, n° 1041-1).

L'un des auteurs de l'amendement souligne que celui-ci constitue l'une des revendications centrales de ceux qui luttent contre la pédophilie, et notamment des signataires de la pétition mentionnée ci-avant.

L'objectif est de pouvoir empêcher qu'une personne condamnée pour faits de pédophilie puisse participer, à titre de membre du personnel, à des organismes qui le mettent perpétuellement en contact avec des mineurs. Tel est le but du § 1er du texte proposé.

In verband met § 2 werd rekening gehouden met het bezwaar dat door een lid werd gemaakt naar aanleiding van een vorig artikel.

Aangezien men zich hier niet in een strafrechtelijke context bevindt, wordt voorgesteld dat de Commissie tot bescherming van de maatschappij, tijdens de in artikel 18 van de wet bepaalde proeftijd, eventueel kan beslissen dat de betrokkene geen lid mag zijn van de in § 1, a) en b), bedoelde organisaties.

Er wordt dus een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de straf en de maatregelen genomen door de Commissie tot bescherming van de maatschappij, die gewoon een aanvulling zijn van de maatregelen die zij kan nemen tijdens de proeftijd bedoeld in artikel 18.

De minister heeft geen bezwaar tegen de inhoud van het amendement maar stelt voor er een artikel 382bis (nieuw) van het Strafwetboek van te maken.

Hij vraagt zich ook af of het wenselijk is de duur van de ontzetting te beperken op de wijze die in het amendement wordt voorgesteld.

Een van de indieners van het amendement antwoordt dat zulks noodzakelijk is gebleken, inzonderheid in het licht van de eisen gesteld in het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens.

Er wordt aan herinnerd dat België door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens werd veroordeeld, precies omdat de Belgische wetgeving in geen enkele duidelijke termijn voorzag voor de «terbeschikkingstelling van de regering.»

Een lid vraagt of de voorgestelde tekst wel degelijk tot doel heeft de betrokkene te verhinderen deel te nemen aan activiteiten of deel uit te maken van verenigingen waarin een rechtstreeks contact met minderjarigen mogelijk is.

Betekent § 1, b), van het voorgestelde artikel dat de pedofiel zelfs geen contractueel personeelslid kan zijn van het ministerie van Onderwijs, afdeling lager onderwijs?

Spreker aanvaardt dat men elk contact verbiedt zij het louter visueel, van de betrokkene met minderjarigen maar hij kan niet aanvaarden dat men hem in feite verbiedt een beroepsactiviteit uit te oefenen in de bevoegdheidssector die de zijne is.

De minister is van mening dat men bijvoorbeeld niet kan dulden dat een leerkracht die hoofd van een instelling is en die veroordeeld is wegens pedofiele handelingen, nog deel uitmaakt van de raad van bestuur of van de inrichtende macht van de instelling.

Misschien zou de tekst van a) verduidelijkt kunnen worden zoals dat gebeurd is in artikel 7. Niets zou bijvoorbeeld verhinderen dat een pedofiel betrokken wordt bij het onderwijs dat verstrekt wordt aan een universiteit voor de derde leeftijd.

En ce qui concerne le § 2, l'objection soulevée par un membre à propos d'un précédent article a été envisagée.

Puisque l'on ne se trouve pas ici dans un contexte pénal, il est proposé que la commission de défense sociale puisse éventuellement, pendant la période d'essai prévue à l'article 18 de la loi, décider que l'intéressé ne pourra pas être membre des organisations visées aux lettres a) et b) du § 1er.

On distingue donc clairement la peine et les mesures prises par la commission de défense sociale, qui constituent simplement des compléments aux mesures qu'elle peut prendre pendant la période d'essai visée à l'article 18.

Le ministre n'a pas d'objection à formuler quant au fond de l'amendement, mais il suggère d'en faire un article 382bis nouveau du Code pénal.

Il se demande aussi s'il est opportun de limiter la durée de l'interdiction de la façon proposée à l'amendement.

L'un des auteurs de celui-ci répond que cela avait paru nécessaire, notamment au regard des exigences de la Convention européenne des droits de l'homme.

Il est rappelé que la Belgique a été condamnée par la Cour européenne des droits de l'homme, précisément parce que la législation belge ne prévoyait aucun délai précis en matière de mise à disposition du Gouvernement.

Un membre demande si le texte proposé a bien pour but d'exclure la participation de l'intéressé à des activités ou associations où un contact direct avec des mineurs est possible.

Le b) du § 1er de l'article proposé signifie-t-il que le pédophile ne pourrait même pas être membre contractuel du personnel du ministère de l'Enseignement, section primaire?

L'intervenant admet que l'on proscrire tout contact, fût-il purement visuel, de l'intéressé avec des mineurs, mais il ne peut admettre qu'on lui interdise en fait tout exercice d'une activité professionnelle dans le secteur de compétences qui est le sien.

Le ministre estime que l'on ne peut par exemple tolérer qu'un enseignant dirigeant une institution, et qui serait condamné pour des faits de pédophilie, puisse encore faire partie du conseil d'administration ou du pouvoir organisateur de l'établissement.

Peut-être le texte du a) pourrait-il être quelque peu précisé, comme on l'a fait à l'article 7: rien n'empêcherait par exemple un pédophile de participer à un enseignement dispensé dans une université du troisième âge.

Een ander lid verklaart dat het amendement op het eerste gezicht een zeer wijze maatregel lijkt.

Men moet evenwel goed beseffen tot wat die maatregel kan leiden.

Indien men die weg kiest moet men zich afvragen of de opsomming onder *a)* en *b)* volledig is: kan vanuit het oogpunt van het amendement een pedofiel nog aangeworven worden in een ziekenhuis?

De minister antwoordt dat een ziekenhuis tot het toepassingsgebied van *b)* van het artikel behoort. Zulks wordt door de eerste spreker betwist.

Die kan niet aanvaarden dat een pedofiel die zijn straf heeft uitgezeten, nog het slachtoffer kan zijn van een zeer ruim beroepsverbod, wat veronderstelt dat hij nog steeds als gevaarlijk voor de maatschappij wordt beschouwd.

Een andere spreker herinnert eraan dat een van de uitgangshypothesen is dat de pedofiel een potentiële recidivist is.

Daarenboven geeft artikel 8 aan de rechter een zeer grote beoordelingsvrijheid wat het principe en de duur van de ontzetting betreft.

Ten slotte heeft de bevoegde minister van de Franse Gemeenschap, op grond van inspectieverslagen, erkend dat in bepaalde instellingen pedofiele handelingen werden gesteld en dat het ondenkbaar was dat personen die wegens dergelijke feiten beschuldigd of veroordeeld zijn een leidinggevende functie kunnen blijven uitoefenen in instellingen die tot taak hebben de jeugd te beschermen. Die functies zouden de pedofielen alleen maar constant in verleiding brengen.

Artikel 31 van het Strafwetboek is overigens niet veel duidelijker voor een aantal andere ontzettingen, die nochtans door het assisenhof worden uitgesproken en die ofwel levenslange ontzettingen zijn ofwel ontzettingen voor een periode van tien jaar.

Een sportclub, een jeudhuis, een kinderdagverblijf, een dienst voor gezinshulp zijn andere voorbeelden die onder meer worden aangehaald door de algemeen afgevaardigde voor de rechten van het kind, die niet op eigen houtje heeft gehandeld doch in overleg met de parketten, met de organisaties, met de afgevaardigden van het ministerie van Justitie, enz.

Er werd herhaaldelijk op gewezen dat het morele gezag dat iemand heeft ten aanzien van minderjarigen, even belangrijk is als het rechtstreekse contact met hen en dat misbruik van dat gezag de ergste vorm van geweldpleging kan zijn.

Een vorige spreker blijft van mening dat elke veroordeelde die zijn straf heeft uitgezeten, een vooruitzicht moet kunnen behouden op reclassering in zijn voormalige bevoegdheidssfeer. Hij meent derhalve dat de ontzetting beperkt moet blijven tot de functies waarin contacten met minderjarigen deel uitmaken van de normale uitoefening van het beroep.

Un autre membre déclare que l'amendement paraît, au premier abord, une mesure fort sage.

Toutefois, il faut être bien conscient de ce à quoi il peut mener.

Si on s'engage dans cette voie, il faut se demander si l'énumération faite aux lettres *a)* et *b)* est complète: ainsi, dans l'optique de l'amendement, un pédophile peut-il encore être engagé dans un hôpital?

Le ministre répond qu'un hôpital tombe dans le champ d'application du *b)* de l'article, ce que le précédent intervenant conteste.

Celui-ci ne peut accepter qu'un pédophile qui a purgé sa peine soit encore victime d'une interdiction professionnelle très large, ce qui suppose qu'il soit encore considéré comme dangereux pour la société.

Un autre intervenant rappelle que l'un des postulats de départ est que le pédophile est un récidiviste en puissance.

De plus, l'article 8 laisse au juge toute liberté d'appréciation quant au principe et à la durée de l'interdiction.

Enfin, le ministre compétent de la Communauté française a reconnu lui-même, sur la base de rapports d'inspection, que des faits de pédophilie étaient commis dans certaines institutions, et qu'il était impensable que des personnes inculpées ou condamnées pour de tels faits continuent à assumer des fonctions de direction dans des institutions dont la tâche est de protéger la jeunesse, fonctions qui seraient pour ces pédophiles une source permanente de tentation.

L'article 31 du Code pénal n'est d'ailleurs guère plus précis pour une série d'autres interdictions, pourtant prononcées soit à perpétuité, soit pour une période de dix ans par les cours d'assises.

Un club sportif, une maison de jeunes, une pouponnière, un service d'aide familiale constituent d'autres exemples, cités notamment par le délégué général aux droits de l'enfant, lequel n'a pas agi seul, mais bien en concertation avec les parquets, avec des organisations, avec des délégués du ministère de la Justice, etc.

Il a été rappelé à plusieurs reprises que l'autorité morale exercée sur les mineurs était aussi importante que le contact direct avec ceux-ci, et que l'abus d'une telle autorité pouvait être la pire violence qu'on leur inflige.

Un précédent intervenant reste d'avis que tout condamné qui a purgé sa peine doit pouvoir conserver une perspective de reclassement dans la sphère de compétences qui était la sienne; il estime donc que l'interdiction doit se limiter aux fonctions où les contacts avec les mineurs font partie de l'exercice normal de la profession.

Men mag niet uitgaan van het principe dat de pedofiel per definitie een recidivist is, ook al komt herhaling vaak voor bij dit soort criminaliteit.

Een ander lid pleit voor het behoud van een zeker parallellisme tussen de termijnen bepaald in de artikelen 31 en volgende van het Strafwetboek en de termijnen bepaald in het voorgestelde artikel 8.

Dezelfde spreker merkt op dat het dossier van de pedofilie zeer gevoelig ligt, vooral in de Franse Gemeenschap, waar een aantal rechtszaken onrustwekkende feiten aan het licht hebben gebracht.

Spreker heeft evenwel kritiek op de gehanteerde werkmethode, die niet leidt tot kwalitatief hoogstaand wetgevend werk. De wetgever wordt niet alleen zeer laattijdig op de hoogte gebracht van het ontwerp maar bovendien voegt men bij de behandeling van het ontwerp een aantal wetsontwerpen die zeer ver strekken.

Het lid vraagt zich af of sommige voorgestelde bepalingen niet tot de uitsluitende bevoegdheid van de Gemeenschappen behoren; in dat geval is overleg noodzakelijk.

Kan men daarenboven alleen voor die bijzondere categorie van wanbedrijven een nieuw soort straf, namelijk de beoogde ontzetting uit het beroep, invoeren?

Daarenboven moet gewezen worden op het zeer ruime toepassingsgebied van de ontzetting, die niet alleen van toepassing is wanneer er pedofiele handelingen zijn gesteld maar ook voor elke veroordeling wegens openbare schennis van de goede zeden waarbij een minderjarige betrokken is terwijl het kan gaan om minderjarigen die bijna meerderjarig zijn.

Tot besluit meent spreker dat men in deze aangelegenheid een regeling wil invoeren die te veel afwijkt van het gemeen recht.

De minister antwoordt dat er wetgevend opgetreden moet worden op grond van het *quod plerumque fit* en niet door te verwijzen naar extreme gevallen die zich in alle richtingen kunnen voordoen.

Het ontwerp doet geen afbreuk aan de bevoegdheden van de Gemeenschappen, waarmee trouwens overleg werd gepleegd.

De bevoegdheid van de Gemeenschappen betreft de opleiding en de preventie terwijl het bepalen van de straffen een federale bevoegdheid is.

Daarenboven moet voor de toepassing van de voorgestelde bepaling vertrouwen geschonken worden aan de rechter.

Ook is het niet wenselijk een parallellisme tot stand te brengen tussen de duur van de ontzetting en die van de gevangenisstraf. Gebeurt dat toch, dan bestaat het risico dat de gevangenisstraf bepaald wordt naar gelang van de duur van de ontzetting.

On ne peut partir du principe que le pédophile est par définition un récidiviste, même si la récidive est fréquente dans ce type de criminalité.

Un autre membre plaide pour le maintien d'un certain parallélisme entre les délais prévus aux articles 31 et suivants du Code pénal, et ceux fixés à l'article 8 proposé.

Le même intervenant observe que le dossier de la pédophilie est très sensible, particulièrement en Communauté française où une série d'affaires judiciaires ont mis en lumière des faits inquiétants.

Cependant, l'intervenant critique la méthode de travail suivie, qui n'est pas favorable à un travail législatif de qualité. En effet, non seulement le législateur est saisi tardivement du projet, mais en outre, on joint à l'examen de celui-ci une série de propositions de loi qui vont fort loin.

Le membre se demande si certaines des dispositions proposées ne relèvent pas de la compétence exclusive des Communautés, auquel cas une concertation serait nécessaire.

D'autre part, peut-on introduire exclusivement pour cette catégorie particulière de délits le nouveau type de peine que constitue l'interdiction professionnelle envisagée?

De plus, il faut souligner le champ d'application très large de l'interdiction, qui ne se limite pas exclusivement aux faits de pédophilie, mais s'étend à toute condamnation du chef notamment d'atteinte publique aux bonnes mœurs à l'égard d'un mineur, alors qu'il peut s'agir de mineurs proches de l'âge de la majorité.

Pour conclure, l'intervenant estime que l'on prévoit en cette matière un régime par trop dérogatoire au droit commun.

Le ministre répond qu'il faut légiférer en fonction du *quod plerumque fit*, et non par référence à des cas extrêmes qui peuvent se présenter dans un sens comme dans l'autre.

Le projet n'empiète pas sur les compétences des Communautés, avec lesquelles une concertation a par ailleurs été organisée.

La compétence des Communautés s'étend à la formation et à la prévention, tandis que celle du pouvoir fédéral est de fixer les peines.

De plus, il faut faire confiance au juge pour l'application de la disposition proposée.

En outre, il n'y a pas lieu d'établir un parallélisme entre la durée de l'interdiction et celle de l'emprisonnement; sinon le risque existe que la seconde soit fixée en fonction de la première.

Er moet voorkomen worden dat de pedofiel opnieuw in een toestand terechtkomt die hem in verleiding kan brengen en die een gevaar betekent voor de minderjarigen.

Voor het overige is de minister er niet tegen gekant dat de tekst van punt *a*) en van punt *b*) van het artikel verduidelijkt wordt: het is juist dat een pedofiel niet noodzakelijk moet worden uitgesloten van bijvoorbeeld een betrekking van opsteller bij het ministerie van Onderwijs.

Vanuit dat oogpunt zijn de woorden « op minderjarigen gericht zijn » misschien te verstrekkend.

Deel uitmaken van de raad van bestuur van de betrokken instelling lijkt daarentegen uitgesloten: de betrokkene moet beschouwd worden als onwaardig om deel te nemen aan enig jeugdbeleid.

Een lid is het daarmee eens en herinnert eraan dat de voorzitter van een pedofilielclub nog steeds leider is van een jeugdbeweging.

De minister antwoordt dat dit soort gevallen wel degelijk beoogd wordt door het voorgestelde artikel aangezien er een contact is met minderjarigen.

Zelfs in het geval waarin een dergelijk contact niet zou bestaan, moeten bepaalde functies evenwel uitgesloten kunnen worden.

Zo kan men zich niet indenken dat een kabinetsattaché die veroordeeld is wegens pedofiele handelingen, gedetacheerd wordt naar een kabinet dat verantwoordelijk is voor het subsidiëringsbeleid ten aanzien van jeugthuizen.

Een lid onderstreept dat de woorden « in een openbare of particuliere instelling » in het *a*) van het voorgestelde artikel niet slaan op de administratie.

Op voorstel van de minister besluit de Commissie aan die laatste woorden de woorden « die minderjarigen opvangt » toe te voegen (zie *supra*, bespreking bij artikel 7, waar dezelfde wijziging werd aangebracht).

De vorige spreker voegt eraan toe dat in *b*) van het artikel de woorden « volledig of gedeeltelijk » misschien overdreven zijn: een tennisclub die voornamelijk bestaat uit meerderjarigen maar ook een of twee minderjarigen telt, zou tot het toepassingsgebied van die bepaling behoren.

Die woorden zouden kunnen worden vervangen door de woorden « in hoofdzaak » (zie *supra*, bespreking bij art. 7 waar dezelfde wijziging werd aangebracht).

Een lid merkt op dat men de verantwoordelijkheid van degenen die de aanwerving tot taak hebben van personen die eventueel beschuldigd of veroordeeld zijn wegens pedofiele handelingen totaal uit het oog lijkt te verliezen, te meer daar de veroordelingen pas

Il faut éviter de replacer le pédophile dans des circonstances susceptibles de constituer une tentation pour lui et un danger pour les mineurs.

Pour le surplus, le ministre n'est pas opposé à ce que le texte du point *a*) et du point *b*) de l'article soit précisé: il est vrai qu'un pédophile ne doit pas nécessairement être exclu par exemple d'un emploi de rédacteur au ministère de l'Éducation.

Dans cette optique, les termes « concerne des mineurs » sont sans doute trop extensifs.

Par contre, faire partie du conseil d'administration de l'institution concernée paraît exclu: l'intéressé doit être considéré comme indigne de participer à une politique relative à la jeunesse.

Un membre se rallie à ce point de vue, et rappelle que le président d'un club de pédophilie est encore actuellement responsable d'un mouvement de jeunes.

Le ministre répond que ce type de cas serait bien évidemment visé par l'article proposé, puisqu'il y a contact avec des mineurs.

Cependant, même dans l'hypothèse où un tel contact n'existerait pas, certaines fonctions doivent pouvoir être exclues.

Ainsi, on n'imagine pas qu'un attaché de cabinet condamné pour des faits de pédophilie soit détaché dans un cabinet responsable de la politique de subvention menée à l'égard des maisons de jeunes.

Un membre souligne qu'au *a*) de l'article proposé, les mots « dans un établissement public ou privé » ne visent pas l'administration.

Sur la suggestion du ministre, la commission décide d'ajouter, après ces derniers mots, les termes « qui accueille des mineurs » (voir *supra*, la discussion de l'article 7, où la même correction a été apportée).

Le précédent intervenant ajoute qu'au *b*) de l'article, les mots « en totalité ou en partie » sont peut-être excessifs: un club de tennis composé essentiellement de majeurs, mais comportant un ou deux mineurs tomberait dans le champ d'application de cette disposition.

Ces mots pourraient être remplacés par le mot « essentiel » ou par les mots « à titre principal » (voir *supra*, la discussion de l'article 7, où la même correction a été apportée).

Un membre observe que l'on semble nier totalement la responsabilité de ceux qui sont chargés d'engager les personnes éventuellement inculpées ou condamnées pour faits de pédophilie, d'autant plus que l'effacement des condamnations du casier judi-

na vele jaren worden uitgewist en dat de potentiële werkgever noodzakelijkerwijze zal worden geïnformeerd over de veroordelingen die de sollicitant vroeger heeft opgelopen.

De voorgestelde tekst betekent een volledige uitholling van begrippen als behandeling en wederopname in de maatschappij.

De minister antwoordt dat men kan te maken hebben met een werkgever zonder veel scrupules.

Een lid herinnert er nogmaals aan dat men moet voorkomen dat pedofielen constant in verleiding worden gebracht.

De minister stelt voor dat het amendement van de heer Monfils beter in de vorm van een artikel 382bis in het Strafwetboek wordt opgenomen en dat deze tekst veeleer verwijst naar de artikelen 372 tot 386ter van dit Wetboek, dan de feiten op te sommen die tot de veroordeling hebben geleid.

Bovendien lijkt het meedelen van de ontzetting niet onontbeerlijk. Het laatste lid van § 1 kan dus komen te vervallen.

Tot slot moet § 2 opgenomen worden in de wet op de bescherming van de maatschappij, om de redenen vermeld in artikel 7.

Na deze gedachtenwisseling wordt voorgesteld artikel 8 (nieuw) te doen luiden als volgt:

« Artikel 8. — In boek I, hoofdstuk II, afdeling 5, van het Strafwetboek, wordt een artikel 382bis ingevoegd, luidende:

« Artikel 382bis. — Onverminderd artikel 382 van het Strafwetboek kan elke veroordeling wegens feiten, bedoeld bij de artikelen 372 tot 386ter, van aanranding van de eerbaarheid, verkrachting, bederf van de jeugd, prostitutie of openbare schennis van de goede zeden, waarbij een minderjarige betrokken is of welke zijn deelneming vereist, de ontzetting meebrengen voor een termijn van 3 jaar tot 20 jaar, om:

a) op enigerlei wijze deel te nemen aan onderwijs in een openbare of particuliere instelling die minderjarigen opvangt;

b) deel te nemen, als vrijwilliger, als lid van het statutair of contractueel personeel of als lid van de organen van bestuur en beheer van elke instelling waarvan één der activiteiten in hoofdzaak op minderjarigen gericht is.

Het verbod wordt toegepast overeenkomstig artikel 382, lid 3 en lid 4. »

Een lid stelt voor te doen vervallen de woorden «aanranding van de eerbaarheid, verkrachting, bederf van de jeugd en prostitutie, alsook openbare schennis van de goede zeden», en in te voegen de woorden «van minder dan 16 jaar oud».

ciaire n'intervient qu'après de nombreuses années et que l'employeur potentiel sera nécessairement informé des antécédents du candidat.

De plus, le texte proposé vide de son sens les notions mêmes de traitement et de réinsertion.

Le ministre répond que l'on peut se trouver en présence d'un employeur peu scrupuleux.

Un membre rappelle une fois encore qu'il s'agit avant tout d'éviter de mettre les pédophiles en situation de tentation permanente.

Le ministre suggère que l'amendement de M. Monfils soit inséré plutôt sous un article 382bis du Code pénal, et que ce texte vise les articles 372 à 386ter de ce code, plutôt que d'énumérer les faits ayant donné lieu à une condamnation.

En outre, l'information de l'interdiction ne paraît pas indispensable. Le dernier alinéa du § 1er pourrait être supprimé.

Enfin, le § 2 doit être intégré à la loi de défense sociale, pour les motifs évoqués à l'article 7.

Au terme de cet échange de vues, il est proposé de libeller l'article 8 nouveau comme suit:

« Article 8. — Un article 382bis, rédigé comme suit, est inséré au livre 1er, chapitre II, section 5, du Code pénal:

« Article 382bis. — Sans préjudice de l'article 382, toute condamnation pour des faits, visés aux articles 372 à 386ter, d'attentat à la pudeur, de viol, de corruption de la jeunesse et de prostitution ainsi que d'outrage public aux bonnes mœurs, accomplis sur un mineur ou impliquant sa participation, peut comporter l'interdiction pour une durée de 3 ans à 20 ans:

a) du droit de participer, à quelque titre que ce soit, à un enseignement donné dans un établissement public ou privé qui accueille des mineurs;

b) du droit de faire partie, comme membre bénévole, membre du personnel statutaire ou contractuel ou comme membre des organes d'administration et de gestion, de toute institution dont une des activités concerne à titre principal les mineurs.

L'application de cette interdiction se fera conformément aux alinéas 3 et 4 de l'article 382. »

Un membre propose de supprimer les mots «d'attentat à la pudeur, de viol, de corruption de la jeunesse et de prostitution ainsi que d'outrage public aux bonnes mœurs», et d'ajouter les mots «de moins de 16 ans».

De Commissie is het met die voorstellen eens.

Een lid stelt voor de woorden « voor een termijn van 3 jaar tot 20 jaar » te vervangen door de woorden « voor een termijn die de rechter bepaalt ».

De minister waarschuwt voor het gevaar dat een dergelijke formulering inhoudt. Zo bepaalt de Grondwet dat geen straf kan worden ingevoerd of toegepast dan krachtens de wet. Men kan het dus niet aan de rechter overlaten een straf op te leggen waarvan de wet de duur niet vooraf heeft bepaald.

Een lid stelt een termijn voor van één jaar tot 20 jaar. Ook stelt hij voor in artikel 382bis, b), de woorden « een der activiteiten » te vervangen door de woorden « de activiteit ».

De Commissie gaat akkoord met die wijzigingen.

Een lid wijst erop dat de rechter bij ernstige gevallen altijd bij wijze van probatievoorwaarde de ontzetting kan uitspreken wegens feiten gepleegd op minderjarigen van 16 tot 18 jaar.

De heer Lozie c.s. dienen het volgende subamendement in:

« De letters a) en b) te vervangen als volgt:

« tewerkgesteld worden in een beroepsactiviteit die een regelmatig contact met minderjarigen veronderstelt. »

Het subamendement wordt verworpen met 9 tegen 3 stemmen, bij 1 onthouding.

Het amendement van de heer Monfils en mevrouw Herzet, aldus gewijzigd, wordt aangenomen met 10 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Artikel 9 (nieuw)

De heer Monfils en mevrouw Herzet dienen een amendement in, dat de inhoud overneemt van het voorstel van wet van de heer Monfils, houdende wijziging van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten met het oog op een betere bescherming tegen pedofiele handelingen (Gedr. St. Senaat, 1994-1995, 1302-1).

Dit amendement luidt als volgt:

« Een artikel 9 (nieuw) toe te voegen, luidend als volgt:

« Artikel 28 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten wordt aangevuld met een 6°, luidende:

« 6° onverminderd het recht van de betrokkene op zijn loon, gedurende de tijd dat de werknemer verdacht wordt van feiten bedoeld in de hoofdstukken V, VI en VII van titel V van boek II van het Strafwetboek, indien de bedoelde feiten gepleegd zijn

La commission se rallie à ces suggestions.

Un membre propose de remplacer les mots « de 3 ans à 20 ans » par les mots « que le juge détermine ».

Le ministre met en garde contre cette formulation. En vertu de la Constitution, nulle peine ne peut être établie ni appliquée qu'en vertu de la loi. On ne peut pas octroyer au juge le droit d'infliger une peine dont la loi ne délimite pas la durée.

Un membre propose une durée d'un an à 20 ans. Il propose également de remplacer les mots « une des activités » par le mot « l'activité », à l'article 382bis, b).

La commission approuve ces modifications.

Un membre souligne que, dans les cas graves, le juge peut toujours, à titre de condition probatoire, prononcer l'interdiction pour des faits accomplis sur des mineurs de 16 à 18 ans.

M. Lozie et consorts déposent un sous-amendement ainsi libellé:

« Remplacer les alinéas a) et b) par ces mots:

« du droit d'exercer une activité professionnelle qui suppose des contacts réguliers avec des mineurs d'âge. »

Le sous-amendement est rejeté par 9 voix contre 3 et 1 abstention.

L'amendement de M. Monfils et Mme Herzet, modifié comme indiqué ci-avant, est adopté par 10 voix et 3 abstentions.

Article 9 (nouveau)

M. Monfils et Mme Herzet avaient déposé un amendement reproduisant la proposition de loi de M. Monfils, modifiant la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail en vue d'assurer une meilleure prévention des faits de pédophilie (Doc. parl., Sénat, 1994-1995, n° 1302-1).

Cet amendement était libellé comme suit:

« Ajouter un article 9 (nouveau) rédigé comme suit:

« À l'article 28 de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail est ajouté un 6°, libellé comme suit:

« 6° sans préjudice des droits pécuniaires de l'intéressé, pendant la durée de l'inculpation du travailleur pour des faits visés aux chapitres V, VI et VII du titre V du livre II du Code pénal, si les faits visés dans l'inculpation ont été commis sur la personne ou

op de persoon of met de hulp van minderjarigen en de werknemer bij de onderneming een activiteit uitoefent die hem in contact brengt met minderjarigen.»

Verantwoording

Dit amendement heeft twee doelstellingen:

— *het wil het rechtsbeginsel eerbiedigen volgens hetwelk een ieder die van een strafbaar feit wordt verdacht, voor onschuldig wordt gehouden tot hij eventueel wordt veroordeeld;*

— *ook wil het voorzien in de bescherming die kinderen nodig hebben.*

Hoewel een verdenking niet gelijk is aan een veroordeling, kan men in de regel ervan uitgaan dat er op zijn minst twijfels bestaan omtrent de geloofwaardigheid van de feiten waarvan iemand wordt verdacht.

Seksueel misbruik is uiteraard een zeer gevoelig onderwerp. Het is logisch dat men de uitspraak van de rechter moet afwachten om te beslissen over het geval van iemand die een volgens het Strafwetboek strafbaar feit heeft gepleegd. De zaak ziet er echter helemaal anders uit wanneer men te maken heeft met een personeelslid van een organisatie dat beroepshalve voortdurend met jongeren in contact staat en wanneer precies hij wordt verdacht van feiten die onder de definitie van seksueel misbruik vallen.

In die omstandigheden is het een kwestie van elementaire voorzichtigheid dat die persoon wordt verwijderd tot er opheldering komt over de feiten die hem ten laste worden gelegd.

Dat is het doel van dit amendement. Het voorziet voorlopige schorsing van de arbeidsovereenkomst tot het definitieve ontslag van rechtsvervolging of de definitieve vrijspraak.

De betrokkene lijdt geen financieel nadeel bij die schorsing.

Volgt er een veroordeling, dan vindt uiteraard artikel 31bis van het Strafwetboek toepassing in de versie die de indiener van dit amendement in een aanverwant amendement heeft opgenomen. De schorsing van de arbeidsovereenkomst wordt dan omgezet in een beëindiging omdat de rechtbank degene die wordt veroordeeld wegens seksueel misbruik gepleegd op de persoon van een minderjarige, ontzet uit het recht om in welke hoedanigheid ook te werken in een instelling of een organisatie waar hij voortdurend of af en toe met minderjarigen in contact staat.

Als gevolg van de toelichting die de minister tijdens de algemene bespreking heeft meegedeeld, wordt het amendement teruggenomen.

à l'aide de mineurs et que le travailleur exerce, au sein de l'entreprise, une activité de proximité avec des mineurs.»

Justification

Le présent amendement poursuit deux objectifs:

— *le respect de l'adage bien connu: «Un inculpé est présumé innocent jusqu'à son éventuelle condamnation»;*

— *la nécessaire protection des enfants.*

Certes, l'inculpation n'est pas la condamnation. Mais on peut dire généralement qu'à tout le moins, des doutes existent quant à la vraisemblance des faits reprochés.

La matière des abus sexuels est évidemment chose particulièrement délicate. Si l'on peut comprendre que l'on doit attendre le jugement du tribunal pour statuer sur le cas d'une personne qui a commis l'un ou l'autre fait réprimé par le Code pénal, la situation est fort différente lorsqu'un membre du personnel d'une organisation est, de par sa fonction, en contact permanent avec des jeunes et que pèse sur lui une inculpation précisément pour des faits relevant d'abus sexuels.

Dans ces conditions, l'élémentaire prudence consiste à écarter la personne jusqu'à ce que la lumière soit faite sur la réalité des faits qui lui sont reprochés.

C'est l'objet du présent amendement. Il organise une suspension provisoire du contrat de travail jusqu'à ordonnance définitive de non-lieu ou jugement définitif d'acquiescement.

Cette suspension ne porte aucun tort financier à l'intéressé.

Si, naturellement, la condamnation intervient, l'article 31bis du Code pénal, proposé par les auteurs de l'amendement dans un autre amendement s'applique et la suspension est remplacée par la rupture du contrat, en raison de l'interdiction, faite par le tribunal, au condamné pour faits d'abus sexuels commis sur un mineur, d'être encore occupé à un titre ou à un autre, dans une institution ou organisation mettant l'intéressé en contact de manière permanente ou occasionnelle avec des mineurs d'âge.

Compte tenu des précisions données par le ministre dans le cadre de la discussion générale, l'amendement est retiré.

IV. EINDSTEMMING

Het ontwerp van wet in zijn geheel, zoals geamendeerd, wordt aangenomen met 10 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Aan de Commissie zijn eveneens de volgende voorstellen van wet ter behandeling voorgelegd:

1) Voorstel van wet houdende verlenging van de verjaringstermijn voor strafvorderingen wanneer het slachtoffer van het strafbaar feit minderjarig is (van mevr. Herzet), nr. 286-1 (B.Z. 1991-1992).

2) Voorstel houdende instelling van een parlementaire onderzoekscommissie belast met de uitbouw van een structureel beleid ter bestrijding van allerlei vormen van seksuele uitbuiting van minderjarigen (van mevr. Herzet c.s.), nr. 870-1 (1993-1994).

3) Voorstel van wet houdende verbod op de uitoefening van bepaalde rechten door personen die wegens pedofiele handelingen zijn veroordeeld of geïnterneerd (van de heer Monfils), nr. 1041-1 (1993-1994).

4) Voorstel van wet houdende voorwaarden voor de voorwaardelijke invrijheidstelling van personen die wegens pedofiele handelingen zijn veroordeeld of geïnterneerd (van de heer Monfils), nr. 1042-1 (1993-1994).

5) Voorstel van wet houdende organisatie van de rechtsbijstand voor minderjarigen die het slachtoffer zijn van pedofiele handelingen (van de heer Monfils), nr. 1046-1 (1993-1994).

6) Voorstel van wet houdende wijziging van de verjaringstermijn voor bepaalde misdaden gepleegd op de persoon van een minderjarige (van mevr. Herzet), nr. 1062-1 (1993-1994).

7) Voorstel van wet houdende wijziging van de bepalingen van het Strafwetboek betreffende de verzachtende omstandigheden met het oog op een betere bescherming van kinderen (van mevr. Herzet), nr. 1063-1 (1993-1994).

8) Voorstel van wet houdende wijziging van wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten met het oog op een betere bescherming tegen pedofiele handelingen (van de heer Monfils), nr. 1302-1 (1994-1995).

Met uitzondering van het tweede, het zesde en het zevende voorstel van wet, die blijven gelden, zijn de genoemde voorstellen door de goedkeuring van het ontwerp van wet overbodig geworden.

Dit verslag wordt door de 14 aanwezige leden eenparig goedgekeurd.

De Rapporteur,
Jacqueline HERZET.

De Voorzitter,
Roger LALLEMAND.

IV. VOTE FINAL

L'ensemble du projet de loi amendé est adopté par 10 voix et 3 abstentions.

La Commission était également saisie des propositions de loi suivantes:

1) Proposition de loi allongeant le délai de la prescription pénale lorsque la victime du fait délictueux est un mineur d'âge (de Mme Herzet), n° 286-1 (S.E. 1991-1992).

2) Proposition visant à instituer une commission d'enquête parlementaire chargée d'élaborer une politique structurelle en vue de lutter contre les diverses formes d'exploitation sexuelle des mineurs d'âge (de Mme Herzet et consorts), n° 870-1 (1993-1994).

3) Proposition de loi interdisant l'exercice de certains droits par les condamnés ou internés pour faits de pédophilie (de M. Monfils), n° 1041-1 (1993-1994).

4) Proposition de loi prescrivant certaines conditions pour l'octroi de la liberté conditionnelle aux condamnés et internés pour faits de pédophilie (de M. Monfils), n° 1042-1 (1993-1994).

5) Proposition de loi organisant l'assistance judiciaire du mineur victime de faits de pédophilie (de M. Monfils), n° 1046-1 (1993-1994).

6) Proposition de loi modifiant la durée de la prescription pour certains crimes commis contre des mineurs d'âge (de Mme Herzet), n° 1062-1 (1993-1994).

7) Proposition de loi modifiant les dispositions du Code pénal relatives aux circonstances atténuantes en vue d'assurer une meilleure protection des enfants (de Mme Herzet), n° 1063-1 (1993-1994).

8) Proposition de loi modifiant la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail en vue d'assurer une meilleure prévention des faits de pédophilie (de M. Monfils), n° 1302-1 (1994-1995).

À l'exception de la seconde, de la sixième et de la septième de ces propositions de loi, qui subsistent, les propositions susmentionnées sont devenues sans objet, par suite de l'adoption du projet de loi.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité des 14 membres présents.

La Rapporteuse,
Jacqueline HERZET.

Le Président,
Roger LALLEMAND.

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Artikel 1

In de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering wordt een artikel 21*bis* ingevoegd, luidende:

« *Artikel 21bis.* — In de gevallen bedoeld in de artikelen 372, 373, 375, 379, 380 en 380*bis* van het Strafwetboek, begint de verjaringstermijn van de strafvordering pas te lopen vanaf de dag waarop het slachtoffer de leeftijd van achttien jaar bereikt. »

Art. 2

Hoofdstuk VII en artikel 91 van hetzelfde Wetboek, opgeheven bij de wet van 20 juli 1990, worden hersteld in de volgende lezing:

« HOOFDSTUK VII

Verhoor van minderjarigen
die het slachtoffer zijn van bepaalde misdrijven

« *Artikel 91.* — Elke minderjarige die het slachtoffer is van de feiten bedoeld in de artikelen 372, 373, 375, 379, 380 en 380*bis* van het Strafwetboek, heeft het recht zich tijdens elk verhoor vanwege de rechterlijke instanties te laten begeleiden door een meerderjarig persoon van zijn keuze, behalve wanneer het openbaar ministerie of de onderzoeksmagistraat ten aanzien van deze persoon bij een met redenen omklede beslissing anders oordeelt in het belang van de minderjarige of teneinde de waarheid aan het licht te brengen. »

Art. 3

In boek II, titel VII, hoofdstuk VI, afdeling 5, van het Strafwetboek, wordt een artikel 382*bis* ingevoegd, luidende:

« *Artikel 382bis.* — Onverminderd artikel 382 kan elke veroordeling wegens feiten, bedoeld in de artikelen 372 tot 386*ter*, en gepleegd op de persoon van een minderjarige van minder dan zestien jaar of met zijn medewerking, het verbod meebrengen om, voor een termijn van 1 tot 20 jaar:

a) in welke hoedanigheid ook, deel te nemen aan onderwijs in een openbare of particuliere instelling die minderjarigen opvangt;

b) deel te nemen, als vrijwilliger, als lid van het statutair of contractueel personeel of als lid van de organen van bestuur en beheer van elke instelling waarvan de activiteit in hoofdzaak op minderjarigen gericht is.

TEXTE ADOPTÉ PAR LA COMMISSION

Article premier

Un article 21*bis*, rédigé comme suit, est inséré dans le titre préliminaire du Code d'instruction criminelle:

« *Article 21bis.* — Dans les cas visés aux articles 372, 373, 375, 379, 380 et 380*bis* du Code pénal, le délai de prescription de l'action publique ne commence à courir qu'à partir du jour où la victime atteint l'âge de dix-huit ans. »

Art. 2

Le chapitre VII du livre Ier et l'article 91 du même Code, abrogés par la loi du 20 juillet 1990, sont rétablis dans le texte suivant:

« CHAPITRE VII

De l'audition des mineurs
victimes de certains délits

« *Article 91.* — Tout mineur d'âge victime des faits visés aux articles 372, 373, 375, 379, 380 et 380*bis* du Code pénal a le droit de se faire accompagner par la personne majeure de son choix lors de toute audition effectuée par l'autorité judiciaire, sauf décision contraire motivée prise à l'égard de cette personne par le ministère public ou la magistrat instructeur dans l'intérêt du mineur ou de la manifestation de la vérité. »

Art. 3

Un article 382*bis*, rédigé comme suit, est inséré au livre II, titre VII, chapitre VI, section 5, du Code pénal:

« *Article 382bis.* — Sans préjudice de l'article 382, toute condamnation pour des faits visés aux articles 372 à 386*ter*, accomplis sur un mineur de moins de seize ans ou impliquant sa participation, peut comporter, pour une durée de 1 à 20 ans, l'interdiction du droit:

a) de participer, à quelque titre que ce soit, à un enseignement donné dans un établissement public ou privé qui accueille des mineurs;

b) de faire partie, comme membre bénévole, membre du personnel statutaire ou contractuel ou comme membre des organes d'administration et de gestion, de toute institution dont l'activité concerne à titre principal les mineurs.

Dit verbod wordt toegepast overeenkomstig artikel 382, derde en vierde lid.»

Art. 4

In artikel 422*bis* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 6 januari 1961, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden « zes maanden » vervangen door de woorden « een jaar »;

2° het artikel wordt aangevuld met het volgende lid:

« De straf bedoeld in het eerste lid wordt op twee jaar gebracht indien de persoon die in groot gevaar verkeert, minderjarig is. »

Art. 5

Artikel 2, derde lid, van de wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden, gewijzigd bij de wetten van 6 februari 1985 en 11 juli 1994, wordt aangevuld als volgt:

« 7° als het gaat om een misdaad bedoeld in artikel 375, laatste lid, van het Strafwetboek. »

Art. 6

In artikel 5 van de wet van 31 mei 1888 tot invoering van de voorwaardelijke invrijheidstelling in het strafstelsel, wordt tussen het eerste en het tweede lid het volgende lid ingevoegd:

« Indien de veroordeelde een straf heeft ondergaan voor feiten bedoeld in de artikelen 372 tot 386*ter* van het Strafwetboek en gepleegd op de persoon van minderjarigen of met hun deelneming, is bovendien het advies vereist van een dienst die in de begeleiding of de behandeling van seksuele delinquenten is gespecialiseerd. »

Art. 7

Artikel 8 van dezelfde wet wordt aangevuld met het volgende lid:

« Indien de veroordeelde een straf heeft ondergaan voor de feiten bedoeld in de artikelen 372 tot 386*ter* van het Strafwetboek en gepleegd op de persoon van minderjarigen of met hun deelneming, moet aan de invrijheidstelling de voorwaarde worden verbonden van het volgen van een begeleiding of een behandeling. De nadere regels met betrekking tot die begeleiding of behandeling en de duur ervan worden bepaald in de beslissing tot invrijheidstelling. »

L'application de cette interdiction se fera conformément aux alinéas 3 et 4 de l'article 382. »

Art. 4

À l'article 422*bis* du même Code, inséré par la loi du 6 janvier 1961, sont apportées les modifications suivantes:

1° à l'alinéa 1er, les mots « six mois » sont remplacés par les mots « un an »;

2° l'article est complété par l'alinéa suivant:

« La peine prévue à l'alinéa 1er est portée à deux ans lorsque la personne exposée à un péril grave est mineure d'âge. »

Art. 5

L'article 2, alinéa 3, de la loi du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes, modifié par les lois des 6 février 1985 et 11 juillet 1994, est complété par la disposition suivante:

« 7° s'il s'agit d'un crime visé à l'article 375, dernier alinéa, du Code pénal. »

Art. 6

À l'article 5 de la loi du 31 mai 1888 établissant la liberté conditionnelle dans le système pénal, l'alinéa suivant est inséré entre le premier et le deuxième alinéa:

« Si le condamné a subi une peine pour des faits visés aux articles 372 à 386*ter* du Code pénal, accomplis sur des mineurs ou impliquant leur participation, est en outre requis l'avis d'un service spécialisé dans la guidance ou le traitement des délinquants sexuels. »

Art. 7

L'article 8 de la même loi est complété par l'alinéa suivant:

« Si le condamné a subi une peine pour des faits visés aux articles 372 à 386*ter* du Code pénal, accomplis sur des mineurs ou impliquant leur participation, la libération doit être soumise à l'obligation de suivre une guidance ou un traitement, dont la décision de libération détermine les modalités et la durée. »

Art. 8

In de wet van 9 april 1930, gewijzigd bij de wet van 1 juli 1964 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers wordt een artikel 20bis ingevoegd, luidende:

« Artikel 20bis. — Het advies van een dienst die gespecialiseerd is in de begeleiding of de behandeling van seksuele delinquenten is vereist vóór de invrijheidstelling van ieder die geïnterneerd is wegens feiten bedoeld in de artikelen 372 tot 386ter van het Strafwetboek, en gepleegd op de persoon van een minderjarige of met zijn deelneming.

In dat geval kan de commissie bovendien, en zulks voor de duur van de proefperiode die zij bepaalt bij de invrijheidstelling op proef, betrokkene als voorwaarde het verbod opleggen om:

a) in welke hoedanigheid ook deel te nemen aan onderwijs in een openbare of particuliere instelling die minderjarigen opvangt;

b) deel uit te maken, als vrijwilliger, als lid van het statutair of contractueel personeel of als lid van de organen van bestuur en beheer, van enige instelling of vereniging waarvan de activiteit in hoofdzaak op minderjarigen gericht is. »

Art. 8

Un article 20bis, rédigé comme suit, est inséré dans la loi du 9 avril 1930, modifiée par la loi du 1er juillet 1964, de défense sociale à l'égard des anormaux et des délinquants d'habitude:

« Article 20bis. — L'avis d'un service spécialisé dans la guidance ou le traitement des délinquants sexuels est requis avant la libération de tout interné pour des faits relatifs aux articles 372 à 386ter du Code pénal, accomplis sur un mineur ou impliquant sa participation.

Dans ce cas, la commission peut prononcer en outre, pour la période d'épreuve qu'elle détermine au moment de la libération à l'essai, une condition d'interdiction de:

a) participer, à quelque titre que ce soit, à un enseignement donné dans un établissement public ou privé qui accueille des mineurs;

b) faire partie, comme membre bénévole, membre du personnel statutaire ou contractuel ou comme membre des organes d'administration et de gestion, de toute institution ou association dont l'activité concerne à titre principal les mineurs. »